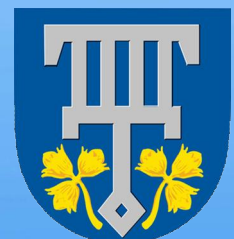

*LOHJAN KAUPUNKI
TILINPÄÄTÖS
2006*

LOHJA • LOJO

KAUPUNGINHALLITUS 02.04.2007
KAUPUNGINVALTUUSTO 09.05.2007

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS.....	1
TOIMINTAKERTOMUS.....	2
1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMINEN JA SISÄLTÖ	2
2 YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS	2
3 LOHJA TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ	3
3.1 Toimintaympäristö ja haasteet.....	3
3.2 Väestö ja muuttoliike.....	4
3.3 Rakentaminen.....	6
3.4 Asuminen ja asuntotuotanto.....	6
3.5 Työllisyys ja elinkeinot	7
4 KAUPUNGIN HALLINTO	9
4.1 Organisaatio	9
4.2 Toimielimien poliittinen jakauma ja puheenjohtajat.....	9
4.3 Lohjan kaupungin henkilökunta	10
5 ALUEELLINEN YHTEISTYÖ	11
5.1 Kunta- ja palvelurakennemuutos.....	11
5.2 Seutuyhteistyö.....	12
6 ASIAKKAIDEN TYYTYVÄISYYS LOHJAN KAUPUNGIN PALVELUUN	12
7 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	13
7.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	13
7.2 Investoinnit ja toiminnan rahoitus	17
7.3 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	18
7.4 Kokonaistulot ja menot.....	21
8 KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	21
8.1 Lohjan konsernirakenne.....	21
8.2 Tytäryhtiöiden tärkeimmät tapahtumat.....	22
Konsernitaseen tarkastelu	23
9 KAUPUNGINHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALouden TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ	25
9.1 Tilikauden tuloksen käsittely.....	25
9.2 Arvio tulevasta kehityksestä	25
10 VUODEN 2006 TOIMINTA JA TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	26

10.1 Käyttötalouden toteutuminen.....	26
Keskusvaalilautakunta	26
Tarkastuslautakunta	27
Yleinen luottamushenkilöhallinto	28
Keskushallinto.....	29
Perusturvalautakunta.....	32
Opetuslautakunta	36
Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta	38
Tekninen lautakunta	41
Ympäristölautakunta	44
10.2 tuloslaskelman toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset erät).....	47
10.3 Investointi- ja rahoitusosan toteutuminen.....	51
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA LIITETIEDOT	60
TULOSLASKELMA	61
RAHOITUSLASKELMA	62
TASE	63
KONSERNITASE.....	65
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	67

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2006 oli voimakasta taloudellisen kasvun aikaa Lohjan kaupungissa. Osaltaan tähän vaikutti koko maassa vallinnut korkeasuhdanne ja siihen liittynyt lähes kuuden prosentin bruttokansantuotteen kasvu. Vilkas rakentaminen näkyi keskustan asunto- ja liikerakentamisessa, mutta myös kaupungin rahoittamissa julkisissa investoinneissa, jotka edelleen nousivat 18,5 milj. euroon, vaikka ne vuoden 2005 ennätyslukuihin verrattuina pienenevätkin.

Lohjan väkiluku kasvoi prosentin verran. Asuntorakentamista on kiihdyttänyt ulkoa muuttaneiden lisäksi Lohjan sisäinen taajamiin suuntautunut kiinnostus. Pelkästään keskustaan valmistui yli 300 asuntoa. Liiketilaa on rakenteilla 20 000 k m² ja suunnitteilla 39 000 k m². Tämä kaikki on merkinnyt kunnallisteknisen rakentamisen kasvamista. Lohjalle valmistui kuluneena vuotena kaupungin rakennuttamina kirjasto ja hätäkeskus-palolaitos. Lisäksi laajennettiin ja kunnostettiin koulutiloja sekä tehtiin liikenneväyliä. Jäteveden puhdistamon tehoa nostettiin usean miljoonan euron investoinnilla.

Kaupungin vuosikate parani tervetulleella tavalla edellisvuoden kolmesta miljoonasta eurosta kuuteen ja puoleen miljoonaan euroon. Koska poistot ovat mittavat, vuosikatetta selvästi suuremmat, jäi tilikauden tulos tänäkin vuonna alijäämäiseksi. Alijäämä kuitenkin pieneni selvästi alle miljoonaan. Kokonaistilanne on taloudessa menossa oikeaan suuntaan.

Tulevaisuuden haasteena on kaupungin talouden saattaminen tasapainoon niin, että vuosikate riittää poistojen maksamisen lisäksi tulorahoituksena kattamaan myös kasvavan kaupungin uusinvestointeja. Vain tällä tavoin selviämme pidemmällä aikavälillä investoinneistamme, jotka tulevat jatkumaan kohtuullisen korkealla tasolla. Toisaalta on kyse kasvun vaatimasta palvelurakentamisesta, toisaalta kaupungin ikääntyvien rakennusten tuottamasta korjaamistarpeesta. Kolmisenkymmentä prosenttia kaupungin rakennuksista on korjauksen tarpeessa. Käyttömenojen puolella rekrytointihaasteet ja niihin liittyvä palkkapaine tuovat lisäkuluja, joista selviäminen vaatii rahoitusta.

Kaupungin käyttömenojen kasvu on saatu talttumaan 4,1 %:in. On kuitenkin otettava huomioon, että kaupungin toiminnot ovat joiltakin osin supistuneet eikä tämä näy kasvavissa menoissa. Sen sijaan toimintatuotot ovat vähentyneet mm. naapurikuntien palvelukysynnän pienentyessä.

Kaupungin talous on tässä tilinpäätöksessä parantunut. Jatkossa olisi saatava menojen kasvu vielä hieman alentumaan, jotta voisimme maksaa vuosikatteella korkeiden investointien aiheuttamat poistot ja voisimme varautua uhkaavaan työvoimapulaan.

*Elina Lehto-Häggroth
Kaupunginjohtaja*

TOIMINTAKERTOMUS

1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMINEN JA SISÄLTÖ

Kuntalain 68 §:n mukaan tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka on saatettava valtuuston käsiteltäväksi tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Lisäksi kunnan, jolla on määräämisvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitase liitteineen. Kuntalain 67 §:n perusteella kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan kuntalain ja soveltuvin osin kirjanpitolain säännöksiä. Kirjanpitolain säännösten soveltamisesta antaa ohjeet kirjanpitolautakunnan kuntajaosto.

Toimintakertomus on osa tilinpäätöstä, jonka sisällöstä säädetään kuntalain 69 §:ssä. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan talouteen ja konsernitaseeseen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa tuloslaskelmassa tai taseessa. Tämän tilinpäätöksen toimintakertomuksessa on noudatettu Suomen Kuntaliiton tilinpäätösmallin rakennetta ja sisältöä.

2 YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS

Suomen talouskehitys jatkui nopeana vuonna 2006 ja koko vuoden kasvu nousi yli prosenttiyksikön kesällä ennustettua 4,5 prosenttia suuremmaksi. Talouden toimeliaisuus vahvistui kotimaisen kysynnän piristymisen myötä samalla, kun vientivetoinen teollisuustuotanto jatkoi kasvuaan. Kotitalouksien vahva luottamus sekä työllisyyden koheneminen yhdessä voimakkaasti lisääntyneen velanoton kanssa ylläpitivät noin lähes 4 prosentin kulutuksen kasvua. Vuosi 2006 osoitti myös, että Euroopan suhdanteet ovat edelleen ne kaikkein merkittävimmät Suomelle. Vienti veti samaa vauhtia euroalueelle kuin kehittyville markkinoillekin. Pitkästä aikaa myös Suomen vienti Saksaan oli hyvässä vauhdissa. Yksityiset investoinnit lisääntyivät ennustettua enemmän, samalla kun tuonti jäi hieman vähäisemmäksi. Vuoden loppua kohden kokonaistuotannon kasvu hidastui, mutta koko vuonnakin kasvu nousi 5,8 prosenttiin.

Työllisyyden kasvu hidastui syksyä kohden, mutta työvoiman kysyntä säilyi erityisen vilkkaana yksityisissä palveluissa. Lähes 40 000 tuhannen työpaikan lisäys vuonna 2006 nosti työllisyysasteen 68,8 prosenttiin. Toisaalta kun työvoiman tarjonta jatkoi nopeaa kasvuaan, koko vuoden työttömyysasteeksi muodostui 7,8 prosenttia. Vaikka työttömyys on yhä laajaa, alkavat kansantalouden tuotantomahdollisuudet olla ylärajoillaan. Hyödykkeiden lisääntyneestä tuonnista ja kasvaneesta ulkomaisen työvoiman käytöstä huolimatta resurssirajoitteet ovat lisääntyneet ja paineet talouden ylikuumenemiseen eräiltä osin kasvoivat.

Inflaatio hieman kiihtyi vuoden 2006 loppupuolen aikana, mutta ei siinä määrin kuin alkusyksystä oli uhkana. Raakaöljyn maailmanmarkkinahinnat samoin kuin öljyjalosteiden hinnat alentuivat kesän jälkeen. Lisäksi euron vahvistuminen on osaltaan hillinnyt tuontihintojen kohoamista. Työvoiman saatavuusongelmista huolimatta palkkojen liukumakehitys pysyi maltillisena ja palkansaajien ansiotasoindeksi kohosi 2,9 prosenttia vuonna 2006. Lyhyet korot jatkoivat nousuaan koko vuoden. Kuluttajahinnat kohosivat keskimäärin 1,6 prosenttia vuonna 2006

Kuntien menojen kasvu jatkoi voimakkaana. Etenkin palvelujen ostojen kasvu oli ennakoitua nopeampaa. Hyvän verotulokehityksen johdosta kuntatalouden alijäämän ennakoidaan pienenevän edellisestä vuodesta. Vuonna 2007 kuntatalouden menopaineita hillitsee viime vuosia hitaampi palkkamenojen kehitys.

Talouden tunnuslukujen muutokset	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
Bruttokanstuote markkinahintaan	2,2	1,8	3,5	2,9	5,9	3,0
Kulutus	2,3	3,8	2,8	3,2	2,9	2,1
Investoinnit	-3,1	4,0	4,1	3,3	6,4	3,7
Työllisyysaste, %	67,7	67,3	67,2	68,0	68,8	69,1
Työttömyysaste, %	9,1	9,0	8,8	8,4	7,8	7,4
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	1,6	0,9	0,2	0,9	1,6	1,4
Ansiotasoindeksi, muutos, %	3,5	4,0	3,8	3,9	2,9	2,5
Lyhyet korot (Euribor 3 kk), %	3,3	2,3	2,1	2,2	3,1	3,7
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10v), %	5,0	4,1	4,1	3,4	3,8	4,1
* Ennuste						

Tiedot: Suhdannekatseus/Joulukuu 2006/VM kansantalousosasto

3 LOHJA TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ

3.1 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA HAASTEET

Lohjan erityisiä kehittämisen haasteita ovat perinteisen teollisuuden uusiutumiskyky, uuden yritystoiminnan ja uusien työpaikkojen aikaansaaminen sekä osaamistason nostaminen. Lohjan väestönkasvu on ollut viime vuosina keskimäärin prosentin vuodessa. Tällä kasvuvauhdilla Lohjalla olisi vuonna 2025 yli 45 000 asukasta. Toimintaympäristönä Lohjan kaupunki on osa metropolialuetta, monipuolinen, kaksikielinen teollisuus- ja koulutuskaupunki, jossa onnistunut kuntaliitos on luonut pohjan yhteistyölle ja kehitysmyönteisyydelle. Lohjan seutu on Suomen parhaiten menestyviä seutuja, mutta tutkimus- ja tuotekehityspanostusten sekä korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden määrässä ja tulotasossa Lohjan seudulla on edelleen parannettavaa. Kaavoitusohjelma ja mittavat investointihankkeet heijastavat myönteisiä tulevaisuuden odotuksia ja Lohjan kasvutavoitteita, mutta tuovat paineita kuntataloudelle.

Lohjan imago ei ole tutkimuksissa kovin vahva. Vahvuuksina nähdään hyvän kasvu ympäristön tarjoaminen lapsille sekä viihtyisät asumismahdollisuudet. Heikoimmat arviot tulevat opiskelumahdollisuuksista. Tilastoanalyysin pohjalta Lohjan kehitysedellytykset ja tulevaisuuden menestystekijät voidaan nähdä hyvinä. Elinkeinorakenteen pohjalta kansainvälisenä haasteena on kilpailun kiristyminen, toimintojen globaali keskittyminen ja verkostoista riippuvuuden kasvu. Todellisiin vahvuuksiin perustuvaa imagoa on kehitettävä, koska maineella on suuri merkitys myös vetovoimatekijänä. Tietoyhteiskuntakehityksessä mukana pysyminen edellyttää tietoverkkojen kattavuutta ja nopeutta. Myös energiakysymykset ja niiden vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen on voitava ratkaista.

Euroopan integraatiokehitys ja EU:n lainsäädännön ja direktiivien vaikutuksen kasvu johtaa EU-rahastojen varojen uudelleen suuntaamiseen ja lisää tarvetta EU-lainsäädännön tuntemukselle ja kilpailutamiselle. Huumeiden ja muiden päihteiden käytön lisääntyminen ja yleisen pahoinvoinnin kasvun aiheuttama syrjäytymisvaara korostaa ennaltaehkäisyä. Turvattomuuden ja terrorismin kasvun myötä turvallinen asuin- ja elinympäristö ja inhimillisen mittakaavan säilyttäminen ovat arvostettuja tekijöitä. Arvojen muutosten vaikutukset heijastuvat palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen.

Kansallisena muutoshaasteena on nähtävissä väestön keskittyminen, jolloin Lohjan hyvä liikenteellinen ja ympäristöllinen sijainti on vahvistuva vetovoimatekijä. Väestön ikääntymisen ja elintapojen muutosten myötä terveydenhoitomenot kasvavat, jolloin ennaltaehkäisy ja työkyvyn ylläpidon merkitys kasvaa, kuten myös keskusta-asumisen ja liikennejärjestelmien kehittämisen tärkeys. Näköpiirissä olevan, osaavien työntekijöiden pulan torjumiseksi kaupungin on huolehdittava työnantajaimagostaan. Kun näihin haasteisiin liitetään kuntatalouden kiristyminen, joutuu koko palvelutarjonta uudelleen tarkasteluun. Tällöin kansalais- ja vapaaehtoisjärjestöjen merkitys kasvaa palvelujen tuottamisessa ja organisoimisessa.

3.2 VÄESTÖ JA MUUTTOLIIKE

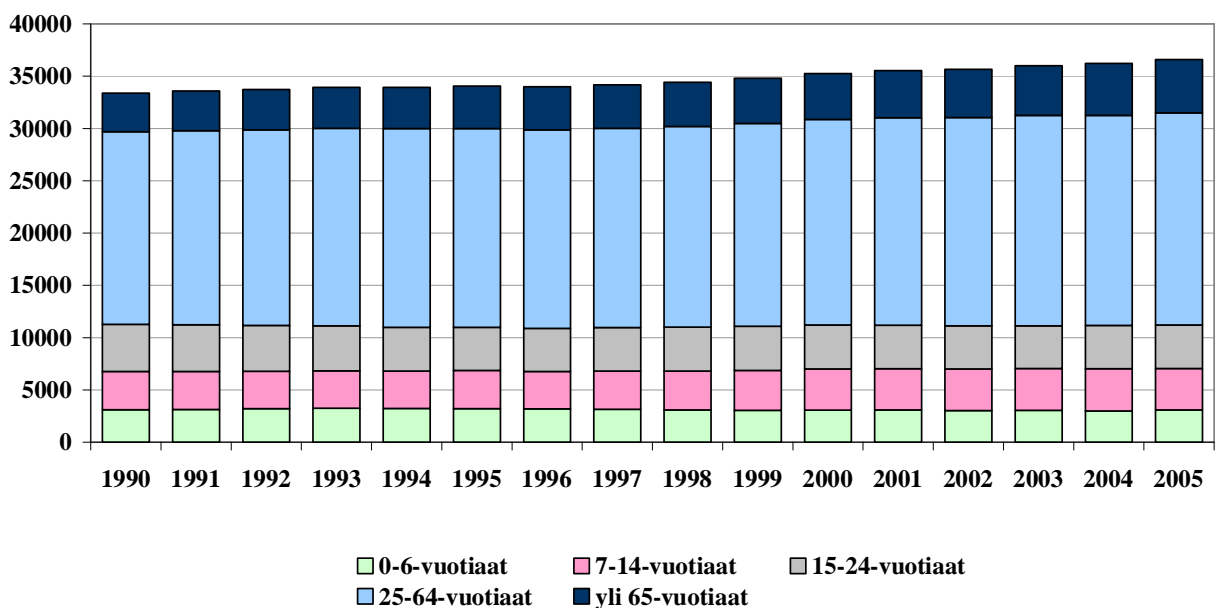
Kaupungin väestömäärä oli vuoden 2006 lopussa 36 974 asukasta. Kasvu edellisestä vuodesta oli 389 asukasta eli 1,1 %. Kuntaliitoksen jälkeen 10 vuodessa väkiluku on kasvanut 2 975 asukkaalla, jolloin keskimääräinen kasvu on ollut 298 asukasta eli 0,9 % vuodessa. Ruotsinkielisen väestön osuus on 4,2 %. Lohjan keskustassa asuu 45 % kaupungin asukkaista, Pohjois-Lohjalla 23 %, Etelä-Lohjalla 22 % sekä Länsi-Lohjalla 9 % asukkaista. Alueellisesti tarkasteltuna väestönkasvun painopiste vuodesta 1990 lähtien on ollut keskustassa ja Pohjois-Lohjalla. Myös Länsi-Lohjan ja Etelä-Lohjan väestömäärässä on 2000-luvulla tapahtunut pientä kasvua. Väestönkasvusta 50 % sijoittuu keskustaan.

Osa-alueiden sisällä on syntynyt alueiden rakentamisen painopisteiden muutosten johdosta suuriakin kehityseroja. Pohjois-Lohjalla Muijalan alueen väestömäärä on kasvanut voimakkaasti ja Perttilän alueella väestömäärä on vuoden 1995 jälkeen jatkuvasti laskenut. Lohjan keskustassa kasvualueita ovat olleet kaupungin ydinkeskustan, Ojamon, Gunnarlan ja Gruotilan alueet. Etelä-Lohjalla kasvua on tapahtunut Kirkniemen ja Vappulan alueilla, kun taas Virkkalan keskusta-alueen väestömäärä vähenee.

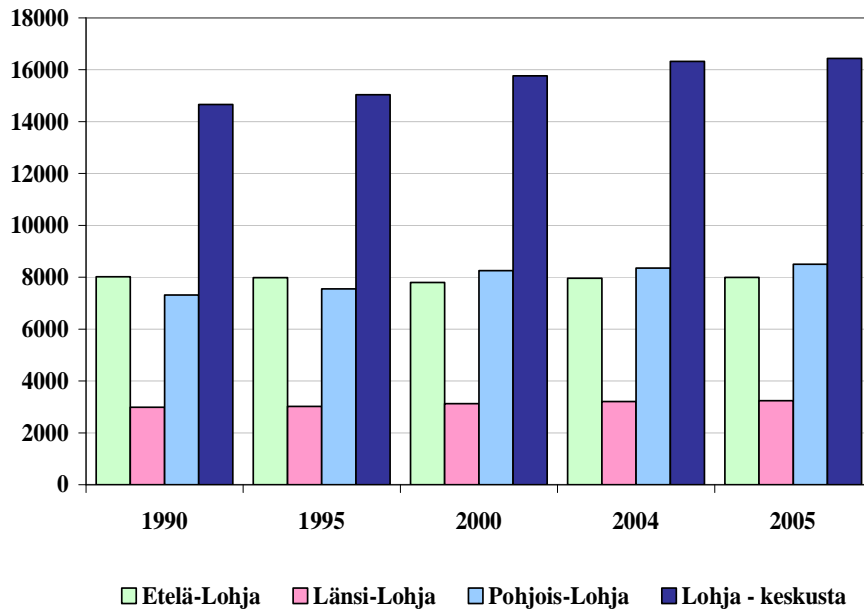
Vuodesta 1998 nettomuuton merkitys väestön kasvussa on tullut yhä merkittävämmäksi. Vuosina 1998–2005 muuttovoitto on ollut keskimäärin 178 henkilöä vuodessa. Vuonna 2005 eniten väestöä on muuttanut Espoosta 383, Helsingistä 303 ja Viidistä 148. Pääkaupunkiseudulta (Helsinki, Espoo, Vantaa) muuttaneiden osuus on yhteensä noin 43 %.

Ikärakenteessa 0–24-vuotiaiden määrä on vuosina 1990–2005 pienentynyt 50 henkilöllä. Ikäryhmän sisällä 0–6-vuotiaiden määrä on pienentynyt 8 henkilöllä. Vuonna 2004 määrä jo kävi sitten vuoden 1990 alle 3 000 henkilön ollen 2 987, mutta vuonna 2005 nousi jälleen 3 094 henkilöön. Vuosina 1990 – 2005 määrä on vaihdellut 2 987 – 3 242 henkilön välillä. 7–14-vuotiaiden määrä on kasvanut 296 henkilöllä. Lähinnä opiskelijoiden paikkakunnalta poismuuton johdosta 15–24-vuotiaiden määrä on vähentynyt 353 henkilöllä, kasvua kuitenkin vuodesta 2004 oli 39 henkilöä. Vanhempien ikäluokkien osuus kasvaa nopeasti ja ikäryhmässä 65–74-vuotiaat kasvu on ollut 731 henkilöä vuosina 1990 - 2005. Yli 75-vuotiaiden määrällinen kasvu vuodesta 1990 on ollut 652 henkilöä. Yli 75-vuotiaiden osuus väestöstä on 6 %.

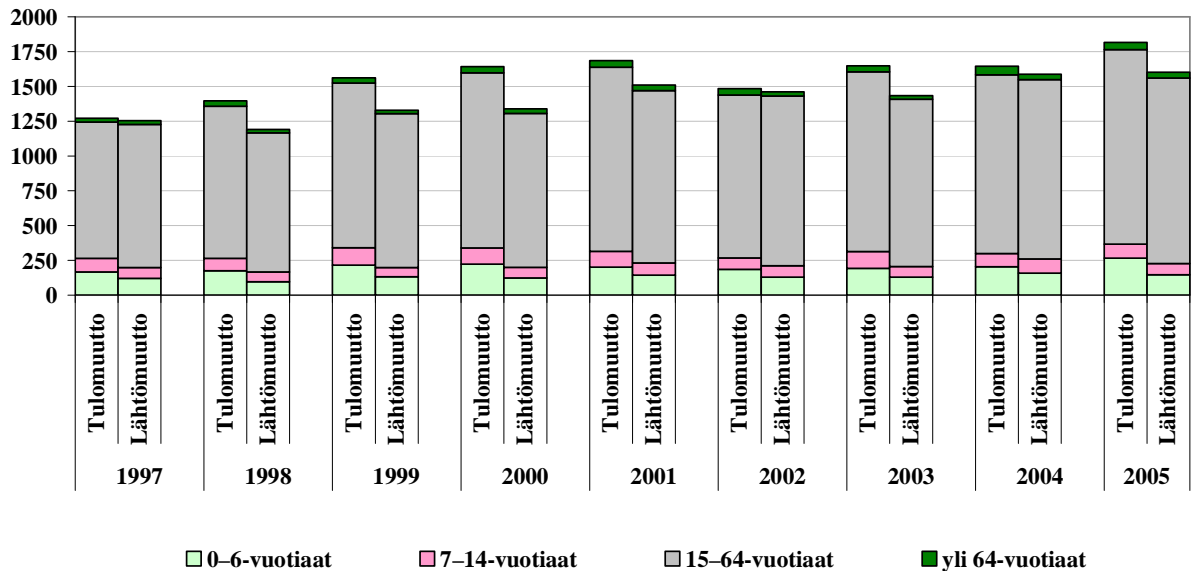
Väestö ikäryhmittäin 1990–2005

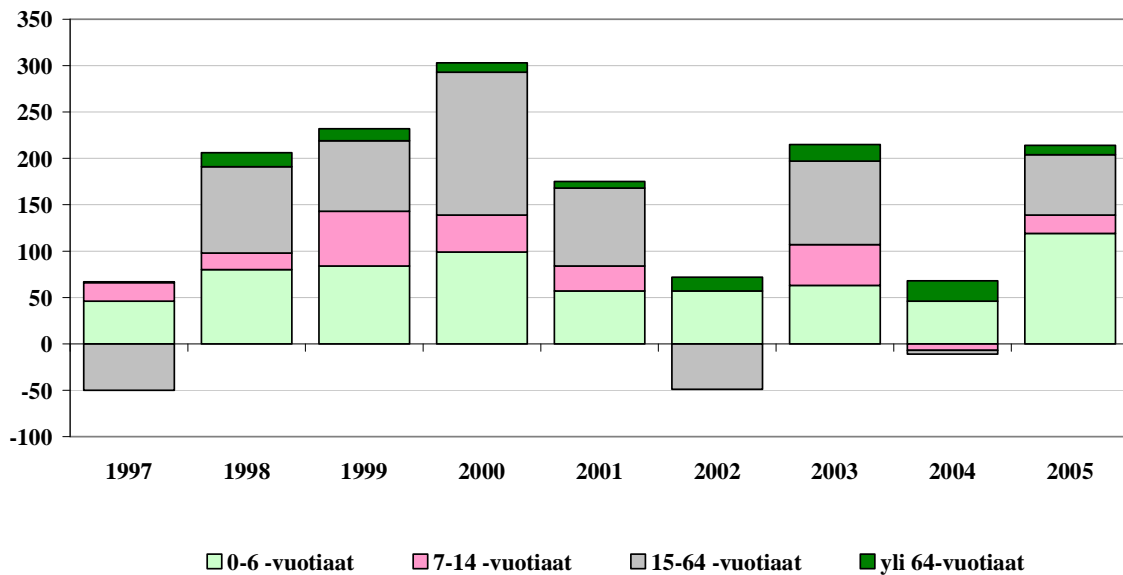
Väestö osa-alueittain

Tulo- ja lähtömuutto ikäryhmittäin 1997–2005

Nettomuutto ikäryhmittäin 1997–2005

3.3 RAKENTAMINEN

Väestön kasvu on seurausta uusien alueiden käyttöönotosta ja viime vuosien vilkkaasta rakentamisesta. Uusia asuntoalueita on 2000-luvulla kaavoitettu Muijalaan, Routiolle, Haikariin ja Maksjoen Haukkavuoreen ja valmisteilla Immulaan. Vanhentuneiden asemakaavojen tarkistuksia on rakentamista varten tehty keskustassa ja Vappulassa. Kerrostaloja on valmistunut 2000-luvulla etenkin kaupungin keskustaan, mutta yksittäisiä kohteita myös Routiolle, Virkkalaan, Kartanonpuistoon ja Mäntynummeen. Rivitaloja on valmistunut Muijalaan, Kartanonpuistoon, Vappulaan, Gunnarlaan, Routiolle ja Kiviniemeen. Yhtenäisinä kokonaisuuksina on pientaloja valmistunut Muijalaan, Routiolle, Vienolaan, Gunnarlaan ja Vappulaan.

Kaupunki on myynyt omakotitontteja kaavoitetuilta alueilta keskimäärin 43 tonttia vuodessa ajanjaksolla 2000 – 2006. Yksityiset maanomistajat ovat myyneet kaava-alueilta keskimäärin 41 tonttia vuodessa. Haja-asutusalueelta yksityiset maanomistajat ovat myyneet keskimäärin 31 tonttia vuodessa. Lohjalla tehtyjen omakotitonttikauppojen ostajista 71 % on ollut lohjalaisia, 7 % naapurikunnista, 17 % pääkaupunkiseudulta ja 5 % muualta. Kaupungin kaava-alueilta myymien omakotitonttien hinnat olivat vuonna 2006 keskimäärin 31,59 euroa/m², kun keskiarvo vuonna 2000 oli 13,29 euroa/ m². Yksityisten tonttien hinnat ovat vastaavalla ajanjaksolla nousseet 16,99 eurosta 44,22 euroon/ m².

Vuonna 2006 myönnettiin rakennuslupia uusille asuinrakennuksille 162 kpl, yhteensä 298 asunnolle. Luvista 138 myönnettiin erillispientaloille, 20 (84 asuntoa) rivitaloille ja 4 (71 asuntoa) kerrostaloille. Vuosina 2000 – 2006 pientaloille on myönnetty keskimäärin 146 lupaa vuodessa ja asuntoja on valmistunut keskimäärin 124 vuodessa. Rivitaloasunnoille myönnettyjen lupien määrä on kolminkertaistunut 2000-luvun alkuvuosista.

3.4 ASUMINEN JA ASUNTOTUOTANTO

Asutokunnat ja asumisväljyys

Kaupungin asutokanta oli vuoden 2005 lopussa 17 259 asuntoa, joista omakotitaloasuntoja 42 %, kerrostaloasuntoja samoin 42 % ja rivitaloasuntoja 14 %. Vuosina 1997 - 2005 kaupungin asutokanta on kasvanut 1 685 asunnolla ja asutokuntien määrä 1 714 asutokunnalla. Asutokannan vuosittainen kasvu on ollut keskimäärin 1,2 % ja asutokuntien määrän kasvu 1,4 %, kun taas koko kaupungin väestön

kasvu vastaavana aikana oli 0,9 % vuodessa. Tämä kehitys näkyy asumisväljyyden kasvuna, asuntojen pinta-alan kasvamisena sekä toisaalta asutokunnan keskikoon pienentymisenä. Asutokunnan keskikoko vuonna 2005 oli 2,21 henkeä (1997: 2,32) ja pinta-ala 37,6 m²/henkilö (1997: 34,8 m²/hlö). Asumisväljyys on haja-asutusalueilla taajama-alueita hieman suurempaa, 43 m²/henkilö vuonna 2000.

Asutokuntien keskikoon pienentyminen ilmenee myös perhetyyppien muuttumisessa, sillä yksin asuvien määrä kasvaa ja yli 2 hengen asutokuntien määrä laskee tasaisesti. Yhden hengen asutokuntia oli 35,6 % kaupungin asutokunnista vuonna 2005, kun vuonna 1990 osuus oli 28 %. Näistä asutokunnista 65 % asui kerrostaloasunnoissa. Valtaosa eli noin 58 % asutokunnista on 2 – 4 hengen asutokuntia. Yli 65-vuotiaiden asutokuntien määrä vuoden 2005 lopussa oli 3 722 eli noin 23 % kaikista asutokunnista. Yli 75-vuotiaiden asutokuntia oli 1 731.

Asutotuotanto Lohjalla

Vuonna 2006 Lohjalla valmistui yhteensä 371 asuntoa. Kerrostaloasuntoja valmistui 163 (43%), rivi- tai ketjutaloasuntoja 67 (18%) ja omakotitaloja 141 (38%). Kerrostalokohteita valmistui kaupungin keskustassa, Mäntynummessa ja Virkkalassa. Rivi- tai ketjutaloasuntoja valmistui harjulle valtion entisen Pelastusopiston alueelle, Kiviniemenrantaan ja Vappulaan. Asemakaavoitetuista omakotitaloalueista eniten taloja valmistui Vappulaan ja Routiolle.

Vuosien 1997-2006 aikana kaupunkiin on valmistunut yhteensä 2 173 asuntoa eli keskimäärin 217 asuntoa vuodessa. Valmistuneiden asuntojen lukumäärä on ylittänyt 300 asuntoa vuosina 2001, 2003 ja 2006, jolloin on valmistunut useita kerrostalokohteita.

Hajarakentamisen osuus valmistuvista omakotitaloista on ollut noin 30 %. Haja-asutusalueelle on vuosien 2000-2006 aikana tehty yhteensä 327 (keskimäärin 47 kpl/vuosi) myönteistä uuden omakotitalon rakentamista koskenutta suunnittelutarveratkaisua tai poikkeamislupapäätöstä. Vuonna 2006 näitä päätöksiä tehtiin 58. Hajarakentamisesta ajanjaksolla 2000-2006 on 61 % on suuntautunut Pohjois-Lohjalle, 22 % Länsi-Lohjalle ja 17 % Etelä-Lohjalle. Etelä-Lohjan osuus on viime vuosina pienentynyt. Vuosien 2004-2006 aikana eniten myönteisiä päätöksiä (>10) kohdistui Lieviön, Karstun, Paunin ja Paloniemen kyliin.

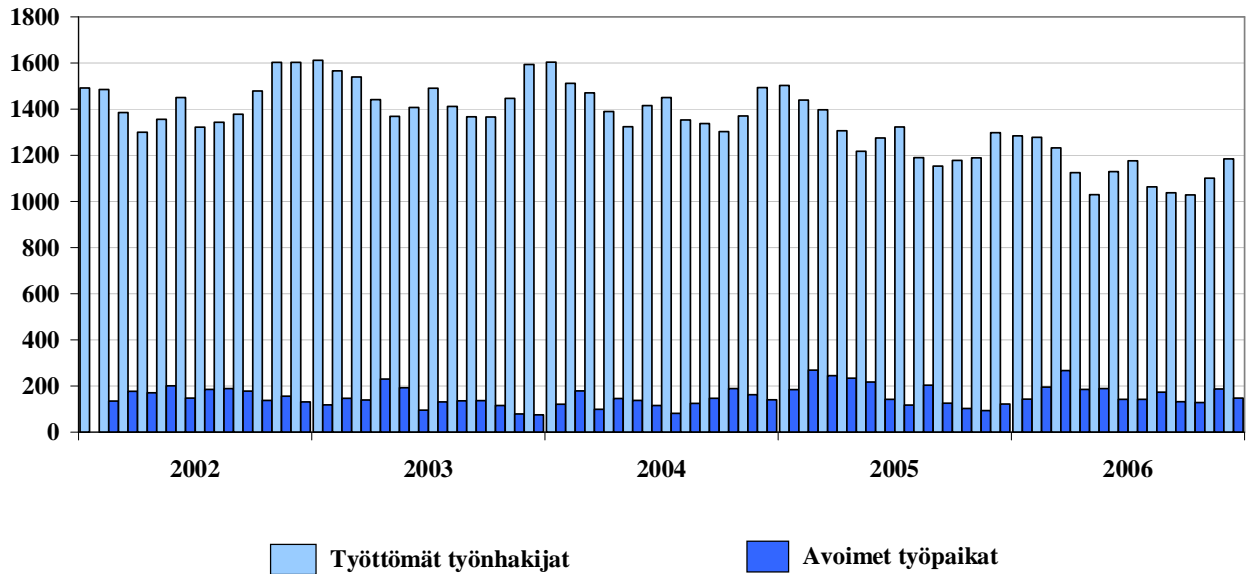
Vuokra- ja asumisoikeusasuntotilanne

Asunnoista omistusasuntoja oli vuonna 2005 noin 62 %, vuokra-asuntoja 30 % ja asumisoikeusasuntoja 1,5 %. Uudellamaalla vuokra-asuntojen osuus vastaavana vuonna oli 38,4 %. Omistusasuntojen määrä kasvaa, jolloin taas vuokra-asuntojen osuus vähenee. Vuokra-asunnossa asuvien osuus vuonna 1995 oli vielä lähes 33 %. Aravavuokra-asuntojen osuus Lohjalla (6,8 asuntoa 100 asukasta kohti) oli vuonna 2003 valtakunnallista keskiarvoa (7,5) alempi. Asumisoikeusasuntojen osuudessa ei viime vuosina ole tapahtunut muutoksia.

3.5 TYÖLLISYYS JA ELINKEINOT

Lohjan työllisyys kääntyi lamavuosien jälkeen nousuun vuonna 1995. Vuoden 2006 aikana työttömyys vaihteli 5,5 ja 6,9 prosentin välillä. Vuoden 2006 joulukuussa työttömiä työnhakijoita oli 1 184 ja työttömyysaste 6,3 %, kun se vuotta aikaisemmin oli 7,0 %. Avoimia työpaikkoja oli joulukuussa 148, mikä oli 26 työpaikkaa enemmän kuin edellisenä vuonna vastaavana ajankohtana. Työttömyydestä huolimatta työvoimakapeikkoja esiintyi yhä useammalla alalla.

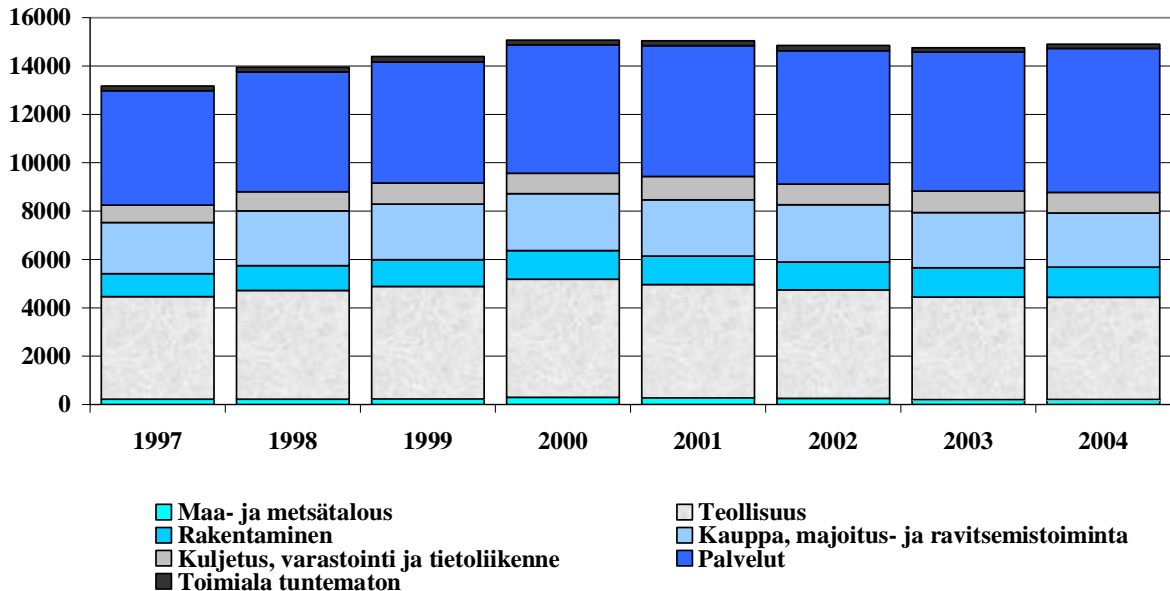
Työttömät työnhakijat/ avoimet työpaikat kuukausittain

Vuoden 2004 lopullisten tilastojen mukaan Lohjalla oli 14 905 työpaikkaa. Suurimmat työllistäjät ovat palvelut ja teollisuus. Palvelujen osuus on noin 40 % ja teollisuuden 28 %. Palvelujen osuus on kasvanut ja teollisuuden osuus pienentynyt 2000-luvulla. Maa- ja metsätalouden osuus on 1,4 % kaikista työpaikoista. Informaatiosektorin työpaikkojen osuus on pudonnut ja oli 6 % kaikista työpaikoista vuonna 2004.

Elinkeinorakenne 1997–2004

Työpaikat

Länsi-Uusimaa ja pääkaupunkiseutu yhtenäistyvät työssäkäyntialueena. Vuosina 1995–2004 lohjalaisten pendelöinti pääkaupunkiseudulle on kasvanut 1 464 hengellä eli 67,7 %. Muualla kuin omassa kunnassa työssäkäyvien osuus työvoimasta on 33,1 % eli 5 713 henkilöä, josta pääkaupunkiseudulla työssäkävijöitä on 3 626 henkilöä. Helsingissä käy työssä 1 674 henkilöä, Espoossa 1 503 henkilöä ja Vantaalla 449 henkilöä. Vihdissä käy työssä 616 henkilöä.

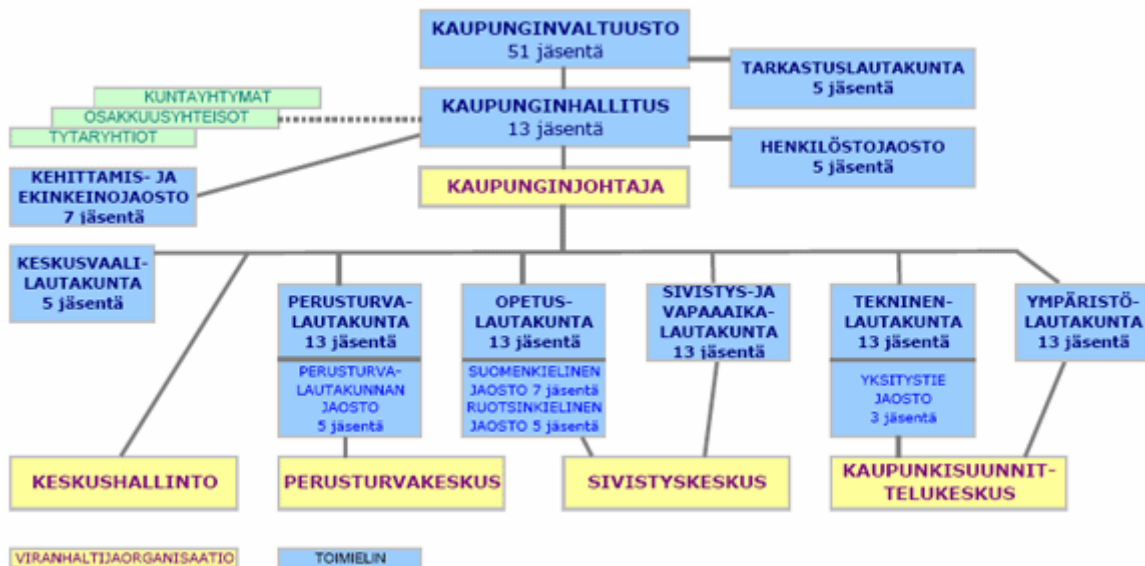
Muista kunnista kävi vuonna 2004 Lohjalla töissä 3 349 henkilöä, joista Vihdistä 578, Nummi-Pusulasta 282, Espoosta 290 ja Helsingistä 278 henkilöä. 2000-luvun aikana Lohjan työpaikkaomavaraisuus on laskenut, mutta kääntyi vuonna 2004 nousuun ja oli noin 88 %.

4 KAUPUNGIN HALLINTO

4.1 ORGANISAATIO

Vuoden 2006 aikana kaupungin luottamushenkilö- ja viranhaltijaorganisaatiossa ei tapahtunut muutoksia. Johtosääntömuutoksina hallintosääntöä täsmennettiin asiakirjojen lunastusten osalta ja kaupunkisuunnittelu-keskuksen johtosääntöä yksityistiejaoston ja eräiden viranhaltijoiden ratkaisuvallan osalta.

Lohjan kaupungin organisaatio vuonna 2006

4.2 TOIMIELIMIEN POLIITTINEN JAKAUMA JA PUHEENJOHTAJAT

Valtuuston kokoonpano vuonna 2006 oli seuraava: SDP 17, Kokoomus 11, Vasemmistoliitto 8, Keskusta 4, Meidän Lohja 4, RKP 3, Vihreät 3 ja Kristillisdemokraatit 1. Kokoomus, Keskusta, RKP ja Kristillisdemokraatit muodostavat yhdessä oikeisto- ja keskiryhmien valtuustoryhmän. Kaupunginhallituksen 13 paikkaa jakautuvat seuraavasti: SDP 4, Kokoomus 3, Vasemmistoliitto 2, Keskusta 1, RKP 1, Meidän Lohja 1 ja Vihreät 1.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimi Jussi Patinen (Kok), I varapuheenjohtajana Reijo Siltasaari (SDP) ja II varapuheenjohtajana Matti Pajuoja (VAS). Kaupunginhallituksen puheenjohtajana oli Pirjo Silvennoinen (SDP), I varapuheenjohtajana Irene Äyräväinen (KOK) ja II varapuheenjohtajana Tuula Jämsen (SDP). Kaupunginhallituksen kehittämis- ja elinkeinojaoston puheenjohtajana toimi Ilkka Lähteenmäki (KOK) ja henkilöstöjaoston puheenjohtajana Tuula Jämsen (SDP). Tilinpäätöskertomuksen liiteosaan sisältyy yhteenveto eri toimielinten kokoonpanosta.

4.3 LOHJAN KAUPUNGIN HENKILÖKUNTA

Lohjan kaupungin henkilökunta 31.12.2006:

Palvelukeskus	Vakinaiset				Määräaikaiset			Työllistetyt		Oppisopimus		Yht.	Yht. ilman työllis-tettyjä
	koko-aik.	osa-aik.	osa-aik. eläk.	sivu- toi- miset	koko- aik.	osa-aik.	sivu- toi- miset	koko- aik.	osa-aik.	koko- aik.	osa-aik.		
Keskushallinto	69	1	4	1	8	0	1	0	0	0	0	84	84
Perusturvakeskus	431	29	10	0	105	5	3	2	0	2	0	587	585
Sivistyskeskus(sis. sivu- toimintuntio-oppett. ja kerho- ohjaajat)	817	89	0	17	227	37	231	5	1	0	0	1424	1418
Kaupunkisuunn.kes.	324	9	11	1	42	4	0	0	1	0		392	391
Yhteensä 31.12.2006	1641	128	25	19	382	46	235	7	2	2	0	2487	2478
Yhteensä 31.12.2005	1621	93	58	23	350	43	255	12	0	2	0	2457	2445

Lohjan kaupungin palveluksessa oli vuoden 2006 lopussa 2 487 (vuonna 2005: 2 457) henkilöä. Näistä vakinaisia oli 1 813 (1 795), määräaikaisia 663 (648) sekä työllistettyjä ja oppisopimusopiskelijoita 11 (14). Henkilöstön sukupuolijakaumassa naisten osuus kasvoi vuoden 2006 aikana. Miehiä vakinaisesta henkilökunnasta oli 16,8 (19,4) % ja naisia 83,2 (80,6) %. Koko henkilökunnan keski-ikä vuonna 2006 oli 43,83 vuotta (v. 2005: 43,61). Yli 50 vuotiaita henkilöstöstä oli 885 (845) eli 35,6 (34,4) %. Vakinaisesta henkilökunnasta 47,0 (48,9) % on ollut Lohjan kaupungin palveluksessa yli 15 vuotta. Alle viisi vuotta kaupungin palveluksessa olleita on 22,2 (21,0) % vakinaisesta henkilöstöstä.

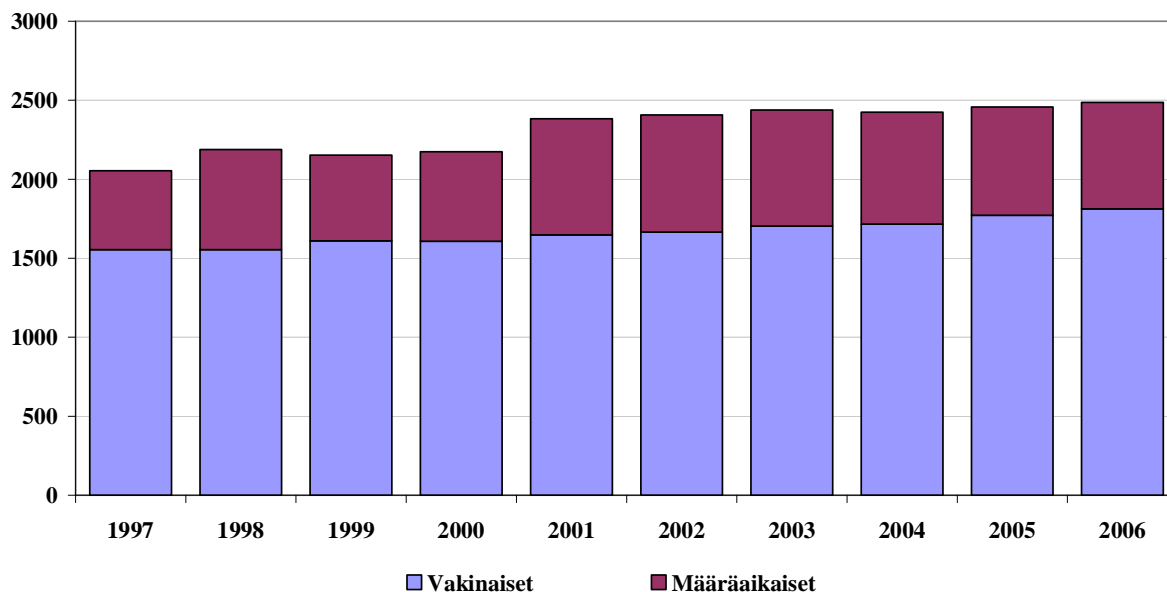
Lohjan kaupungin palveluksessa vuoden 2006 aikana aloitti 108 uutta työntekijää, joista 68 sivistyskeskuksessa, 27 perusturvassa, 9 kaupunkisuunnittelukeskuksessa ja 4 keskushallinnossa. Eläkkeelle vuonna 2006 jäi 74 henkilöä (v. 2005: 56), joista vanhuuseläkkeelle 32 (30) ja työkyvyttömyyseläkkeelle 9 (8). Osa-aika-eläkkeelle siirtyi 3 (1) työntekijää, osatyökyvyttömyyseläkkeelle 2 (3), kuntoutustuelle 23 (6) ja työttömyyseläkkeelle 3 (3). Varhennetulle vanhuuseläkkeelle siirtyi 2 (5) työntekijää. Vuosina 2007 – 2011 arvioidaan vanhuuseläkkeelle jäävän 203 henkilöä.

Kaupungin henkilöstöstä 19,5 (17,9) %:lla on ylempi korkeakoulututkinto tai tutkijan koulutus, 29,4 (29,8) %:lla alimman korkeaasteen (merkonomit, sairaanhoitajat) tai alemman korkeakouluasteen (tradenomit, AMK) tutkinnot ja 37,5 (36,8) %:lla keskiasteen tutkinto. Kaupungin henkilöstöstä 12,1 (13,6) %:lta puuttuu ammattitutkinto kokonaan.

Vuonna 2006 sairauspoissaolojen kasvu jatkui edelleen. Yhteensä sairauspoissaolopäiviä oli 35 440 (vuonna 2005: 32 243). Sairauspäivät lisääntyivät edellisestä vuodesta 3 197 päivää eli 9,9 prosenttia. Vuodesta 2004 lukien sairauspoissaolot ovat lisääntyneet 33,2 %. Syytä sairauslomien lisääntymiseen ei pystytä yksiselitteisesti määrittelemään. Sairasajalta maksettiin palkkoja 1 790 600 (1 624 000) euroa, mikä oli noin 166 600 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. KELA maksoi päivärahoja sairaus- ja äitiyslomien ajalta yhteensä 847 000 (798 400) euroa. Työpaturmia koko henkilökunnalle sattui vähän ja ne olivat lieviä ja liittyivät etupäässä putoamisiin, nostamisiin, liukastumisiin ja kompastumisiin. Vaikka sairaspäivien lisääntyminen huolestuttaa, toisaalta 1 006 työntekijällä ei ollut vuonna 2006 yhtään sairauspoissaolopäivää ja yhteensä 428 työntekijällä oli 1 - 3 sairaspäivää.

Työterveyshuollossa kirjattiin henkilökunnalle 4 409 (4 533) käyntiä lääkärille ja 3 337 (2 869) käyntiä terveydenhoitajalle. Työterveyshuolto sisälsi lakisääteisen työterveyshuollon sekä yleislääkäritasoisien sairaanhoidon, minkä lisäksi henkilökunnan käytettävissä oli fysioterapeutti, psykologi ja tarvittaessa erikoislääkärikonsultaatiot. Henkilöstökoulutuksessa vuonna 2006 jatkettiin esimieskoulutusta miniJet-koulutuksen muodossa. Lisäksi jatkettiin toimistojärjestelmien atk-koulutusta, pätevytymiskoulutusta, perhepäivähoitajien ammattitutkintokoulutusta sekä toimistohenkilöstön ammatillisena peruskoulutuksena kuntamerkonomien tutkintoon tähtäävää koulutusta. Henkilöstöpalvelujen tuettuja liikuntapalveluja käytettiin hyödyksi noin 12 300 (13 300) liikuntasuoritteessa sekä tuettuina virkistyspalveluina 1 414 (1 099) teatteri-, elokuva- ja orkesterilipussa.

Henkilöstömäärän kehitys 1997-2006

5 ALUEELLINEN YHTEISTYÖ

5.1 KUNTA- JA PALVELURAKENNEUUDISTUS

Valtioneuvosto käynnisti keväällä 2005 Paras-hankkeen kunta- ja palvelurakenteen uudistamiseksi. Tavoitteena on turvata asukkaille kuntien vastuulla olevat hyvinvointipalvelut myös tulevaisuudessa. Kuntarakenteen on oltava elinvoimainen, toimintakykyinen ja eheä. Vuoden 2006 aikana valmisteltiin sisäministeriön johdolla hankkeen sisältökysymyksiä ja kunnissa valmistauduttiin yhteistoimintaneuvotteluihin. Hiiden alueella kunnat päättivät Hiiden pilotin ohjausryhmän esityksestä, että tarvittavat selvitykset ja tarvittavat toimenpanosuunnitelmat valmistellaan Hiiden alueen kuntien yhteistyönä.

Kaupunginvaltuusto kokoontui syksyllä seminaariin pohtimaan yhteistyön resursseja, tuloksia ja tavoitteita. Seminaarissa todettiin, että Lohja on avoin laajallekin kuntaliitokselle tai yhteistoiminnalle sekä valmis neuvottelemaan kaikkien naapurikuntien kanssa. Lohja ilmoitti myös halukkuutensa Helsingin seudun yhteistyökokouksen toimintaan ja Lohja kutsuttiinkin osallistumaan maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitteluun.

Lohjan kaupunki osallistui Sammatin kunnan palvelurakenneselvityksen toiseen vaiheeseen, jossa tarkasteltavina vaihtoehtoina ovat ns. yhden palvelusopimuksen malli tai kuntaliitos. Selvitysmies Pekka Myllyniemi totesi loppuraportissaan, että kuntajaon muutos liittämällä Sammatin kunta Lohjan kaupunkiin olisi tarkoituksenmukaista ja parempi vaihtoehto kuin palveluyhteistyön lisääminen. Sammatin kunnanvaltuusto päätti kuitenkin lokakuussa palauttaa loppuraportin uudelleen valmisteltavaksi. Tämän johdosta myös kaupunginhallitus tyytyi merkitsemään raportin tiedoksi.

Eduskunta hyväksyi vuoden 2007 puolella esityksen laiksi kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta sekä kuntajakolain ja varainsiirtoverolain muuttamisesta. Puitelaki on tullut voimaan helmikuussa 2007 ja sen voimassaolo kestää vuoden 2012 loppuun. Puitelaki sisältää useita kuntia koskevia velvoitteita. Kuntien tulee laatia elokuun loppuun mennessä selvitykset yhteistyöstä ja toimenpanosuunnitelmat palveluiden järjestämisestä. Yhteistyö tapahtuu joko kuntaliitoksien tai yhteistoiminta-alueita muodostamalla. Pääkaupunkiseutu ja 16 kaupunkiseutua tekevät erikseen suunnitelmat seudullisesta yhteistyöstä.

Keskeisimmät kysymykset kuntien kannalta liittyvät lain toimeenpanoon. Kuntien toimeenpanosuunnitelmiin ja kaupunkiseutusuunnitelmien laadinta käynnistyi jo lain valmisteluvaiheen aikana vuonna 2006. Näiltä osin asetuksella säädetään tarkemmin suunnitelmien teknisestä toteuttamisesta ja rakenteesta lain hyväksymisen jälkeen. Puitelain 10 §:n 1 momentin mukainen selvitys sisältää ne toimenpiteet, joihin kunta on ryhtymässä täyttääkseen lain asettamat velvoitteet perusterveydenhoidossa ja siihen kiinteästi liittyvissä sosiaalitoimen tehtävissä. Selvityksestä on myös käytävä ilmi kuinka päätöksenteko toteutetaan. Myös lain 6 §:ssä tarkoitettua laajaa väestöpohjaa edellyttävien palvelujen turvaaminen on sisällytettävä selvitykseen. Selvityksestä tulee käydä ilmi, mistä ajankohdasta lukien esitetyt toimenpiteet toteutetaan.

5.2 SEUTUYHTEISTYÖ

Seutuyhteistyön kehittäminen ja toteuttaminen painottui Hiiden pilotin hankkeisiin. Hiiden pilotti toteutti Sisäasianministeriön aluekehitystyötä ja siinä ovat olleet mukana päättyvällä EU- rahoituskaudella Karjalohja, Karkkila, Lohja, Nummi-Pusula, Sammatti, Siuntio ja osittain Vihti. Hiiden pilotin puitteissa käsiteltiin myös kesäkuussa käynnistynyttä hallituksen kunta- ja palvelurakenneuudistushanketta.

Elinkeinopoliittiseen klusteriin sisältyvinä hankkeina käynnistettiin elinkeinopoliittisten klusteristrategioiden laatiminen. Näistä valmistuivat hoiva- ja hyvinvointialan sekä matkailun strategioiden perusselvitykset. Seudullista työllisyysstrategia-hanketta jatkettiin tutkimalla kuntien ominaispiirteitä. Sukupolvenvaihdoshankkeen yhteydessä toteutettiin n. 70 onnistunutta yrityssiirtoa ja noin 50 on vireillä. Matkailustrategia valmistui osana Uudenmaan strategiatyötä. Strategiaklusterissa valmistui Hiiden alueen yhteinen seutustrategia. Tiedotusta toteutettiin web-sivujen valmistamisella, yhteisen projektihallintaohjelmiston käyttöönotolla sekä julkaisemalla Hiiden paletti-lehteä.

Kunnallisen palvelutuotannon klusterissa käynnistettiin hallinnon prosessien kuvaaminen ja tuotteistus -hanke kuntien nykytoimintojen kuvaamisella. Kilpailuttaminen/hankinnat-hanke selvittää Spend-analyysillä hankintojen toteutumista ennen kuntien yhteisen hankinta-asiantuntijan palkkaamista.

Kuntien eri hallinnonalojen työryhmä- ja projektityöskentely jatkui. Hiiden terveydenhuoltoalueen Hiitahankkeessa valmistui terveydenhuollon kehittämisen perusselvitys, jonka pohjalta jatkettiin toiminnan ja organisoinnin suunnittelua hankkeen II-vaiheena. Tietohallintoyksikkö valmisteli seudullisen tietohallinto- ja tietopalvelustrategian sekä jatkoi mittavimpana hankkeenaan kuntien potilastietojärjestelmien yhdistämistä ja liittämistä Uudenmaan aluehankkeeseen. Sivistystyöryhmä valmisteli vuoteen 2010 ulottuvan seudullisen toimintaohjelman. Ympäristö- ja tekninen työryhmä sekä talous- ja palkkahallinnon työryhmät ovat valmistelleet yhteisten palveluyksikköjen muodostamista. Kunnissa käsiteltiin KEKO II loppuraportin pohjalta ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun yhteistoiminnan laajuutta ja käynnistämistä. Kansallisten teemaverkostojen työskentelyssä osallistuttiin viestintä-, innovaatio- sekä koulutus- ja kulttuuriverkostojen sekä teollisten seutujen työskentelyyn.

Lohja osallistui Uudenmaan liiton puitteissa toimivan kehyskuntaryhmän työskentelyyn kehystoimikunnassa ja erilaisissa työryhmissä. Alueellista edunvalvontaa ovat palvelleet edelleen myös Länsi-Uudenmaan kansanedustajien ja kunnallisjohtajien säännölliset yhteistapaamiset.

6 ASIAKKAIDEN TYYTYVÄISYYS LOHJAN KAUPUNGIN PALVELUUN

Strategiansa mukaisesti Lohja pyrkii tuottamaan käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut, jotka ovat helposti saatavilla ja oikein kohdennettuja. Palveluja kehitetään yhteistyössä käyttäjien kanssa ja palvelutyytyväisyyttä mitataan säännöllisesti toteutettavilla ja sisällöltään yhtenäistetyillä palvelutyytyväisyyskyselyillä. Vuonna 2006 strategian haasteeseen tartuttiin toteuttamalla keväällä Efeco Oy:n toimesta kuntalaisyksely ja marraskuussa kaupungin omat asiakastyytyväisyyskyselyt.

Kyselyjen sisältöä yhdenmukaistettiin palvelujen ammattitaitoisuutta, asiantuntevuutta, ystävällisyyttä,

palveluista tiedottamista, palvelun saavutettavuutta, sähköistä asiointia sekä palvelun vahvuuksia ja kehittämisaikavälillä yhteisillä kysymyksillä. Lisäksi kukin toimiala kysyi oman palvelutuotantonsa kannalta keskeisiä asioita. Osassa kyselyissä käytettiin suunnattua otosta, osa toteutettiin pyytämällä kaikkia tietynä ajankohtana palvelua käyttäviä henkilöitä vastaamaan kyselyyn. Kyselyt toteutettiin samanaikaisesti koko organisaatiossa ja yhtä aikaa työhyvinvointikyselyn kanssa. Teknisesti kyselyjen toteutus tapahtui kaupungin keväällä hankkimalla kyselyohjelmistolla, joka mahdollisti vastaamisen sähköisesti sekä helpotti ja nopeutti olennaisesti kyselyjen raportointia.

Keskushallinnossa tehtiin yhteensä 8 kyselyä, joista neljä tehtiin ulkoisille asiakkaille, kolme sisäisille asiakkaille ja kaksi poliittisille luottamushenkilöille. Asiakkaat antoivat erityisen hyvän arvion kyselyn kohteena olleista yrityspalvelukeskuksen, asiakaspalvelukeskuksen, velkaneuvonnan ja arkiston palveluista. Hallinto- ja tietopalvelut saivat hyvää palautetta kaupungin omassa organisaatiossa suoritetussa kyselyssä. Luottamushenkilöiden kyselyssä valmistelun taso ja asiantuntemus arvioitiin hyväksi. Kuitenkin joskus asiat esitellään päättäjille liian myöhään.

Sivistyskeskuksen asiakaskyselyn tulokset olivat varsin myönteiset ja vahvistivat niitä tuloksia, jotka saatiin myös kevään kuntalaiskyselyssä. Kevään kuntapalvelukyselyn mukaan lohjalaiset ovat muihin kuntiin verrattuna vielä keskimääräistä tyytyväisempiä erityisesti kirjastoon, peruskouluun, kansalaisopistoon (Hiiden opisto), museoon, muihin kulttuuripalveluihin ja pääosaan liikuntapalveluista. Esimerkiksi peruskoulun osalta viisiportaisella asteikolla tarkasteltuna kaikkien kysymysten keskiarvo alakoulussa oli 4,3 (huoltajat) ja 4,2 (oppilaat); yläkoulussa 4,2 (huoltajat) ja 3,7 (oppilaat) sekä lukiossa 3,9 (huoltajat) ja 4,1 (oppilaat).

Perusturvakeskuksessa tehtiin kaikkia toimintoja koskeva asiakaskysely. Muista hallintokunnista poiketen terveyspalvelujen asiakaskyselystä ja sen analysoinnista vastasi Stakes omalla lomakkeistollaan. Tulokset olivat erittäin hyviä, sillä Lohjan terveyskeskuspalvelut arvioitiin parhaaksi mukana olleista 40 terveyskeskuksesta ja neljästä muusta toimintayksiköstä. Vanhuspalveluissa asiakaspalautte oli hyvää henkilöstön saatavuusongelmasta huolimatta. Vastausprosentit olivat kuitenkin varsin alhaisia, mikä oli suoraan verrannollinen asiakkaiden hoitoisuuteen. Sosiaalityön kysely toteutettiin henkilökohtaisesti asioivien elänyturvaturvan, lastenvalvojan ja toimeentuloturvan asiakkaille, joilta saatiin hyvää palautetta ammattitaitoisuudesta, palvelun ystävällisyydestä ja ymmärretyksi tulemisesta.

Kaupunkisuunnittelukeskus toteutti kyselyt rakennuslupaa ja tonttia tai rakentamiseen liittyviä toimenpiteitä hakeneille asiakkaille, maankäytön ja ympäristötoimen yksiköissä asioineille sekä ateriapalvelun vanhusasiakkaille. Rakentamisen ja maankäytön palveluissa asiakkaat olivat kaikin puolin tyytyväisiä palveluun ja arvostivat ammattitaitoisuutta ja ystävällisyyttä.

Kokonaisuutena henkilöstön ammattitaito ja ystävällisyys arvioitiin korkealle tasolle. Monen palvelumuodon kohdalla eniten kehitettävää oli henkilöstön tavoitettavuudessa. Kyselyjä voidaan pitää onnistuneena senkin johdosta, että arvioinneissa ja vapaamuotoisissa palautteissa saatiin ehdotuksia, joiden pohjalta kaupungin palveluja voidaan edelleen kehittää.

7 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

7.1 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

Tuloslaskelman tuottoihin ja kuluihin sekä valtionosuuksiin vuonna 2006 vaikuttivat ja vertailtavuutta heikensivät sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmän muutokset ja siihen liittyneet työmarkkinatukiudistus ja lastensuojelun suurten kustannusten tasausjärjestelmän poistaminen. Uudistusta toteutettaessa lähtökohtana oli kustannusneutraalisuus, joka on vaikeasti arvioitavissa ja kokonaisuutena ilmenee vain vuosikatetasolla.

Lohjan kaupungin vuosikatteen muodostui 6,5 milj. euroa, joka oli 175,33 euroa asukasta kohden ja 3,9

% toimintatuottojen, verotulojen ja valtionosuuksien yhteismäärästä. Edellisen vuoden vuosikate oli 3,0 milj. euroa, joten asukasta kohden laskettuna vuosikate parani edellisestä vuodesta 92,76 euroa. Vuosikatteen paranemisen keskeisenä tekijänä oli verotulojen kääntymisen kasvuun, mihin vaikuttivat sekä veroprosentin korotus että vuoden 2006 tuloista tilitettyjen verojen kasvu. Valtionosuudet kasvoivat edellisestä vuodesta 11,1 %.

Toimintakate heikkeni 5,8 % tuottojen pienentyessä 7,9 % ja kulujen kasvaessa 3,1 %. Ympäristölautakunnan ulkoinen toimintakate heikkeni 27,8 %, perusturvalautakunnan 6,4 %, teknisen lautakunnan 6,3 %, opetuslautakunnan 3,9 % ja sivistyslautakunnan 3,7 %. Keskushallinnon toimintakate parani 2,1 %. Toimintakate ja sen myötä vuosikate olisivat olleet merkittävästi tätäkin huonommat, ellei omaisuuden myynnistä kirjatut suuret, noin 4,0 milj. euron myyntivoitot olisi parantaneet tulosta. Ilman myyntivoitto- / myyntitappiokirjausta vuoden 2006 vuosikate olisi ollut 2,5 milj. euroa. Myyntivoittoa / myyntitappioita kirjattiin tilinpäätöksessä likipitään saman verran kuin edellisellä vuonna.

Toimintatuotoissa myyntituottojen pienenemiseen vaikuttivat yhteistoiminnan muutokset Siuntion vähentäessä Järnefeltin koulun käyttöä yhdellä vuosiluokalla ja tietohallinnon henkilöstön siirtyessä osittain taikaisin yhteistoimintakuntaan ja sen myötä laskutuksen pienentyessä. Terveyspalvelujen myyntituotot pienivät Sammatin lopettaessa palvelujen hankkimisen Lohjan terveyskeskukselta. Myös vesihuollon myyntituotot pienivät edellisestä vuodesta. Maksutuotot pienivät 1,2 % suhteellisesti suurimman muutoksen kohdistuessa rakennusvalvontamaksuihin. Tuet ja avustukset pienivät peräti 24,8 %, mikä aiheutui päätyneistä projekteista sekä lastensuojelun kalliin hoidon tasausjärjestelmän muutoksesta. Uusina tuloerinä saatiin valtionavustusta perustoimeentulon menoihin 1 163 000 euroa ja matalapalkkatukea 281 000 euroa. Käyttöomaisuuden myyntivoitot pienivät noin 1 milj. eurolla ja rakennusten vuokratuotot hätäkeskuksen ja palolaitoksen vuokratuotosten käynnistyessä kasvoivat runsaat 500 000 euroa, jolloin kokonaisuutena muiden tuottojen tuloerä pieneni edellisestä vuodesta 5,1 %.

Toimintakuluissa henkilöstökulut kasvoivat 4,7 %. Palkat kasvoivat 3,8 % henkilöstösivukulujen kasvaessa 7,7. Sivukulujen palkkoja nopeampi kasvu johtui erityisesti eläkemenojen eläkemenoperusteisten eläkemaksujen kasvusta. Palvelujen ostot kasvoivat 4,0 %. Keskimääräistä enemmän kasvoivat vanhus- ja vammaishuollon, lastensuojelun laitoshoidon sekä tilapalvelujen ostopalvelut. Avustusmenot pienivät edellisestä vuodesta, vaikka työmarkkinatuen kuntaosuus lisäsi menoja. Osin muutos johtui palvelujen ja avustusten välillä tapahtuneesta kirjausmuutoksesta. Materiaalihankintojen kustannukset pysyivät edellisen vuoden tasolla. Muut kulut pienivät edellisestä vuodesta, kun tulosta ei ollut rasittamassa linja-autorakennuksen purkamisesta aiheutunut luottotappiokirjaus ja kun toisaalta myös vuokratulot pienivät edellisestä vuodesta.

Verotuloissa tuloveron tuotto kasvoi 8,0 %, kiinteistöveron tuotto 2,3 % ja yhteisöveron tuotto 15,4 %. Vuodelta 2005 maksuunpantu tulovero oli vain 2,8 % suurempi kuin edellisellä vuonna. Vuoden 2006 verotulojen kasvuun kuitenkin vaikutti veroprosentin korotuksen lisäksi veronpidätysten kasvu sekä edellisten vuosien verotilitykset. Yhteisöveron tuottoon vaikuttivat Lohjalla toimivien yritysten vuosien 2003 - 04 tulokset ja niiden perusteella edellisvuotta korkeammaksi määräytyneet osuus yhteisöveron kertymästä sekä yhteisöveron tuoton kasvu. Ennen verotulojen tasauksen vaikutusta laskennallisten valtionosuuksien kasvu edellisestä vuodesta oli 1,4 milj. euroa eli 4,1 %, mutta Lohjan edellisten vuosien huonon verotulokehityksen johdosta tasaus pieneni 1,7 milj. euroa.

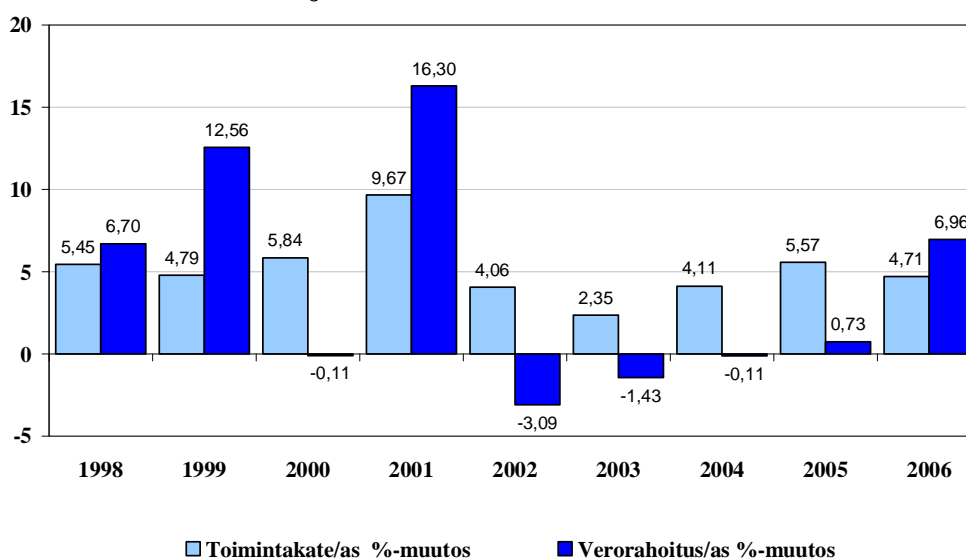
Jo vuoden 2005 toisella puoliskolla alkanut korkotason kohoaminen jatkui koko vuoden. Kun 6 kuukauden euribor-korko oli vuoden 2005 lopussa 2,628 %, oli se vuotta myöhemmin 3,853 %. Korkotason nousun lisäksi korkokuluihin vaikutti lainamäärän voimakas kasvu. Vuoden lopussa kaupungin lainamäärä oli 17,9 % suurempi kuin vuotta aikaisemmin.

Kun kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaiset poistot olivat 7,2 milj. euroa, muodostui tilikauden tulos 722 640 euroa alijäämäiseksi.

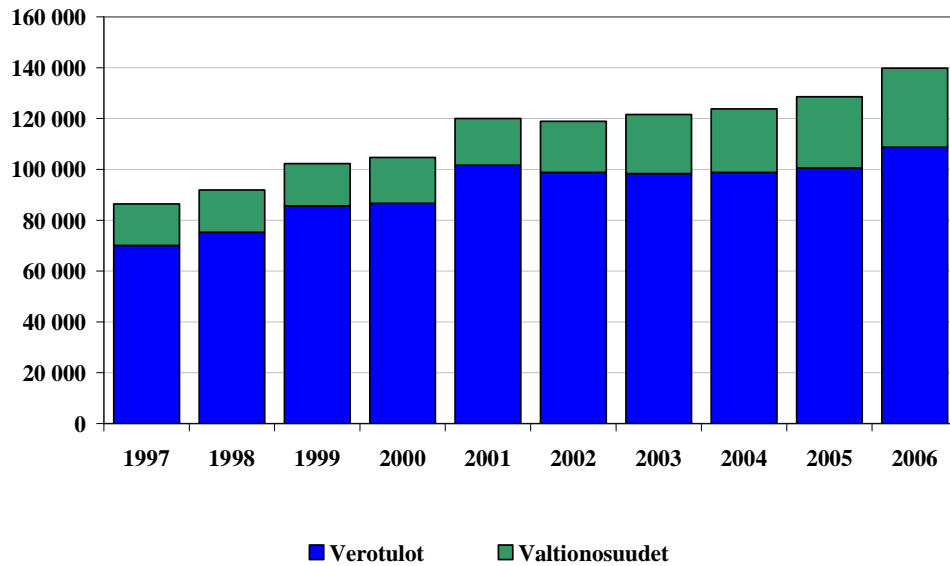
Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut (ulkoiset erät) 1000 euroa			
			05-06
	2006	2005	Muutos-%
Toimintatuotot	28080	30491	-7,9
Toimintakulut	160754	155870	3,1
Toimintakate	-132674	-125379	5,8
Verotulot	108709	100567	8,1
Valtionosuudet	31109	28004	11,1
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	192	180	6,6
Muut rahoitustuotot	608	588	3,5
Korkokulut	1460	934	56,4
Muut rahoituskulut	3	5	-44,0
Vuosikate	6483	3021	114,6
Poistot ja arvonalentumiset	7227	6611	9,3
Tilikauden tulos	-744	-3590	-79,3
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	21	21	0,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-723	-3568	-79,7
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	17,5	19,6	
Vuosikate/Poistot, %	89,7	45,7	
Vuosikate, €/asukas	175,33	82,57	
Asukasmäärä	36974	36 585	

Vesi- ja viemärlaitos sisältyy kaupungin tilinpäätöksen lukuihin. Vesihuoltolaitoksesta kuitenkin esitetään liitetietoina erikseen vesihuoltolain 20 §:n mukainen eriytetty tilinpäätös.

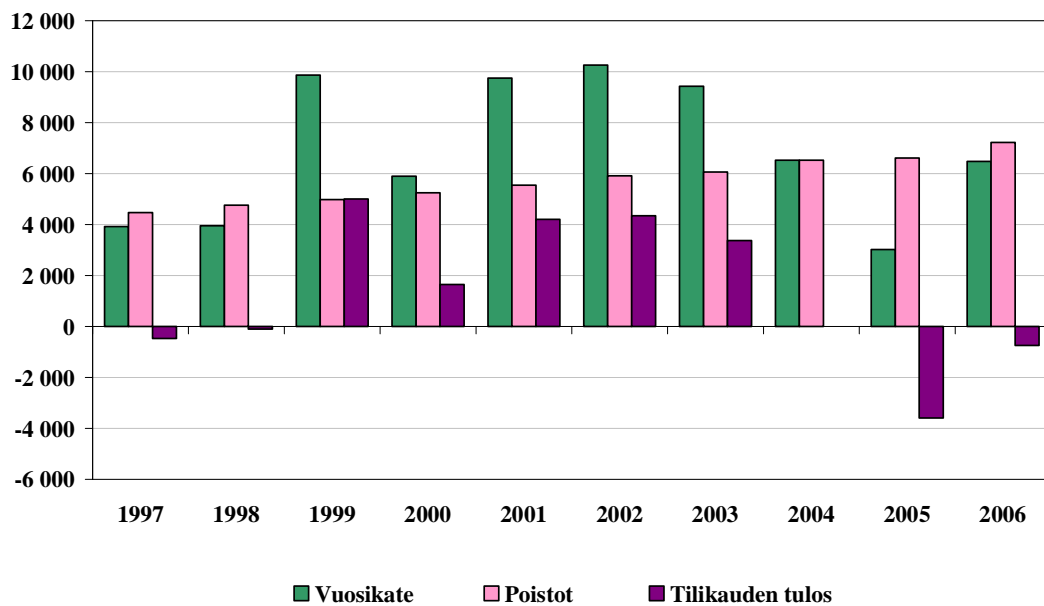
Toimintakate ja verorahoitusmuutos vuosina 1998-2006

Verotulot ja valtionosuudet 1997-2006 (1000 €)

Vuosikate, poistot, tilikauden tulos 1997-2006

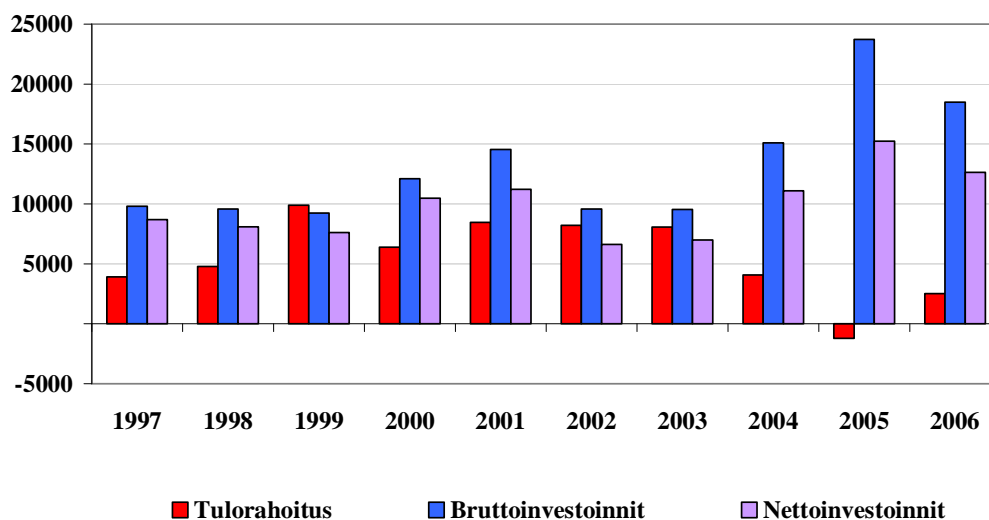

7.2 INVESTOINNIT JA TOIMINNAN RAHOITUS

Kun Lohjan merkittävimmät investoinnit painottuivat edelliseen vuoteen, investoinnit pienenevät 21,8 %. Vuonna 2006 toteutunutta 18,5 milj. euron investointitasoa voidaan kuitenkin pitää varsin korkeana. Investointien rahoituksen näkökulmasta ongelmana on edelleen se, että viime vuosien suuria investointeja on jouduttu toteuttamaan tilanteessa, jossa kaupungin tulo-rahoitus on varsin pieni. Suurimpina tilahankkeina vuoden alussa valmistuivat pääkirjasto ja Tynninharjulle hätäkeskus-palolaitos sekä myöhemmin vuoden aikana Järnefeltin koulun laajennus ja peruskorjaus, Mäntynummen koulukeskuksen laajennus ja Muijalalan koulun laajennus. Tilahallinnon hankkeisiin käytettiin yhteensä 9,0 milj. euroa. Liikenneväylien ja yleisten alueiden rakentamiseen käytettiin 3,3 milj. euroa sekä vesi- ja viemärlaitoksen hankkeisiin 3,4 milj. euroa, joista suurin kohde oli Pitkäniemen jätevedenpuhdistamon puhdistustehon nostaminen.

Investointeihin jäi vuonna 2006 käytettäväksi tulo-rahoitusta vain 2,5 milj. euroa. Tämän johdosta investointien rahoituksessa omaisuuden myynnillä oli edellisten vuosien tapaan suuri merkitys. Omaisuuden myynnistä kertyi 4,4 milj. euroa sekä valtionosuuksista ja avustuksista 1,4 milj. euroa. Merkittävin yksittäinen myyntikohde oli vesitorin alueelta NCC Property Developmentille myyty liiketontti. Toiminnan ja investointien kokonaisrahavirrassa menot olivat 10,1 milj. euroa suuremmat kuin tulot, mikä jäi rahoitettavaksi muilla rahoituslähteillä. Rahoitustarve katettiin antolainojen lyhennyksillä, liittymismaksutuloilla, pitkä- ja lyhytaikaisilla saamisilla sekä kuntatodistusten liikkeellelaskulla ja konsernitilin puitteissa tytäryhtiöiden kassavaroilla. Lyhytaikaisten lainojen määrä kasvoi vuoden aikana 10 milj. euroa ja konsernitilin käyttö 229 000 euroa. Kun pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 2,6 milj. euroa, kasvoi kaupungin lainojen kokonaismäärä 7,6 milj. eurolla. Kassavarat lisääntyivät vuoden aikana 636 000 euroa.

Tulo-rahoitus, bruttoinvestoinnit, nettoinvestoinnit 1997-2006

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut (ulkoiset erät) 1 000 euroa

	2006		2005	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	6 483		3 021	
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-3 974</u>	2 509	<u>-4 228</u>	-1 207
Investoinnit				
Investointimenot	-18 478		-23 641	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 399		2 676	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>4 452</u>	-12 627	<u>5 831</u>	-15 134
Toiminnan ja investointien rahavirta		-10 118		-16 342
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainojen lisäykset	-40		-22	
Antolainojen vähennykset	<u>42</u>	2	<u>320</u>	298
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			10 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 630		-1 577	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>10 229</u>	7 599	<u>8 207</u>	16 630
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääom. muutokset	4		23	
Vaihto-omaisuuden muutos	26		-3	
Saamisten muutos	2 263		-929	
Korottomien velkojen muutos	39		2 677	
Liittymismaksut	<u>821</u>	3 153	<u>778</u>	2 547
Rahoituksen rahavirta		10 754		19 474
Kassavarojen muutos		636		3 132
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.; 1000 €		4 316		3 680
Rahavarat 1.1.; 1000 €		3 680		547
Investointien tulorahoitus, %	38,0		14,4	
Pääomamenojen tulorahoitus, %	32,9		13,6	
Lainanhoitokate	1,9		1,6	
Kassan riittävyys (pv)	8,6	(1,9*)	7,4	(2,14*)
Asukasmäärä	36 974		36 585	

* ilman konsernitiliä

7.3 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

Pysyvissä vastaavissa 7,2 milj. euron poistojen jälkeen aineelliset hyödykkeet kasvoivat 4,7 % eli 6,9 milj. euroa, mikä mittavien rakennushankkeiden valmistumisen myötä kohdistui rakennuksiin sekä koneisiin ja kalusteisiin. Osakkeissa, osuuksissa ja muissa sijoituksissa ei vuoden aikana tapahtunut muutoksia. Lähinnä lastensuojelun kalliin hoidon tasausjärjestelmään liittyneen saamisen poistumisen seurauksena saamiset kokonaisuutena vähenivät vuoden aikana 2,2 milj. euroa. Rahat ja pankkisaamiset puolestaan kasvoivat 636 000 euroa, joka käsitti koko konsernitilin saldon. Suuren osan vuodesta kaupungin oma maksuliiketilin saldo oli miinusmerkkinen, kun kaupunki käytti rahoituksessaan konsernitilijärjestelmässä mukana olleiden tytäryhtiöiden rahoitusylijäämiä.

Oman pääoman pieneneminen jatkui tilikauden 722 640 euron alijäämän johdosta. Pakollisissa varauksissa ja toimeksiantojen pääomissa ei vuoden aikana tapahtunut merkittäviä euromääräisiä muutoksia. Pitkäaikainen vieras pääoma pieneni 1,8 milj. eurolla, kun lainamäärä pieneni 2,6 milj. euroa ja liittymismaksut kasvoivat 0,8 milj. euroa. Lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä oli 10,3 milj. euroa edellisvuotta suurempi liikkeelle laskettujen kuntatodistusten ja siirtovelkojen kasvun johdosta. Ostovelkojen määrä pieneni edellisestä vuodesta 0,9 milj. euroa.

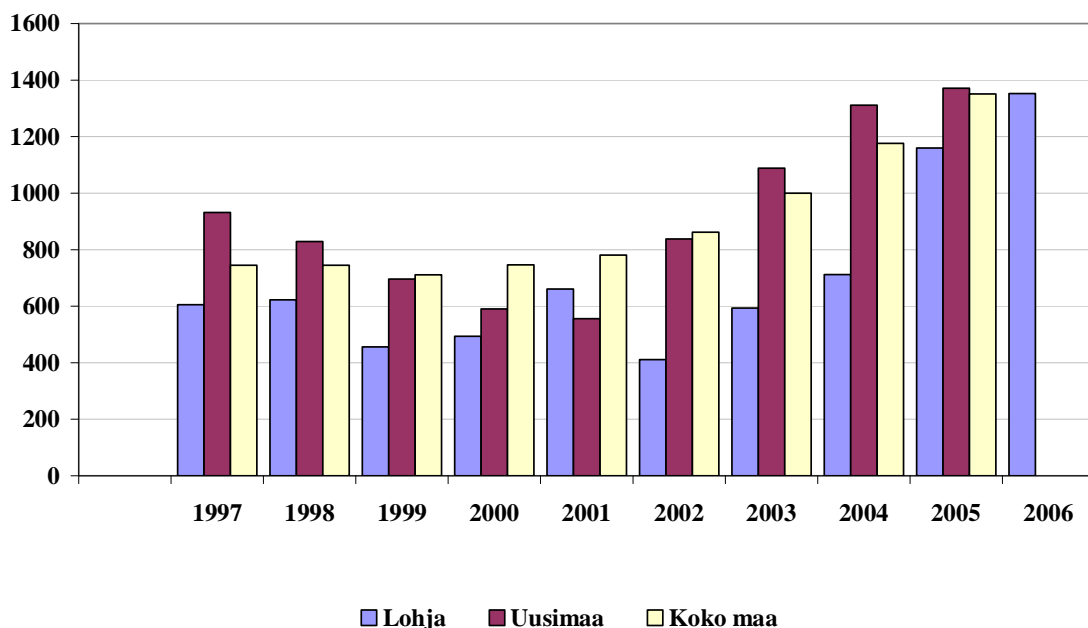
Kaupungin omavaraisuusasteen heikkeneminen jatkui ja oli 64,9 %, kun se vielä kahta vuotta aikaisemmin oli 76,3 %. Kaupungin asukasta kohden laskettu lainamäärä kasvoi edellisestä vuodesta 193 euroa ja oli vuoden lopussa 1 352,65 euroa. Kaupungin rahoitusvarallisuus heikkeni tätäkin enemmän, kun lainamäärän kasvun lisäksi sitä huononsi lastensuojelun kalliin hoidon tasaussuorituksen poistuminen saamisista. Kaupungin vieras pääoma oli asukasta kohden laskettuna 1 443 euroa suurempi kuin rahoitusarvopaperit, saamiset sekä rahat ja pankkisaamiset.

V A S T A A V A A	2006	2005
A PYSYVÄT VASTAAVAT	182 047	172 782
I Aineettomat hyödykkeet	3 270	911
II Aineelliset hyödykkeet	152 757	145 849
III Sijoitukset	26 020	26 022
<i>Osakkeet ja osuudet</i>	23 273	23 273
<i>Muut lainasaamiset</i>	2 732	2 734
<i>Muut saamiset</i>	16	16
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	507	620
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	14 700	16 353
I Vaihto-omaisuus	68	94
II Saamiset	10 317	12 580
<i>Pitkäaikaiset saamiset</i>	4 560	4 975
<i>Lyhytaikaiset saamiset</i>	5 757	7 605
III Rahoitusarvopaperit	414	413
IV Rahat ja pankkisaamiset	3 902	3 266
VASTAAVAA YHTEENSÄ	197 254	189 755
V A S T A T T A V A A	2006	2005
A OMA PÄÄOMA	127 641	128 363
I Peruspääoma	106 144	106 144
II Liittymismaksurahasto	0	0
III Arvonkorotusrahasto	127	127
IV Muut omat rahastot	0	0
Lainalyhennysrahasto	1 070	1 070
V Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	21 023	24 592
VI Tilikauden yli-/alijäämä	-723	-3 568
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	369	390

D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	843	953
E VIERAS PÄÄOMA	67 989	59 530
I Pitkäaikainen	18 284	20 094
1. Joukkovelkakirjalainat	0	0
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 054	18 623
3. Lainat julkisyhteisöiltä	290	352
7. Muut pitkävaikutteiset velat	103	103
7. Muut velat, liittymismaksut	1 837	1 016
II Lyhytaikainen	49 705	39 436
1. Joukkovelkakirjalainat	0	0
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	30 069	20 069
3. Lainat julkisyhteisöiltä	61	60
4. Lainat konserniyhtiöiltä	3 436	3 207
5. Saadut ennakot	9	19
6. Ostovelat	5 175	6 074
7. Muut velat	1 487	1 443
8. Siirtovelat	9 467	8 564
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	197 254	189 755

TASEEN TUNNUSLUVUT		<i>ilman konsernitiliä</i>	<i>ilman konsernitiliä</i>	
Omavaraisuusaste, %	64,90	66,05	67,80	69,03
Rahoitusvarallisuus, €/asukas	-1 442,82	1 442,82	-1 182,21	-1 182,21
Suhteellinen velkaantuneisuus -%	40,49	38,44	37,41	35,40
Lainat €/asukas	1 352,65	1 259,73	1 159,33	1 071,70
Lainakanta 31.12., 1000 €	50 013	46 577	42 414	39 207
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	2 732		2 734	
Asukasmäärä	36 974		36 585	

Lainakanta €/as, 1997-2006

7.4 KOKONAISTULOT JA MENOT

TULOT			MENOT		
	1000 euroa	%		1000 euroa	%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	28 080	15,5	Toimintakulut	160 753	87,7
Verotulot	108 709	60,1	Korkokulut	1 460	0,8
Valtionosuudet	31 109	17,2	Muut rahoituskulut	3	0,0
Korkotuotot	192	0,1	Tulorahoituksen korjaukset		
Muut rahoitustuotot	608	0,3	- myyntitappiot	-104	-0,1
Satunnaiset tuotot	0	0,0	- pakollinen varaus/kaatop.maisem	51	0,0
Tulorahoituksen korjaukset			- muut korjaukset	56	0,0
- käyttöomaisuuden myyntivoitot	-3 971	-2,2	Investoinnit		
Investoinnit			Käyttöomaisuusinvestoinnit	18 478	10,1
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 399	0,8	Rahoitustoiminta		
Käyttöomaisuuden myyntitulot	4 452	2,5	Lyhytaikaistenlainojen vähennys	0	0,0
Rahoitustoiminta			Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 630	1,4
Antolainasaamisten vähennykset	42	0,0	Antolainasaamisten lisäys	40	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0,0	Kokonaismenot yhteensä	183 367	100
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	10 229	5,7			
Oman pääoman lisäykset	0	0,0			
Kokonaistulot yhteensä	180 849	100			

8 KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

8.1 LOHJAN KONSERNIRAKENNE

Lohjan kaupunkikonserniin kuuluu 16 tytäryhtiötä ja yksi säätiö. Kaupungin omistusosuus ja määräämisvalta on 11 yhtiössä 20 % tai suurempi, kuitenkin enintään 50 %. Kaupunki on jäsenenä seitsemässä kuntayhtymässä. Vuoden aikana kaupungin omistuksissa ei tapahtunut muutoksia.

Tytär- ja osakkuusyhtiöt jakaantuvat niiden toiminnan perusteella seuraavasti:

Tytäryhtiöt:

- asunto- ja kiinteistöyhtiöt	8 kpl
- liike- ja toimitilayhtiöt	4 kpl
- palvelujen tuotantoyhtiöt	4 kpl
- palvelu- ja palvelutalossäätiöt	1 kpl

Osakkuusyhtiöt

- asunto- ja kiinteistöyhtiöt	4 kpl
- liike- ja toimitilayhtiöt	2 kpl
- palvelujen tuotantoyhtiöt	5 kpl

Kuntayhtymät

- perusturvan kuntayhtymät	4 kpl
- ammatillisen koulutuksen kuntayhtymät	2 kpl
- hallinnon ja yhdyskuntasuunnittelun kuntayhtymät	1 kpl

8.2 TYTÄRYHTIÖIDEN TÄRKEIMMÄT TAPAHTUMAT

Kaupunkikonserniin kuului vuoden lopussa tytäryhtiöinä 8 vuokrataloyhtiötä. Alueellisissa vuokrataloyhtiöissä on kunnossapitotoimenpitein pyritty säilyttämään rakennusten kuntoa ja asuttavuutta. Roution vuokra-asunnoissa kunnostustoimenpiteet kohdistuivat Katajakummun rakennusvirheiden korjausten viimeistelyyn ja Lohjan vuokra-asunnoissa Pohjolanmäen julkisivujen korjaamiseen. Ojamon vuokra-asunnoissa toteutettiin Niittyjyvän keittiöiden peruskorjaukset ja ikkunoiden maalaus, Lahentornin vesikaton peruskorjaus ja Nelirivin piha-alueen peruskunnostus. Vuokratalojen suurimmat tulevaisuuden riskit liittyvät kustannustason nousun ohella vuokralaisrakenteeseen ja vaihtuvuuteen, välinpitämättömiin asumistapoihin rinnan laatuvaatimusten kasvun kanssa sekä vanhenevan talokannan tuleviin korjaustarpeisiin. Pitenevät asuntojen tyhjillään olot sekä luottotappiot heikentävät yhtiöiden taloutta. Pienissä talokohteisissa yhtiöissä taloudellisen liikkumavaran niukkuus vaikeuttaa myös kunnostustöitä ja aiheuttaa merkittäviä vuokrankorotustarpeita.

Lohjan palvelutalosaatiö ylläpitää Virkkalassa palvelutalo Männikköä, Mäntynummessa palvelutalo Petäjäkotiä, dementiayksikkö Tuomenkukkaa ja Veijolanpihan palvelukeskusta, joka toimii säätien tytäryhtiösön As. Oy Veijolanpihan tiloissa. Männikössä on 14 asuntoa, Petäjäkodissa 12 asuntoa, Tuomenkukassa 7 asukaspaikkaa ja Veijolanpihassa 14 asuntoa. Palvelutalojen palvelutoiminnan kulut katetaan ateria- ja kahviomyynnin tuloilla ja kaupungin maksamalla ostopalvelukorvauksella.

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n toiminnassa yhtiön ylläpitämien liikuntatilojen käyttäjien ja ohjattuun toimintaan osallistuneiden kokonaissuoritemäärä pieneni edellisestä vuodesta 0,9 %. Supistuminen kohdistui ulkoliikuntatilojen ja jäähallin käyttöön. Sen sijaan virkistysuimala Neidonkeitaan kävijämäärä ja sisäliikuntatilojen käyttö kasvoi edellisestä vuodesta. Yhtiön tuloista liiketoiminnan tulot kasvoivat prosenttien ja kaupungin avustukset 4,5 %. Kaupungin avustuksella rahoitetaan noin 65 % yhtiön toiminnan kustannuksista.

Liikuntakeskuksen tytäryhtiön Lohjan Kuplahallit Oy:n käyttö oli 22 – 24 tuntia marraskuun alusta maaliskuun loppuun. Nykyisellä käytöllä ja liikevaihdolla yhtiöllä ei ole mahdollisuuksia selviytyä velvoitteistaan. Hallin käyttöasteen pitäisi olla kaksinkertainen, jotta hallin rahoitussuunnitelma voitaisiin toteuttaa. Lohjan kaupunki joutui vuoden 2007 alussa tukemaan yhtiötä myöntämällä Lohjan Liikuntakeskus Oy:lle oman pääoman ehtoisen 43 000 euron lainan käytettäväksi Kiinteistö Oy Kuplahallien velvoitteiden hoitamiseen ja oman pääoman vahvistamiseen. Lisäksi sivustys- ja vapaa-aikalautakunnan vuoden 2007 määrärahaa korotettiin 33 000 eurolla käyttötuntien varaamiseksi kuplahallista. Yhtiön tilikauden tappioksi muodostui 30 972 euroa.

Lohjan Liikuntahallit Oy:n omistaman Tennarin liikuntahallien käyttö on pysynyt edellisen vuoden tasolla. Kuntosalin ohjatut piirit ovat olleet suosittuja ja asiakasmäärät ovat edelleen kasvaneet. Tennarin kuntosalin isompi puoli uudistui täysin, kun kuntosalin laitteet vaihdettiin nykyaikaisiin, katon pinnoite uusittiin ja ilmanvaihtoa parannettiin.

Kaupunkikonsernissa elinkeinopalvelujen järjestämisestä on pääosin vastannut Lohjan Yrityspalvelukeskus Oy, jonka toiminnan päätavoite on alueen yritysten toimintaedellytysten parantaminen yhteistyössä yritysjärjestöjen, yritysten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Tiiviillä yhteistyöllä TE-keskuksen, Finnvera Oy:n ja muiden yrityspalveluja tarjoavien tahojen kanssa toteutetaan yritysten tarpeista lähtevä, kattava kehittämispalvelujen tarjonta alueen yrityksille. Peruspalvelujen lisäksi vuonna 2006 oli käynnissä 6 projektia, joissa Yrityspalvelukeskus oli mukana osallistujana tai koordinoijana. Vuonna 2006 yrityspalvelukeskuksen toiminta-alueelle perustettiin 267 yritystä, joista 205 Lohjalle. Lohjan Yrityspalvelukeskus Oy:n vuoden 2005 tulos osoitti tappiota 44 015 euroa ja selvitystilan välttämiseksi Lohjan kaupunki päätti myöntää yhtiölle tappion suuruisen pääomalinan. Vuoden 2006 myönteisen tuloksen johdosta pääomalinan kuitenkin maksetaan takaisin.

Lohjan kaupungin energiayhtiöiden vuoden 2006 toiminnassa jatkui liikevaihdon kasvu niin lämmönmyynnin kasvun kuin hintojen korotusten seurauksena. Lohjan Energiahuolto Oy Loherin lämmönmyynti

kasvoi 3,3 %, kun uusia lämmön-toimitussopimuksia tehtiin 20. Virkkalan Lämpö Oy:n myynti puolestaan kasvoi kolmen uuden toimitussopimuksen johdosta 2,7 %. Loherin lämpöenergian hankinnan kustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta 6,7 % ja Virkkalan Lämmön hankkiman maakaasun kustannukset nousivat 29,0 %. Loher rakensi uutta kaukolämpöverkosta 1 040 metriä.

Vuoden lopussa saatiin valmiiksi selvitystyö Loherin, Ojamon Lämpö Oy:n ja Virkkalan Lämpö Oy:n lämpöliiketoimintojen sekä toisaalta isännöinti- ja huoltotoimintojen yhdistämiseksi. Selvitystyö sisälsi ehdotukset uusien yhtiöiden omistusjärjestelyiksi, joiden mukaan suunniteltu lämpöyhtiö säilyisi kaupungin tytäryhtiönä ja isännöinti- ja huoltoyhtiöstä muodostuisi osakkuusyhteisö.

KONSERNITASEEN TARKASTELU

Konsernitase ja sen tunnusluvut (1 000 euroa)

<u>VASTAAVAA</u>	<u>2 006</u>	<u>2 005</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT	231 106	220 895
Aineettomat hyödykkeet	4 285	1 714
Aineelliset hyödykkeet	223 692	216 008
Sijoitukset	3 129	3 172
<i>Osakkuusyhteisöosuudet</i>	<i>1 035</i>	<i>1 454</i>
<i>Osakkeet ja osuudet</i>	<i>1 954</i>	<i>1 544</i>
<i>Muut lainasaamiset</i>	<i>127</i>	<i>169</i>
<i>Muut saamiset</i>	<i>13</i>	<i>5</i>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	790	862
VAIHTUVAT VASTAAVAT	23 206	25 658
Vaihto-omaisuus	819	825
Saamiset	14 164	16 231
<i>Pitkäaikaiset saamiset</i>	<i>5 108</i>	<i>5 177</i>
<i>Lyhytaikaiset saamiset</i>	<i>9 055</i>	<i>11 053</i>
Rahoitusarvopaperit	2 376	3 124
Rahat ja pankkisaamiset	5 847	5 478
VASTAAVAA YHTEENSÄ	255 101	247 415

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA	126 921	126 534
Peruspääoma	106 503	106 499
Osuuskuntayhtymien oman pääoman lisäyksestä	3 126	2 491
Liittymismaksurahasto	1 434	1 434
Arvonkorotusrahasto	179	194
Muut omat rahastot	2 110	2 110
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	14 198	17 448
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-629	-3 642

VÄHEMMISTÖOSUUDET **934** **835**

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET **3 962** **3 833**

PAKOLLISET VARAUKSET **1 482** **1 564**

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT **1 150** **1 229**

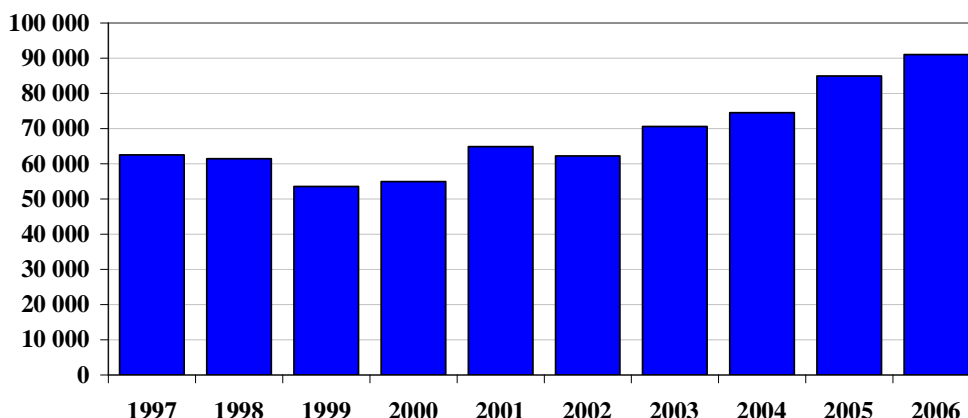
VIERAS PÄÄOMA	120 653	113 420
Pitkäaikainen	61 223	63 908
<i>Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta</i>	42 424	45 688
<i>Lainat julkisyhteisöiltä</i>	16 230	16 697
<i>Lainat muilta luotonantajilta</i>	72	108
<i>Liittymismaksut</i>	2 440	1 329
<i>Ostovelat</i>	57	86
Lyhytaikainen	59 429	49 512
<i>Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta</i>	32 040	22 138
<i>Lainat julkisyhteisöiltä</i>	275	327
<i>Saadut ennakot</i>	404	390
<i>Ostovelat</i>	8 373	9 871
<i>Muut velat</i>	3 275	2 969
<i>Siirtovelat</i>	15 063	13 816

VASTATTAVAA YHTEENSÄ **255 101** **247 415**

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	51,4	52,8
Rahoitusvarallisuus, euroa/asukas	-2 647	-2 411
Konsernin lainat, euroa/asukas	2 462	2 322
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 euroa	91 041	84 959
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 euroa	127	169
Asukasmäärä	36 974	36 585

Konsernin lainakanta 1997-2006

Konsernin omavaraisuusaste eli oman pääoman ja varausten osuus taseen loppusummasta laski 51,4 %:iin. Vastaava kaupungin tunnusluku oli 64,9 %. Konsernin alhaisempi omavaraisuusaste johtuu siitä, että varsinkin vuokrat alohankkeet on rahoitettu pitkäaikaisilla lainoilla omien pääomien ollessa varsin alhaiset. Konsernitaseen omavaraisuuden heikkeneminen johtui edellisten vuosien tapaan lähes yksinomaan kaupungin lainakannan kasvusta. Samassa suhteessa heikkeni myös konsernin rahoitusvarallisuus. Konsernitaseessa vieras pääoma, josta on vähennetty osto- ja siirtovelat, on 97,9 milj. euroa eli 2 647 euroa asukasta kohden.

9 KAUPUNGINHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ

9.1 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Tilikauden tulos ennen varausten muutoksia ja rahastosiirtoja oli 744 088,57 euroa tappiollinen. Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelemiseksi, että

1. vähennetään investointivarauksella rahoitettujen hankkeiden poistoeroa 21 448,44 euroa;
2. poistoeron muutoksen jälkeen syntyvä, määrältään 722 640,13 euron alijäämä kirjataan oman pääoman tilikauden alijäämätilille.

9.2 ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Vuoden 2006 ja alkuvuoden verotilitysten perusteella voidaan arvioida, että vuoden 2007 verotulot kertyisivät talousarviossa ennakoitun mukaisesti tai jopa hieman ylittyisivät. Valtionosuuksia näyttäisi alkuvuoden perusteella kertyvän täsmälleen talousarvion mukaisesti. Talouden tasapainottamisessa ongelmallisinta on kuitenkin ollut toimintakatteen sopeuttaminen verotulojen ja valtionosuuksien kasvuun. Verrattaessa vuoden 2007 talousarviota vuoden 2006 tilinpäätökseen, näyttäisi siltä, että myyntituotot ja maksutuotot on arvioitu liian optimistisesti, mutta arvioitua suuremmat avustus- ja vuokratulot kattaisivat väjien.

Kulupuolella palkkojen korotukset vuonna 2007 ovat edellisiä vuosia alhaisemmat. Henkilöstökulujen 7,5 %:n kasvu voidaan arvioida riittäväksi, vaikka perusterveydenhuollon uudet toiminnot lisäävätkin henkilöstömäärää. Merkittävin epävarmuustekijä liittyy palvelujen ostoon ja erityisesti siihen, jääkö erikoissairaanhoidon käyttö sille tasolle, mitä talousarviossa on ennakoitu. Toisaalta talousarvion toteutumiseen vaikuttaa, missä määrin perusterveydenhuollon ostopalveluja pystytään vähentämään uuden vuodeosaston käyttöönoton yhteydessä. Vuoden 2007 talousarviota laadittaessa osattiin jo varsin hyvin ennakoita lähtökohtana ollutta vuoden 2006 tilinpäätöstä. Perusturvalautakunnan talousarviossa oli kuitenkin uudesta

toiminnasta aiheutuvia arvio- ja epävarmuustekijöitä, jolloin niiden toteutuminen vaikuttaa oleellisesti vuoden 2007 taloudellisen tilanteen muotoutumiseen. Myöskään korkomenoissa ei ole varauduttu korkojen nousuun toteutuneella vauhdilla.

Vuoden 2007 investoinnit ovat huomattavasti alemmalla tasolla kuin kolmena edellisenä vuonna. Vuoden 2007 talousarviossa investointien määrä on 12,9 milj. euroa, minkä lisäksi vuodelta 2006 siirtyvät investoinnit nostavat määrän 13,4 milj. euroon, josta omaisuuden myynnin jälkeen jää vielä 3,6 milj. euroa rahoitettavaksi lainamäärän lisäyksellä. Lisäksi on arvioitavissa tarkentuneiden suunnitelmien ja tarjousten perusteella, että eräiden investointikohteiden määrärahat eivät riitä hankkeiden toteuttamiseen. Muilta osin tällä hetkellä ei ole tiedossa sellaisia tekijöitä, joiden perusteella vuoden 2007 taloudellinen tilanne muodostuisi oleellisesti huonommaksi kuin talousarviossa on ennakoitu.

Vuoden 2007 talousarvion perusteella on arvioitavissa, että jos verotulot kasvavat 4,5 % vuodessa, valtionosuudet kuntien kustannustason nousua vastaavasti ja toimintakatteen heikkeneminen rajoitettaisiin 3,0 %:iin, paranisi vuosikate ilman rahoituskulujen muutosta 2,0 milj. euroa vuodessa. Tällöin 10 milj. euron vuosikatteen saavuttaminen veisi kolme vuotta. Edellisten vuosien muutosten valossa näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttäisi nykyistä määrätietoisempia toimenpiteitä palvelutason, palveluverkon ja järjestämistavan muutoksina.

10 VUODEN 2006 TOIMINTA JA TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

10.1 KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMINEN

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

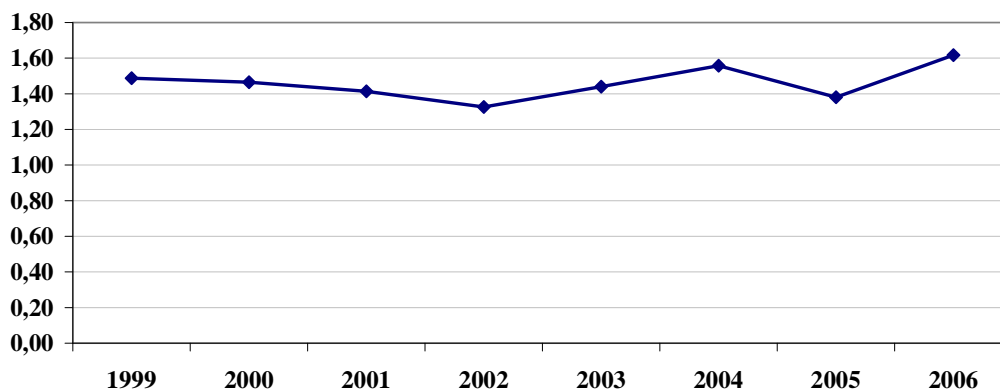
TULOSLASKELMA €	TP2005	TALOUSARVIO		TP2006	TOT. %	MUUTOS % -05-06
		TA2006	Muutettu			
Toimintatuotot						
Myyntituotot	0	-2 012	-2 012	6 087	-302,5	
Tuet ja avustukset	0	95 220	95 220	94 044	98,8	
Toimintatuotot yhteensä	0	93 208	93 208	100 131	107,4	
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	0	-127 929	-127 929	-127 409	99,6	
Palkat ja palkkiot	0	-101 198	-101 198	-118 557	117,2	
Henkilöstösivukulut	0	-26 731	-26 731	-8 852	33,1	
Eläkekulut	0	-22 264	-22 264	-3 425	15,4	
Muut henkilöstösivukulut	0	-4 467	-4 467	-5 427	121,5	
Palvelujen ostot	-2 884	-14 023	-14 023	-10 066	71,8	249,0
Muiden palvelujen ostot	-2 884	-14 023	-14 023	-10 066	71,8	249,0
Ostot tilikauden aikana	-7 879	-10 400	-10 400	-2 697	25,9	-65,8
Muut toimintakulut	-619	0	0	-1 095		76,9
Vuokrat	-612	0	0	-1 092		78,4
Muut toimintakulut	-7	0	0	-3		-57,1
Toimintakulut yhteensä	-11 382	-152 352	-152 352	-141 266	92,7	1141,1
TOIMINTAKATE	-11 382	-59 144	-59 144	-41 135	69,6	261,4

Vuoden 2006 alussa järjestettiin Tasavallan Presidentin vaalit, jotka aikaisempien suorana kansanäänestyksenä järjestettyjen vaalien tapaan ratkesivat vasta toisella äänestyskierroksella. Vuoden lopussa käynnistettiin valmistautuminen Eduskuntavaaleihin määrittämällä ennakkoäänestyspaikat, valitsemalla vaalilautakuntien ja toimikuntien jäsenet sekä organisoimalla ennakkoäänestys ja varsinaisten vaalipäivien äänestys.

TARKASTUSLAUTAKUNTA

TULOSLASKELMA €	TP2005	TALOUSARVIO		TP2006	TOT. %	MUUTOS % -05-06
		TA2006	Muutettu			
Toimintatuotot						
Myyntituotot	1 023	1 300	1 300	1 791	137,8	75,1
Toimintatuotot yhteensä	1 023	1 300	1 300	1 791	137,8	75,1
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-19 619	-33 827	-33 827	-27 273	80,6	39,0
Palkat ja palkkiot	-15 873	-26 416	-26 416	-21 800	82,5	37,3
Henkilöstösivukulut	-3 746	-7 411	-7 411	-5 473	73,9	46,1
Eläkekulut	-2 820	-5 812	-5 812	-4 160	71,6	47,5
Muut henkilöstösivukulut	-926	-1 599	-1 599	-1 314	82,2	41,9
Palvelujen ostot	-30 277	-37 496	-37 496	-31 519	84,1	4,1
Muiden palvelujen ostot	-30 277	-37 496	-37 496	-31 519	84,1	4,1
Ostot tilikauden aikana	-247	-1 440	-1 440	-1 363	94,7	451,8
Muut toimintakulut	-1 381	-1 412	-1 412	-1 419	100,5	2,8
Vuokrat	-1 176	-1 202	-1 202	-1 186	98,7	0,9
Muut toimintakulut	-205	-210	-210	-233	111,0	13,7
Toimintakulut yhteensä	-51 524	-74 175	-74 175	-61 574	83,0	19,5
TOIMINTAKATE	-50 501	-72 875	-72 875	-59 783	82,0	18,4

Nettomenot €/as, Tarkastuslautakunta 1999-2006

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2006 aikana kahdeksan kertaa, joista kolme kokousta kohdistui vuoden 2005 tarkastukseen ja arviointiin. Tilintarkastajien tarkastuspäiviä oli yhteensä 53 päivää. Tarkastuslautakunta alitti talousarvionsa noin 13 000 eurolla.

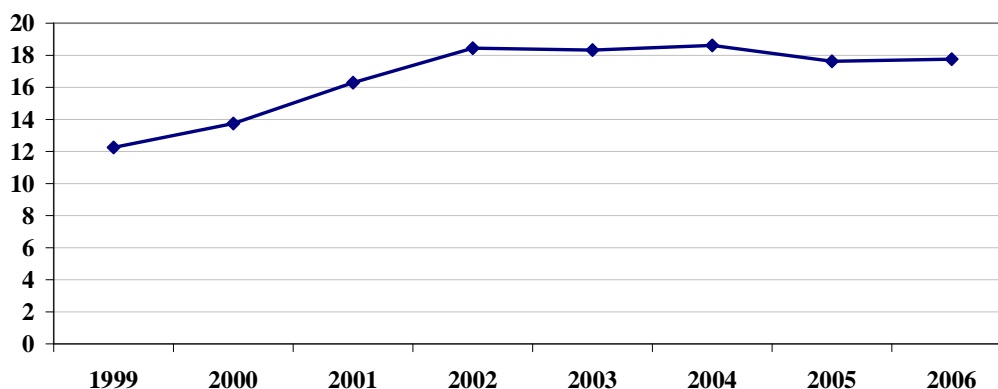
Tarkastuslautakunnan keskeisenä tehtävänä oli kevätkaudella edellisen vuoden talouden ja toiminnan tarkastuksen toteutumisen valvonta, vuoden 2005 tilintarkastuskertomuksen valmistelu valtuustokäsittelyä varten sekä arviointikertomuksen antaminen valtuustolle vuoden 2005 taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tämän lisäksi tarkastuslautakunta haastatteli tilapalvelujen ja vanhus- ja vammaispalvelujen esimiehiä tulosalueen toiminnasta ja sen painopisteistä sekä lyhyen ja pitkän tähtäimen haasteista. Tarkastuspäällikkö Kari Mäntyharju aloitti tarkastuslautakunnan sihteerinä helmikuun alusta lukien.

Syyskaudella lautakunta haastatteli elinkeinojohtajaa Yrityspalvelukeskuksen toiminnasta ja strategisista linjauksista, kaavoitusjohtajaa maankäytön keskeisistä toimintaperiaatteista ja strategisista pitkän tähtäimen linjauksista, opetuspäällikköä opetustoimen kehittämisen ja painopistealueista sekä tutustui perusterveydenhuollon avopalvelujen ja Lehmijärven koulun toimintaan. Tarkastuspäällikkö raportoi syksyllä 2006 yhteenvedon sisäisen tarkastuksen toteutetuista toimeksiannoista sekä niissä esille tulleista keskeisistä tarkastushavainnoista ja kehitysehdotuksista.

YLEINEN LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO

TULOSLASKELMA €	TP2005	TALOUSARVIO		TP2006	TOT. %	MUUTOS % -05-06
		TALOUSARVIO TA2006	Muutettu			
Toimintatuotot						
Myyntituotot	41	7 624	7 624	0	0,0	-100,0
Maksutuotot	0	-3 676	-3 676	0	0,0	
Muut toimintatuotot	6 166	7 109	7 109	14 498	203,9	135,1
Toimintatuotot yhteensä	6 207	11 057	11 057	14 498	131,1	133,6
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-404 931	-411 935	-411 935	-440 453	106,9	8,8
Palkat ja palkkiot	-357 212	-361 672	-361 672	-364 292	100,7	2,0
Henkilöstösivukulut	-47 719	-50 263	-50 263	-76 161	151,5	59,6
Eläkekulut	-29 521	-31 435	-31 435	-57 573	183,1	95,0
Muut henkilöstösivukulut	-18 198	-18 828	-18 828	-18 588	98,7	2,1
Palvelujen ostot	-200 300	-215 558	-215 558	-187 606	87,0	-6,3
Muiden palvelujen ostot	-200 300	-215 558	-215 558	-187 606	87,0	-6,3
Ostot tilikauden aikana	-24 593	-26 387	-26 387	-21 195	80,3	-13,8
Avustukset	-14 990	-6 515	-6 515	-15 141	232,4	1,0
Muut toimintakulut	-5 996	-15 361	-15 361	-6 713	43,7	12,0
Vuokrat	-4 800	-7 347	-7 347	-5 353	72,9	11,5
Muut toimintakulut	-1 196	-8 014	-8 014	-1 360	17,0	13,7
Toimintakulut yhteensä	-650 810	-675 756	-675 756	-671 108	99,3	3,1
TOIMINTAKATE	-644 603	-664 699	-664 699	-656 610	98,8	1,9

Nettomenot €/as, yleinen luottamushenkilöhallinto 1999-2006

Valtuusto hyväksyi vuoden aikana useita strategia-asiakirjoja. Maapoliittisessa ohjelmassa on linjattu mm. keskeiset kasvusuunnat, maanhankinnan periaatteet ja toimenpiteet kaavojen toteuttamisen edistämiseksi. Lisäksi hyväksyttiin tasa-arvosuunnitelma ja yhdenvertaisuussuunnitelma, tietohallintostrategia ja Hiiden seudun tietohallinnon palvelustrategia sekä päivitetty elinkeinopoliittinen suunnitelma.

Vanhasta kuntajaosta muistuttanut lohjalaisten postitoimipaikkojen nimistö yhdenmukaistettiin valtuustoaloitteen pohjalta 1.10.2006 alkaen.

Vilkkaimman poliittisen keskustelun kohteena olivat vuoden aikana mm. Etelä-Lohjan päivähoiton tilajärjestelyt sekä edellisten vuosien tapaan jätehuoltokysymykset.

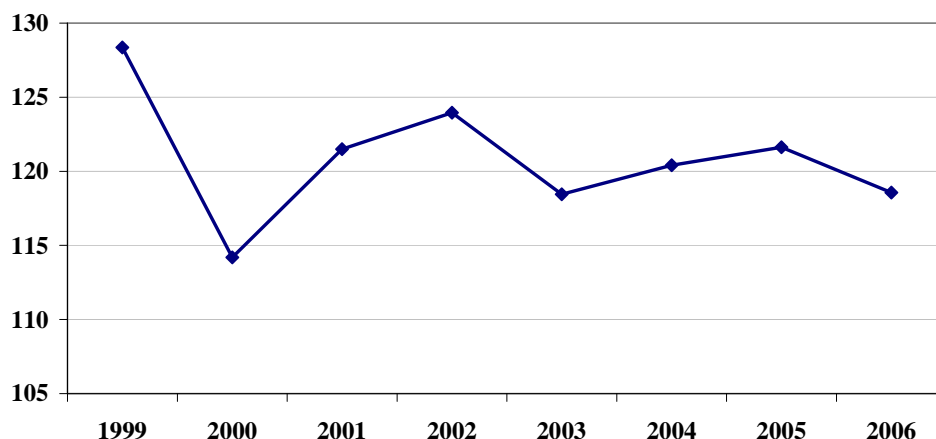
Merkittävimmät valtuuston hyväksymät maakaupat liittyivät moottoritien sisääntuloalueiden kehittämiseen. Lempolan liikekortteli myytiin NCC Property Developmentille ja alueen kaavan muuttaminen käynnistettiin. Taka-Routiolta hankittiin kaupungin omistukseen 28 ha suuruinen alue.

Kaupunginhallitus tiivistä kokousrytmiään syyskaudella. Jatkossa kaupunginhallitus kokoontuu pääsääntöisesti kolme kertaa kuukaudessa.

KESKUSHALLINTO

TULOSLASKELMA €	TP2005	TALOUSARVIO		TP2006	TOT. %	MUUTOS % -05-06
		TA2006	Muutettu			
Toimintatuotot						
Myyntituotot	2 092 594	2 113 093	2 113 093	1 890 689	89,5	-9,6
Maksutuotot	213 223	111 335	111 335	204 858	184,0	-3,9
Tuet ja avustukset	577 559	297 093	297 093	500 997	168,6	-13,3
Muut toimintatuotot	249 032	275 293	275 293	272 463	99,0	9,4
Toimintatuotot yhteensä	3 132 408	2 796 814	2 796 814	2 869 008	102,6	-8,4
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-3 635 978	-3 478 984	-3 478 984	-3 516 068	101,1	-3,3
Palkat ja palkkiot	-2 790 960	-2 651 285	-2 651 285	-2 733 134	103,1	-2,1
Henkilöstösivukulut	-845 018	-827 699	-827 699	-782 933	94,6	-7,3
Eläkekulut	-644 824	-633 812	-633 812	-583 137	92,0	-9,6
Muut henkilöstösivukulut	-200 194	-193 887	-193 887	-199 796	103,0	-0,2
Palvelujen ostot	-3 335 512	-3 181 157	-3 298 657	-3 200 916	97,0	-4,0
Asiakaspalvelujen ostot	-13 100	0	0	0		-100,0
Muiden palvelujen ostot	-3 322 412	-3 181 157	-3 298 657	-3 200 916	97,0	-3,7
Ostot tilikauden aikana	-352 378	-328 321	-328 321	-258 134	78,6	-26,7
Avustukset	-73 050	-58 985	-58 985	-62 499	106,0	-14,4
Muut toimintakulut	-185 199	-204 800	-204 800	-215 185	105,1	16,2
Vuokrat	-172 265	-195 252	-195 252	-181 269	92,8	5,2
Muut toimintakulut	-12 934	-9 548	-9 548	-33 916	355,2	162,2
Toimintakulut yhteensä	-7 582 118	-7 252 247	-7 369 747	-7 252 802	98,4	-4,3
TOIMINTAKATE	-4 449 710	-4 455 433	-4 572 933	-4 383 794	95,9	-1,5
Käyttömaisuuksien poistot	-513 460	-511 731	-511 731	-523 347	102,3	1,9

Nettomenot €/as, keskushallinto 1999-2006

Keskushallinnon toiminta painottui selkeästi strategian mukaisilla menestystekijöillä määriteltyjen tavoitteiden toteuttamiseen. Painopisteinä olivat palvelutyytyväisyyden arviointi, yritysympäristön kilpailukyky, tietoyhteiskuntavalmiudet, kustannuslaskennan parantaminen, henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä palkkauksen ja henkilöstöpalvelujen kilpailukykyisyys. Prosessien tehostamiseksi käynnistettiin prosessien kuvaaminen, laajennettiin informaatiotekniikan soveltamista sekä vaihtoehtoisista järjestämistavoista selvitettiin seudullisen yhteistoiminnan mahdollisuuksia.

Elinkeinopalvelujen kehittämiseksi valtuusto hyväksyi kesäkuun kokouksessaan yrittäjien kanssa yhteistyössä laaditun Lohjan kaupungin elinkeinopoliittisen ohjelman vuosille 2006- 2013. Aluekeskusohjelma Hiiden pilotissa valmistui seustrategia sekä käynnistettiin elinkeinopoliittisten klustereiden selvitystyö. Alueyhteistyötä laajennettiin jättämällä Hiiden ja Raaseporin yhteinen valtion aluekehittämissäin mukainen hakemus kaudelle 2007- 2010. Keväällä Lohjan kaupunki vetäytyi Suomen Eteläkärjen Matkailu Oy:n toiminnasta ja syksyllä käynnistyi matkailun suuntaviivojen laadintaprosessi.

Elinkeinopalvelujen järjestämisestä on vastannut pääosin Lohjan Yrityspalvelukeskus Oy. Kertomusvuonna Karkkila teki päätöksen liittymisestä yhtiön osakkaaksi ja Lohjan Yrityspalvelukeskus Oy:n nimi muutettiin 1.1.2007 alkaen Länsi-Uudenmaan Yrityskeskus Oy:ksi. Kertomusvuonna on tuettu yrittäjiä Länsi-Uudenmaan Yrityshautomo Oy:n kautta ja hautomossa on toiminut kaikkiaan 21 yritystä, joista 10 Lohjalla. Uusia yrityksiä on hautomoon tullut 7, joista 4 Lohjalle. Uusien yritysten perustamista on vuonna 2006 tuettu myös Länsi-Uudenmaan Uusyrityskeskukseen avulla. Lohjan työttömyysaste on kertomusvuoden aikana alentunut ja vuoden lopussa se oli 6,3 %.

Vuoden alussa Lohja osallistui menestyksekkäästi vuotuisille valtakunnallisille matkamessuille. Lohjan keskustan kehittämistä tuettiin Lohcase ry:n toimesta. Asukas- ja yritysmarkkinointia hoidettiin osallistumalla toukokuussa ”Hyvän Tuulen Messuille” ja ”Oma-Koti 06” -messuille. Yhdessä Salon ja Turun kanssa toteutetaan vuonna 2007 päättyvää E18-yhteismarkkinointihanketta.

Maataloustoimessa tukihakemusten perusteella maksettiin viljelijöille noin 3,3 milj. euroa, jossa oli kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 6,3 prosenttia. Suomessa otettiin käyttöön tilatukijärjestelmä, joka on EU:n kokonaan rahoittama, tuotannosta irrotettu tukimuoto. Vuonna 2006 oli haettava erikseen tukioikeuksia ja tilatukea. Tukioikeuksien vahvistaminen oli kertaluonteinen haku, jonka perusteella muodostettiin tukioikeudet. Tukioikeuksien perusteella maksettiin tilatukea 144 hakijalle noin 1,3 milj. euroa. Ympäristötukeen on sitoutunut 93,2 prosenttia viljelijöistä ja LFA-tukeen (luonnonhaittakorvaus) 91,2 prosenttia viljelijöistä. Luonnonmukaisessa viljelyssä on aktiivituloista 11,6 prosenttia ja viljellystä peltoalasta 14,2 prosenttia. Poikkeuksellisen kuivuuden vuoksi satovahinkokorvausta haki kaikkiaan 8 tilaa. Toimintavuonna on tuettu maaseudun kehittämistä LUKE ry:n kautta ja lisäksi kahta Agropolis Oy:n hanketta; ”Integroitu torjunta koristekasvi tuotannossa” ja ”Osaamisella menestykseen”

Hallinto- ja talouspalveluissa alkuvuonna keskityttiin kaupungin taloudellisen aseman tarkasteluun ja talouden tasapainottamistoimenpiteiden valmisteluun. Selvitystyötä varten kaupunginhallitus asetti erikseen valtuustoryhmien puheenjohtajista koostuneen työryhmän. Työryhmän ehdotuksia käsiteltiin sekä kaupunginhallituksen että valtuuston seminaareissa.

Kaupunkistrategian mukaisesti käynnistettiin kustannuslaskentajärjestelmän ja siihen liittyvän raportointijärjestelmän kehittäminen sekä taloushallinnon ja päätöksentekoprosessien mallintaminen. Taloushallinnossa otettiin käyttöön sähköinen verkkolasku sekä käynnistettiin sähköisen hankintaporttaalin käyttöönotto. Vaihtoehtoisten tuotantotapojen selvittämiseksi laadittiin hankekuvaus seudullisesta taloushallinnon yksiköstä sekä käynnistettiin prosessien yhdenmukaistaminen. Vuoden lopussa kuitenkin näytti siltä, että yhteistoimintakumppaneilla ei ollut valmiutta edetä Lohjan suunnittelemassa aikataulusa.

Lohjan kaupungin uudistetut internet-sivut julkaistiin 20.9.2006. Sivujen rakenne muutettiin organisaatiolähtöisestä asiakaslähtöisemmäksi tiedon haun helpottamiseksi. Ulkoiselta ilmeeltään sivut pyrittiin luomaan aikaisempaa yhtenäisemmiksi.

Henkilöstöpalveluissa selvitettiin kaupungin perehdyttämisen onnistumista, minkä perusteella laadittiin työyksiköiden käyttöön perehdyttämisopas. Samoin laadittiin ja hyväksyttiin oppisopimuskoulutusperiaatteet, yhdenvertaisuussuunnitelma ja tasa-arvosuunnitelma. Palkkauksen kilpailukykyisyyden selvittämiseksi laadittiin vertailut kunta-alan palkkatasoon sekä pääkaupunkiseudun samankokoisiin kuntiin. Paikallisesti sovittavat sopimusten mukaiset järjestelyvaraerät neuvoteltiin ja jaettiin henkilöstöjaoston päätöksellä 1.9.2006 lukien. Samasta ajankohdasta lukien jaettiin henkilökohtaiset palkanosat, jotka

perustuivat vuoden aikana tarkistettuihin arviointikriteereihin.

Vuoden lopussa toteutettiin koko kaupunkiorganisaatiossa kaupungin palveluja koskevat asiakastytyväisyysskyselyt sekä työhyvinvointikyselyt. Raskasta ruumiillista työtä tekeville hyväksyttiin 55+ ohjelma. Vuoden aikana saatiin päätökseen kaikkia esimiehiä koskenut esimieskoulutus. Muita esimieskoulutuksen aiheita olivat esimiesten rekrytointivalmiudet sekä masentuneen/uupuneen työntekijän tunnistaminen.

Vuoden aikana otettiin käyttöön web-pohjainen päätöksenteko- ja tallennusohjelma, jonka tarkoituksena on lisätä tietotekniikan soveltamista henkilöstöhallinnon prosessissa. Käyttöönottoa toteutettiin osana yhteistyöhanketta, jonka tavoitteena oli palveluprosessien yhdenmukaistaminen ja seudullinen palkanlaskentayksikkö.

Oikeuspalveluissa toimittiin pääosa vuotta ilman oikeushallintopäällikköä. Lokakuun alussa virkaan valittu varatuomari Tarja Virtanen aloitti kaupungin palveluksessa. Oikeuspalvelujen prosesseista vuoden aikana kuvattiin edunvalvonnan toimintaprosessi. Vuoden alusta lukien Lohja myi edunvalvontapalveluja Karjalohjan, Nummi-Pusulän ja Samatkan lisäksi myös Karkkilalle.

Vaikka kulupuolellakin syntyi säästöä, oli oikeuspalvelujen toimintakate arvioitua pienemmistä tuloista johtuen budjetoitua huonompi. Euromääräisesti suurin poikkeama oli pysäköintivirhemaksuissa.

Tietopalveluissa palveluita tuotettiin seudullisesti Lohjan kaupungin lisäksi Nummi-Pusulalle, Karkkilalle ja Länsi-Uudenmaan ammatilliselle kuntayhtymälle. Näiden lisäksi tietohallinnon palveluita käyttivät Samatkan, Karjalohjan ja Siuntion kunnat. Vuoden 2006 aikana saatiin pääosin seudullinen tietotekniikka- ja tietojärjestelmäympäristö valmiiksi. Seudullisesti ylläpidettiin talous- ja henkilöstöhallinnon, sosiaalitoimen, terveystoimen ja sivistystoimen tietojärjestelmät ja näistä yhteiset tietoliittymät internetin kautta yhteistyökumppaneille ja Hus:iin.

Toimintaympäristön valmistuessa tarkistettiin myös seudullinen tietohallinnon palvelustrategia ja siihen liittyen seudulliset hinnoitteluperiaatteet. Palvelustrategiassa määritettiin seututietohallinnon ylläpito-vastuut, tehtävät ja organisaatiomalli. Vuoden aikana mallinnettiin tietohallinnon asiakaspalveluprosessit ja kesäkuussa otettiin käyttöön sähköinen tuotannonohjausjärjestelmä, jonka avulla hallitaan käyttäjien tukipyyntöjä ja työasemien teknisiä tietoja. Joulukuussa hyväksyttiin Lohjan kaupungin tietohallintostrategia, jossa linjattiin tietohallinnon yleiset toimintasuunnat. Kaupungin sisäinen atk-kouluttaja aloitti toiminnan maaliskuussa. Vuoden loppuun mennessä hänen toimestaan pidettiin 51 kurssia, joihin osallistui 430 henkilöä.

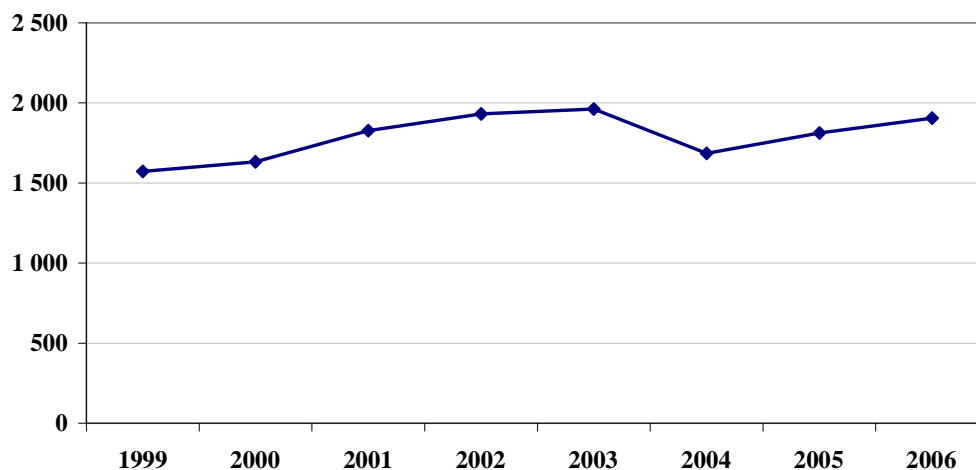
Seudullisen Alue-Pegasos potilastietojärjestelmäohjelman tekninen osuus valmistui vuoden lopussa, kun seudullisen terveystoimen potilaspäivystyksen yhteydessä otettiin käyttöön seudulliset potilasadapterijärjestelmät. Potilasadaptereilla voidaan katsoa potilastietoja potilaan luvalla Hiiden alueen kuntien potilastietojärjestelmistä. Kotihoidossa aloitettiin syksyn aikana tietojärjestelmän uusiminen perustietojen syöttämisellä ja pääkäyttäjien koulutuksella. Syksyn aikana aloitettiin myös työasemaperusinfrastruktuurin uusiminen. Vuoden loppuun mennessä saatiin valmiiksi perusasennukset käyttäjähakemiston ja sähköpostin osalta.

Tietohallinnon tekniikka siirtyi kesäkuussa uuteen johtokeskukseen. Johtokeskukseen vuokrattiin Lohjan Puhelimelta 100 Mb/s kiinteä datayhteys kaupungin tietoverkkoon. Liittymä saatiin toimimaan syyskuussa, jonka jälkeen johtokeskuksessa olevaan konesaliin siirrettiin ensimmäiset palvelimet. Vuoden aikana otettiin käyttöön ensimmäinen varmistusrobotti. Vanhempia yksittäisiä palvelimia virtualisoitiin Blade- korttipalvelinympäristöön 15 kpl.

PERUSTURVALAUTAKUNTA

TULOSLASKELMA €	TP2005	TALOUSARVIO		TP2006	TOT. %	MUUTOS % -05-06
		TA2006	Muutettu			
Toimintatuotot						
Myyntituotot	2 114 684	2 133 379	2 133 379	2 068 455	97,0	-2,2
Maksutuotot	4 195 009	4 281 112	4 281 112	4 238 088	99,0	1,0
Tuet ja avustukset	2 189 537	1 068 388	1 068 388	1 431 065	133,9	-34,6
Muut toimintatuotot	1 853 162	1 832 394	1 832 394	2 016 792	110,1	8,8
Toimintatuotot yhteensä	10 352 392	9 315 273	9 315 273	9 754 400	104,7	-5,8
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-20 046 110	-21 345 387	-21 345 387	-21 222 778	99,4	5,9
Palkat ja palkkiot	-14 657 335	-15 529 136	-15 529 136	-15 287 475	98,4	4,3
Henkilöstösivukulut	-5 388 775	-5 816 251	-5 816 251	-5 935 303	102,0	10,1
Eläkekulut	-4 336 711	-4 652 401	-4 652 401	-4 799 080	103,2	10,7
Muut henkilöstösivukulut	-1 052 064	-1 163 850	-1 163 850	-1 136 223	97,6	8,0
Palvelujen ostot	-46 679 344	-45 965 227	-47 865 227	-49 249 965	102,9	5,5
Asiakaspalvelujen ostot	-42 237 988	-41 528 058	-43 428 058	-44 128 052	101,6	4,5
Muiden palvelujen ostot	-4 441 356	-4 437 169	-4 437 169	-5 121 913	115,4	15,3
Ostot tilikauden aikana	-2 016 393	-1 944 485	-1 944 485	-2 099 150	108,0	4,1
Avustukset	-6 075 413	-6 029 876	-6 029 876	-5 734 085	95,1	-5,6
Muut toimintakulut	-1 832 305	-1 854 251	-1 902 251	-1 894 561	99,6	3,4
Vuokrat	-1 791 137	-1 766 515	-1 814 515	-1 814 892	100,0	1,3
Muut toimintakulut	-41 168	-87 736	-87 736	-79 669	90,8	93,5
Toimintakulut yhteensä	-76 649 564	-77 139 226	-79 087 226	-80 200 539	101,4	4,6
TOIMINTAKATE	-66 297 172	-67 823 953	-69 771 953	-70 446 139	101,0	6,3
Käyttöomaisuuden poistot	-600 344	-637 635	-637 635	-609 852	95,6	1,6

Nettomenot €as, perusturvalautakunta 1999-2006

Perusturvalautakunnan toiminta-ajatuksen mukaisesti perusturvan tarkoituksena on turvata edellytykset kaupunkilaisten fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin tukemalla omatoimisuutta ja selviytymismahdollisuuksia sosiaali- ja terveyspalveluilla. Monipuolisten ja laadukkaiden sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisessa keskeistä on ennaltaehkäisy, hallintorajat ylittävä, seudullinen sekä kansalaisten ja muiden toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö.

Perusturvatoimen tilinpäätös ylittää muutetun talousarvion noin 674 000 eurolla. Ylitys selittyy pääosin vanhus- ja vammaispalvelujen sekä perusterveydenhuollon avopalvelujen ja hoivapalveluiden kulujen kasvulla. Erityisesti kasvoivat ostopalvelut lähes kaikilla tulosalueilla, sillä sekä palvelujen tarve kasvoi

että ostopalvelujen yksikkökustannukset nousivat. Kaikkiaan palvelujen ostot ylittivät koko toimialan tasolla talousarvion 1 385 000 eurolla. Materiaalien ostot ylittivät puolestaan talousarvion 155 000 eurolla, mikä selittyy kokonaan lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden voimakkaalla hintojen muutoksella. Tuottojen nouseminen 439 000 eurolla yli talousarvion sekä henkilöstömenojen alittuminen 123 000 eurolla ja avustusten jääminen 296 000 euroa alle budjetoidun eivät riittäneet kompensoimaan palvelujen ostojen ylittymistä.

Hallinto- ja talouspalvelut keskittyi yleis- ja taloushallintoon. Asuntopalveluissa huoneistojen myynnit ja kiinteistöjen purkamiset vähensivät vastike- ja vuokramenoja. Perittävien vuokrien tarkistukset kompensoivat asuntojen poistumasta aiheutuneet tuottojen menetykset. Erityisasuntoyksikköjen sijoittamisen toimintamalli luotiin yhteistyössä sosiaalityön ja kaupunkisuunnittelukeskuksen kanssa. Paloniemeen valmistui uusi neljän erityisasunnon yksikkö.

Vanhuspalveluita kehitettiin perusturvatoimen strategian ja ikäihmisten palvelustrategian peruslinjausten mukaisesti. Vanhusten palvelukeskuksessa jatkettiin hoidon sisällön kehittämistä kuntouttavan työotteen ja vastuuhuoltajajärjestelmän syventämiseen tähtäävällä projektilla. Sijaisten saamista helpotettiin perustamalla seitsemän uutta varahenkilön vakanssia. Kolme vanhustyöntekijän tehtävää muutettiin lähihoitajiksi.

Kotihoitoon muodostettiin kuudes palvelualue, jonka yhteydessä tarkistettiin henkilöstöresurssin kohdentaminen eri alueille palvelutarpeiden mukaisesti. Uuden palvelualueen toimitila valmistui vuoden lopulla vanhusten palvelukeskukseen entisiin uima-allastiloihin.

Omaishoidontuen lainsäädäntö ja myöntämiskriteerit uudistuivat. Tuen myöntämiseen liittyvä valmistelu työ moninkertaistui ja vaati alkuvuodesta runsaasti esimiesten resurssia. Samanaikaisesti hoitotakuu laajeni koskemaan myös vanhusten palvelutarpeen arviointia, joka myös lisäsi akuuttien kotikäyntien määrää. Sekä työntekijöiden että esimiesten rekrytointi vaikeutui ja vaikutti henkilöstön jaksamiseen. Henkilöstövajaus pakotti lisäämään ostopalveluja.

Kehitysvammais palveluissa asumispalvelujen kehittämistyö jatkui. Uudenmaan vammais palvelusäätiö avasi vuoden lopulla uuden palvelukodin Nummentaakse. Perusturvakeskus osallistui palvelukodin suunnitteluun ja määritteli toimintakykyarvioinnin perusteella kaikkien asumispalvelujen tarpeessa olevien kehitysvammaisten palvelutarpeen ja sijoituspaikan.

Sosiaalityössä lastensuojelun ostopalveluina hankittavat sijaishuoltokulut kasvoivat. Sijaishuollon ja lyhytaikaisten lastensuojelusijoitusten piirissä oli 133 henkilöä. Sekä laitos- että perhehoidon kustannuksia nostivat erityistä hoitoa ja huolenpitoa tarvitsevien lasten määrän kasvu. Lastensuojelun johtavan sosiaalityöntekijän vakanssi perustettiin.

Hiiden Pilotin seitsemän kunnan sosiaalityön varallaoloperusteinen päivystyshanke päättyi vuoden lopussa. Hankkeen mukainen päivystysjärjestelmä päätettiin vakiinnuttaa. Päivystyshankkeeseen sisältyvän seudullisen sosiaalityöntekijän työpanosta kohdennettiin poliisilaitoksella tehtävään sosiaalityöhön. Varhaista puuttumista ja ennaltaehkäisevää työtä vahvistettiin lisäksi osallistumalla lastensuojelun alkuarviointikoulutukseen sekä lastensuojelun ja oppilashuollon yhteisen toimintamallin rakentamiseen.

Aikuissosiaalityön osalta panostettiin aktivoivaan sosiaalityöhön. Hiiden työvoiman palvelukeskuksen toiminta alkoi syksyllä. Palvelukeskuksen asiakasryhmänä on pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömät, jotka tarvitsevat erityistä tukea sekä sosiaalityön ja työvoimahallinnon yhteispalvelua työllistymisensä tukemiseen. Sosiaalityön tulosalueen kahden sosiaalityöntekijän työpanos on kohdennettu palvelukeskuksen asiakkaisiin. Lisäksi syksyllä aloitettiin selvitystyö pitkäaikaistyöttömien työllistämismahdollisuuksista kaupungin omassa organisaatiossa.

Toimeentulotuen oikeutettujen ruokakuntien määrä laski edellisvuoden 1 499:stä 1 360:een eli 9,3 %. Toimeentulotuen rahoitusperusteet muuttuivat ja 50 % passiivityömarkkinatuen määrästä siirtyi kunnan

rahoitusvastuun piiriin. Vastaavasti perustoimeentulotukeen käytettyihin menoihin myönnettiin 50 %:n valtionavustus.

Perusterveydenhuollon avopalvelujen avohoitokäyntien kokonaismäärä ilman perheneuvolan ja päihdekliniikan käyntejä oli 142 314 käyntiä, jossa oli vähennystä edelliseen vuoteen 9 459 käyntiä (6,2 %). Lääkärikäynnit vähenivät 3 778 käynnillä (5,5 %). Lääkärikäynnit keskitetyssä päivystyksessä lisääntyivät 1 216 käynnillä (8,6 %) ollen 21,5 % kaikista terveyskeskuksen lääkärikäynneistä. Muutokset johtuivat hoitajien ja lääkärin rekrytoinnin vaikeudesta ja vastaanottotapahtuman muuttumisesta vaativammaksi. Lomakausien aikaan omalääkäreiden vastaanotto toiminta keskitettiin pääterveysasemalle kolmen edellisen kesän tapaan.

Asiakastyytyväisyyskyselyssä tulokset olivat erittäin hyviä. Vastaanotto toiminnan, terveysneuvonnan ja laboratorion asiakkaat olivat mukana Stakesin lomakkeistolla suoritetussa asiakastyytyväisyyskyselyssä, jossa Lohjan terveyskeskuspalvelut arvioitiin parhaaksi mukana olleista 40 terveyskeskuksesta ja neljästä muusta toimintayksiköstä.

Vastaanotto toiminnassa vuoden aikana kilpailutettiin Lohjan sairaalan yhteyteen valmistuneen terveyskeskuspäivystyksikön palvelut. Valituksi tulleen MedOne Oy:n kanssa solmittiin kaksivuotinen sopimus, joka pitää sisällään kaksi vuoden pituista optiota. Hiiden alueen terveyskeskusten avohoidon tuoteistus -hankkeessa, joka on osa laajempaa ”terveyskeskusten avopalvelujen ohjaus-, seuranta- ja vertailujärjestelmä (benchmarking) ja sen hyödyntäminen” -hanketta, toteutettiin mittava tiedonkeruu. Hankkeen tuloksia hyödynnettiin toimintakäytäntöjen kehittämisessä. Valtimotautien ehkäisyn ja hoidon kehittämistä jatkettiin esimerkiksi terveysneuvonnasta vastaanotto toimintaan siirtyneiden kolmen terveydenhoitajan työtä kehittämällä ja tuotteistamishanketta hyödyntämällä.

Laboratoriotoinnassa toteutettiin toiminnan yhdistäminen HUSLAB:n laboratoriotointaan. Kuntoutuksessa vietiin loppuun ikäihmisten kuntosalitoiminnan suunnittelu ja käynnistäminen vanhusten palvelukeskuksessa. Terveysneuvonnassa panostettiin lasten ja nuorten lihavuuden ehkäisyyn. Päihdehuollon laitoshoidokustannusten kasvu saatiin pysähtymään, kun kulut vähenivät 12 % edellisestä vuodesta. Perheneuvolassa henkilöstötilanne oli muutamaa aikaisempaa vuotta parempi, mikä näkyi asiakaskäyntimäärien 16 %:n kasvuna vuodesta 2005.

Tulosalue osallistui toimintavuoden aikana merkittävällä työpanoksella Lohjan pandemia- valmiussuunnitelman tekemiseen ja Hiiden terveydenhuoltoaluehankkeen II vaiheeseen.

Perusterveydenhuollon hoivapalveluissa pyrittiin sijaistamaan kaikki poissaolot, mutta vuotta varjosti henkilöstön, varsinkin sairaanhoitajien, huono saatavuus. Sijaisten saamista helpotettiin perustamalla yhdeksän uutta varahenkilön vakanssia. Kesällä osasto 4 muutettiin enemmän perushoitoa antavaksi osastoksi, jotta sairaanhoitajasijaiset pystyisivät hoitamaan enemmän sairaanhoidollisista apua tarvitsevat muilla osastoilla. Myös potilaspaikkoja pyrittiin heinä-elokuussa vähentämään. Hoitopäiviä kertyi hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna, 37 291 (vuonna 2005: 37 528).

Kartanomäessä hoidettiin edelleen jaksohoitopotilaita. Lyhytaikaishoitopaikkojen lisäämiselle ilmeni tarvetta. Hoitopäiviä kertyi 18 586 (vuonna 2005: 18 297). Kesätyöntekijöiden työpanos koettiin sekä potilaiden että henkilökunnan taholta myönteisenä. Meltolasta ja Jokelasta ostettiin edelleen laitospaikkoja, joiden hoitopäiviä kertyi 3 498 (vuonna 2005: 3 712).

Pääterveysaseman ja Kartanomäen osastoilla oli yli 100 %:n käyttöaste. Silti potilastyytyväisyys parani vuoden 2005 tasosta. Epätarkoituksenmukaisia hoitopäiviä kertyi kaksitoista. Henkilöstön koulutusta pyrittiin tukemaan ja vuoden aikana järjestettiin neljä koko henkilöstölle tarkoitettua koulutustilaisuutta. Potilasasiakirjojen kirjaamiskoulutukseen panostettiin tietojärjestelmien kehittämisen yhteydessä.

Resistenttien bakteerikantojen vuoksi siivousta pyrittiin tehostamaan ja isoille vuodeosastoille 2 ja 3 hankittiin ylimääräistä palvelua laitoshuollosta. Sairaalan laajennuksen yhteyteen valmistuvan osasto 5:n toimintaa suunniteltiin ja aloitettiin henkilökunnan rekrytointi.

Suun terveydenhuollossa koko väestöllä on lakisääteinen oikeus hakeutua kunnalliseen hammashoitoon. Hoidon kysyntä ja palvelujen tarjonta eivät olleet täysin tasapainossa. Palvelujen tarjontaa pyrittiin hallitsemaan toiminnallisilla keinoin. Akuutit potilaat pääsivät hoitoon samana arkipäivänä. Seitsemän viikon odotusaikataavoite ei toteutunut, vaan odotusaika oli keskimäärin 11 viikkoa.

Koululaisten hoidossa siirryttiin yksilöllisiin hoitoväleihin. Luokkatarkastukset harvenivat siten, että peruskoulun aikana on kuusi tarkastusta. Koululaisten hammastarkastuksia siirrettiin edelleen suuhygienisteille siten, että 1., 5. ja 7. luokat tarkastaa suuhygienisti ja 3. ja 9. luokat hammaslääkäri. Näillä toimilla saatiin vapautettua hammaslääkäreille enemmän hoitoaikoja. Lasten hammastarkastukset ovat kokonaisuudessaan suuhygienistien käsissä. Myös aikuisten yksilöllisiä hoitovälejä pidennettiin. Tarvittavista välitarkastuksista vastaavat suuhygienistit.

Valtakunnallisen hammaslääkäripulan seurauksena 1,5 hammaslääkärin sijaisuutta oli täyttämättä. Lohjalla toteutettiin arkilauantaipäivystyskokeilu yhdessä Siuntion, Karjalohjan ja Sattamatien terveyskeskushammaslääkärin ja seitsemän lohjalaisen yksityishammaslääkärin kanssa. Asiakastytyväisyys pysyi edellisvuosien tasolla ollen edelleen erittäin korkea 4,76 (asteikolla 1-5, jossa 5 on paras).

Terveydenhuollon täydentävissä palveluissa työterveyskeskuksen tuotot olivat 16 000 euroa kuluja suuremmat. Toimintakate parani merkittävästi vuodesta 2005 ja oli ensimmäisen kerran positiivinen, mihin on asteittain pyrittykin. Vastaanottokäynnit työterveyskeskuksessa pysyivät vuoden 2005 tasolla ollen 12 617 (vuonna 2005: 12 612). Suurimman osan vuotta jouduttiin lääkäripulan takia ostamaan vuokralääkäripalvelua.

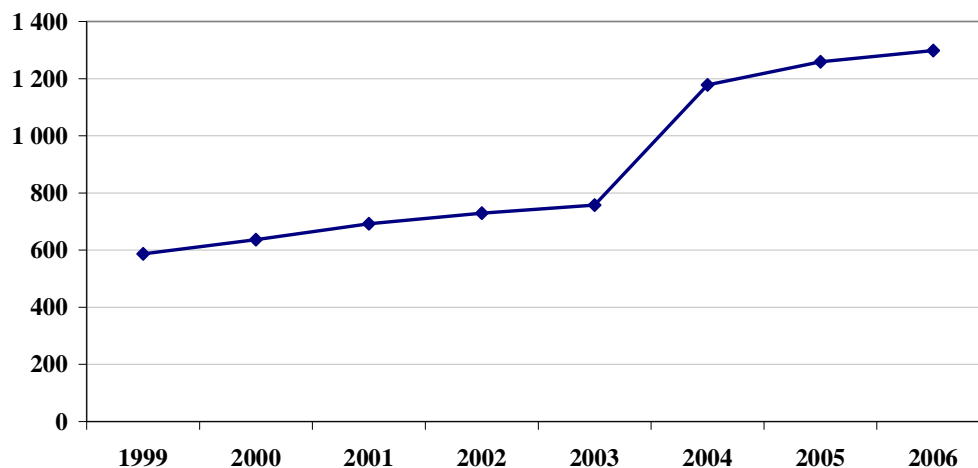
Erikoissairaanhoidon palvelujen käytössä ei tapahtunut merkittävää muutosta. Avohoitokäynnit laskivat hieman ollen 47 418 (vuonna 2005: 49 856) ja hoitajakset lisääntyivät vastaavasti saman verran ollen 14 417 (vuonna 2005: 12 432). Ero johtuu HUS:ssa tapahtuneesta tilastointimuutoksesta, jossa osa vaativista avohoitokäynneistä tilastoidaan jatkossa hoitajaksoiksi. Psykiatrian hoitopäivissä, joita oli 12 693, tapahtui selvää laskua (vuonna 2005: 14 158). Kuvantamispalveluissa valmisteltiin Lohjan sairaanhoitoalueen siirtyminen käyttämään HUSRTG-liikelaitoksen palveluja ja laboratoriopalveluissa vastaavasti HUSLAB:n palveluja.

Tietohallinnon yhteistyö jatkui tiiviinä saumattomaa hoitoketjua kehittävien hankkeiden muodossa. Navitas-järjestelmän kautta on perusterveydenhuollolla potilaan luvalla mahdollisuus päästä erikoissairaanhoidon tietoihin ja päinvastoin. AluePegasos-tietojärjestelmä mahdollisti perusterveydenhuollon yhteispäivystyksessä potilastietojen katsomisen Lohjan sairaanhoitoalueella kuntarajoista riippumatta.

OPETUSLAUTAKUNTA

TUOSLASKELMA €	TP2005	TALOUSARVIO		TP2006	TOT. %	MUUTOS % -05-06
		TA2006	Muutettu			
Toimintatuotot						
Myyntituotot	959 269	1 161 050	1 161 050	624 011	53,7	-34,9
Maksutuotot	1 966 865	1 931 947	1 937 964	2 045 976	105,6	4,0
Tuet ja avustukset	38 102	23 824	23 824	125 347	526,1	229,0
Muut toimintatuotot	119 575	94 127	94 127	114 447	121,6	-4,3
Toimintatuotot yhteensä	3 083 811	3 210 948	3 216 965	2 909 781	90,5	-5,6
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-32 576 921	-33 365 395	-33 579 349	-33 869 937	100,9	4,0
Palkat ja palkkiot	-25 380 107	-26 005 696	-26 170 696	-26 500 497	101,3	4,4
Henkilöstösivukulut	-7 196 814	-7 359 699	-7 408 653	-7 369 440	99,5	2,4
Eläkekulut	-5 363 402	-5 485 563	-5 523 398	-5 425 774	98,2	1,2
Muut henkilöstösivukulut	-1 833 412	-1 874 136	-1 885 255	-1 943 667	103,1	6,0
Palvelujen ostot	-9 003 088	-9 599 723	-9 667 268	-9 053 439	93,7	0,6
Asiakaspalvelujen ostot	-1 063 271	-1 117 009	-1 117 009	-848 169	75,9	-20,2
Muiden palvelujen ostot	-7 939 817	-8 482 714	-8 550 259	-8 205 271	96,0	3,3
Ostot tilikauden aikana	-1 225 548	-1 226 354	-1 230 672	-1 181 062	96,0	-3,6
Avustukset	-3 727 514	-4 172 655	-4 172 655	-3 979 553	95,4	6,8
Muut toimintakulut	-2 624 939	-2 662 681	-2 853 077	-2 838 046	99,5	8,1
Vuokrat	-2 584 151	-2 605 571	-2 795 967	-2 761 593	98,8	6,9
Muut toimintakulut	-40 788	-57 110	-57 110	-76 452	133,9	87,4
Toimintakulut yhteensä	-49 158 010	-51 026 808	-51 503 021	-50 922 037	98,9	3,6
TOIMINTAKATE	-46 074 199	-47 815 860	-48 286 056	-48 012 257	99,4	4,2
Käyttöomaisuuden poistot	-1 600 090	-1 749 240	-1 749 240	-1 750 108	100,0	9,4

Nettomenot €as, opetuslautakunta 1999-2006

Opetuslautakunnan nettomenot olivat 48 012 257 euroa, joka oli 99,4 % lautakunnan talousarviosta. Henkilöstökulut olivat 70,5 % nettomenoista (vuonna 2005: 70,7 %). Varhaiskasvatuksen nettobudjetti alittiin 162 644 euroa eli 2 %. Perusopetuksen talousarvion toteutuma oli 100 % ja lukion 97 %.

Opetuslautakunnan päätöksen mukaisesti aloitettiin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen johtamisjärjestelmien uudistaminen. Perusopetuksessa virkarehtorimallin toteutus perustuu yläkoulualueisiin pohjautuvaan alueelliseen ajatteluun.

Varhaiskasvatuksen piirissä oli vuonna 2006 yhteensä 3 020 lasta, joista kunnallisessa päivähoidossa

oli 1 490 (ilman ostopalveluita). Vuoden aikana kunnallisen päivähoidon paikkamäärä lisääntyi yhteensä 85 paikalla. Uusia päivähoitopaikkoja otettiin käyttöön vuoden alussa Muijalassa, Nummentaustalla, Voudinpuistossa, Virkkalassa ja Vieremässä. Paikkatarpeesta johtuva henkilöstölisäys oli 17. Sen lisäksi vuonna 2006 palkattiin päivähoitoon kolme lastenhoitajaa kiertäviksi varahenkilöiksi ja koululaisten iltapäivätoimintaan oma varahenkilönsä. Uusina toimintamuotoina aloitettiin Etelä-Lohjan alueella aamu- ja iltahoito sekä päivähoidon vaihtoehtona avoin kerhotoiminta.

Kotihoidon tuen kuntalisän taloudellisesta kannattavuudesta valmistui Stakesin laatima raportti syksyllä 2006. Kaupunginvaltuusto päätti talousarvion käsittelyn yhteydessä lopettaa määräaikaisena käytössä olleen kotihoidon tuen ns. Lohja-lisän 1.8.2007 alkaen.

Lapsi- ja perhepoliittisen ohjelman toteuttaminen aloitettiin moniammatillisesti MoNet-verkostona. Vuonna 2006 toiminnalle luotiin rakenteet ja alueelliset työryhmät aloittivat toimintansa marras-joulukuun aikana. Toisena tärkeänä varhaisen puuttumisen keinoina käytettiin yhteistyössä neuvolan kanssa Kehu-menetelmää, joka laajennettiin syksystä 2006 koskemaan myös 3-vuotiaita. Henkilöstön täydennyskoulutukseen käytettiin suurimmaksi osaksi ”Avaimia päivähoitoon” hanketta, jonka kautta on saatu mm. varhaisen puuttumisen ja kasvatuskumppanuuden osalta omia kouluttajia Lohjalle.

Aamu ja iltapäivätoiminnan valtionosuuteen oikeuttavat tunnit olivat 23 936 (v. 2005: 14 889).

Perusopetuksen oppilasmäärä oli keskimäärin 4 873 (v. 2005: 4 939). Alakoulujen oppilasmäärä laski edellisestä vuodesta keskimäärin 53 oppilaalla ja yläkoulujen oppilasmäärä keskimäärin 11 oppilaalla. Jalavan koulun oppilasmäärä laski yhdellä oppilaalla. Esiopetuksessa oppilaita oli 463,5 (v. 2005: 453).

Lähikouluperiaatteen mukaiseen toimintamalliin siirtyminen on saatettu loppuun. Lähikouluperiaatteen siirtyminen ja integroitu erityisopetus ovat lisänneet erityisopetuksen tuntimäärää 100 vuosiviikkotunnilla. Oppilaskohtainen hinta on kuitenkin laskenut 10 euroa/oppilas. Koulutustakuujärjestelmä toimi vakiintuneesti. Lähes kaikki peruskoulujen 9. luokan oppilaat siirtyivät jatko-opintoihin.

Oppilashuoltoa kehitettiin prosessinkuvauksen kautta. Kaikki oppilashuoltopalveluun liittyvät tehtävät olivat täytetty. Perusturvan ja opetustoimen yhteinen oppilashuollon kehittämissuunnitelma aloitti toimintansa. Monet-työryhmä on lapsi- ja perhepoliittinen työryhmä, joka toimii alueellisesti moniammatillisena työryhmänä. Siinä on edustus oppilashuollon lisäksi mm. neuvolasta, varhaiskasvatuksesta, koulusta, sosiaalityöstä ja nuorisotyöstä. Alueryhmät tekevät vuosittain toimintasuunnitelman alueen erityispiirteiden ja tarpeiden mukaan. Perheen tasolla varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on tärkeänä painopistealueena varhainen puuttuminen, jota toteutetaan kasvatuskumppanuudella yhdessä vanhempien kanssa.

Koulukuljetuskäytäntöjen järjestämisessä saatiin aiemmin nouseva kustannuskehitys taitettua.

Oppilasarvioinnin kehittäminen sidottiin yksikköjen toimintakulttuurin kehittämiseen. Kaikki yläkoulualueet koulutettiin erityisopetuksen arviointiin. Kaikki erityisopetukseen liittyvä lomakkeisto uusittiin. Opetustoimessa toteutettiin työ- ja asiakastytytyväisyystutkimukset. Asiakaskyselyyn vastasivat ensimmäistä kertaa sekä huoltajat että oppilaat. Rehtorikoulutuksessa keskityttiin toimintakulttuurin kehittämiseen.

Tilaverkkoselvitys valmistui toiminnan suunnittelun tueksi ja sitä päivitetään jatkuvasti. Järnefeltin laajennus ja peruskorjatut tilat sekä Linderin ja Muijalan koulujen laajennukset saatiin vuoden kuluessa käyttöön.

Lukioissa etsittiin yhteistyökumppaneita ja aloitettiin 2. asteen selvitys Hiiden alueen yhteistyönä. Ylioppilastutkimuksen ainereali – uudistus otettiin käyttöön ja Lohjan Yhteislyseon lukiossa jatkettiin 75 minuutin oppitunti – kokeilua. Virkby Gymnasium sai uusitut oppilaskunnan tilat käyttöön yhdessä

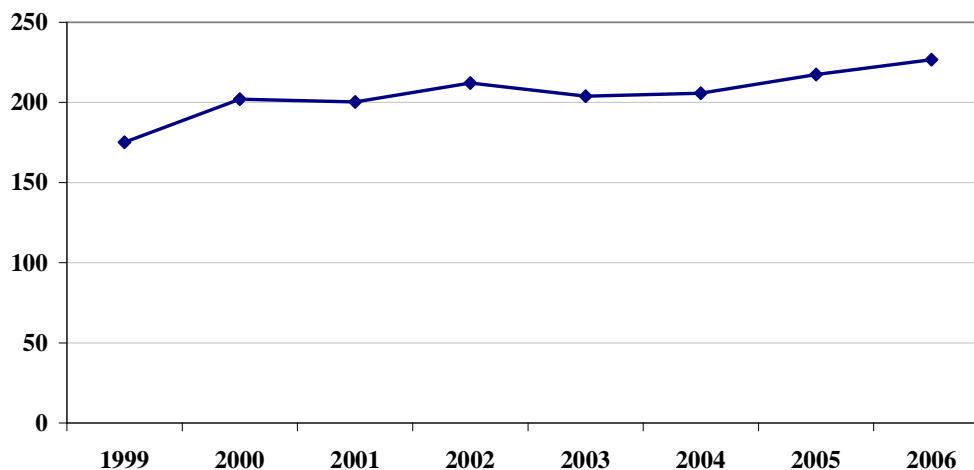
nuorisotoimen kanssa. Myös Lohjan Yhteislyseon lukion tilojen uudelleenjärjestelyn suunnittelu ja rakentaminen käynnistyi. Källhagenin ja lukion vuosia odotettu saneeraamisen ja laajentamisen suunnitelu saatiin käyntiin yhdessä Inkoon ja Siuntion kanssa. Rakentamissuunnittelun pohjaksi laadittiin tarveselvitykset.

Lohjan lukioissa oppilaita oli keskimäärin 903 (v. 2005: 917), joista oli suomenkielisiä 711 (v. 2005: 710) ja ruotsinkielisiä 124 (v. 2005: 132). Aikuislinjalla oli keskimäärin 68 oppilasta (v. 2005: 76).

SIVISTYS- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

TULOSLASKELMA €	TP2005	TALOUSARVIO TA2006	Muutettu	TP2006	TOT. %	MUUTOS % -05-06
Toimintatuotot						
Myyntituotot	499 513	541 854	541 854	538 389	99,4	7,8
Maksutuotot	871 570	845 802	845 802	934 873	110,5	7,3
Tuet ja avustukset	230 493	118 351	118 351	229 326	193,8	-0,5
Muut toimintatuotot	150 128	176 090	176 090	185 778	105,5	23,7
Toimintatuotot yhteensä	1 751 704	1 682 097	1 682 097	1 888 366	112,3	7,8
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-5 242 881	-5 270 308	-5 270 308	-5 682 457	107,8	8,4
Palkat ja palkkiot	-4 082 848	-4 057 142	-4 057 142	-4 395 253	108,3	7,7
Henkilöstösivukulut	-1 160 033	-1 213 166	-1 213 166	-1 287 204	106,1	11,0
Eläkekulut	-867 380	-912 633	-912 633	-969 189	106,2	11,7
Muut henkilöstösivukulut	-292 653	-300 533	-300 533	-318 015	105,8	8,7
Palvelujen ostot	-3 111 856	-3 170 198	-3 170 198	-3 226 142	101,8	3,7
Asiakaspalvelujen ostot	-1 827 587	-1 891 726	-1 891 726	-1 912 335	101,1	4,6
Muiden palvelujen ostot	-1 284 269	-1 278 472	-1 278 472	-1 313 807	102,8	2,3
Ostot tilikauden aikana	-494 646	-504 603	-504 603	-434 590	86,1	-12,1
Avustukset	-223 314	-209 709	-209 709	-187 589	89,5	-16,0
Muut toimintakulut	-633 529	-714 280	-728 280	-738 876	101,5	16,6
Vuokrat	-626 618	-703 372	-717 372	-724 665	101,0	15,6
Muut toimintakulut	-6 911	-10 908	-10 908	-14 212	130,3	105,6
Toimintakulut yhteensä	-9 706 225	-9 869 098	-9 883 098	-10 269 655	103,9	5,8
TOIMINTAKATE	-7 954 519	-8 187 001	-8 201 001	-8 381 288	102,2	5,4
Käyttöomaisuuden poistot	-401 752	-490 757	-490 757	-562 438	114,6	40,0

Nettomenot €/as, Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta 1999-2006

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan talousarvion toteutuma oli 102,2 %. Tuotot olivat 1 888 366 euroa, joka oli 206 269 euroa yli talousarvion. Kulujen osalta talousarvio ylittyi 386 557 eurolla. Toimintakate oli 8 381 288 euroa, jossa oli määrärahan ylitystä 180 287 euroa. Ylitys johtui lähinnä Hiiden Opiston, Länsi-Uudenmaan musiikkiopiston ja Lohjan kaupunginorkesterin henkilöstömenojen ylityksistä sekä pääkirjaston siivous- ja vuokratulujen arvioitua suuremmasta käytöstä.

Hiiden Opiston tavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti hyvin. Kurssilaisten määrä kasvoi edellisestä vuodesta noin 200 kurssilaisella. Opiskelijamäärä pysyi lähes samana kuin edellisenä vuotena. Opetustunteja suunniteltiin yhteensä 21 000 tuntia, kurssien peruuntumisaste oli alle 5 %. Toteutuneiden tuntien määrä kasvoi edellisestä vuodesta noin 350 tunnilla. Kurssimaksutulot toteutuivat yli tavoitteen. Yksi uusi päätoiminen opettaja palkattiin 1.8. alkaen liikunnan ja tanssin opetukseen. Taitoaineiden opettaja jäi eläkkeelle eikä virkaa täytetty. Uusi digitaalinen kielistudio otettiin käyttöön. Vaikka opisto pysyi sovitussa tuntimäärässä, opiston budjetti ylittyi opetuspalveluiden osalta. Ylitys johtui pääasiassa henkilöstömenojen kasvusta sekä siitä, että suunniteltujen ja toteutuneiden tuntien suhde oli arvioitua suurempi.

Länsi-Uudenmaan musiikkiopistossa varsinaisen opetuksen viikkotuntimäärä oli keskimäärin 790, josta musiikkileikkikoulun ja avoimen osaston opetusta oli noin 100 vuosiviikkotuntia. Kokonaisoppilasmäärä oli vuoden lopussa 1 031, joista varsinaisia oppilaita 539 ja avo- ja musiikkileikkikouluoppilaita 492. Uusia pyrkijöitä opistoon oli kaikkiaan 333, joista varsinaiseen soitinopetukseen 143, musiikkileikkikouluun 157 ja avo-osastolle 33.

Kevään aikana saatiin uusien toimitilojen bändiluokka ja äänitysstudio opetuskäyttöön. Opiston orkesterit ja erilaiset soitinkokoonpanot ovat esiintyneet ja konsertoineet runsaasti Lohjalla ja ympäristössä.

Nuorisotoimessa nuorisotilat olivat avoinna alueen tarvetta vastaavina ajankohtina kahdesta neljään iltaan viikossa. Toiminta suunnattiin 11–12 -vuotiaille sekä 13–17 -vuotiaille. Viidellä nuorisotilalla kävijöitä oli yhteensä 11 176, joka on 1 596 kävijää vähemmän kuin vuonna 2005. Nuorisotalotyön kehittämisen haasteeksi onkin noussut kävijämäärien lisääminen toimintojen monipuolistamisen ja markkinoinnin avulla. Nuorisotiloilla toimivien bändikamppien toimintaan osallistui 15 bändiä ja kävijäkertoja oli 1 300. Koko nuorisotoimen toteuttamaan AUKIO6 tapahtumaan osallistui 700 kävijää. Toimintakeskus Harjulassa toimi 19 järjestöä/nuorten toimintaryhmää, kävijämäärä oli 9 574. Kesäleirejä järjestettiin viisi, joissa leiriläisiä oli 211. Nuorisotilojen kokonaiskävijämäärä nuoret ja järjestöt mukaan lukien oli 22 961.

Erityisnuorisotyö painottui ehkäisevään päihdetyöhön ja nuorten sosiaaliseen vahvistamiseen. Erityisnuorisotyö siirtyi syksyn alussa yhteisiin tiloihin Linnaistenkadulle, jonne sijoittuivat Linkin, erityisnuorisotyön ja päihdetyöntekijän palvelut. Syksyllä 2005 nuorisotoimen alaisuuteen liittynyt nuorten työpa-jatoiminta linkittyi vuoden 2006 aikana saumattomasti osaksi erityisnuorisotyötä. Koulujen kanssa tehtävä yhteistyö pienryhmätoiminnassa toteutui keväällä kolmen pienryhmän muodossa. Päihdeettömiä Vaihtoehtoviikonloppu -tapahtumia erityisnuorisotyö tarjosi vuoden aikana 4 kertaa ja tapahtumiin osallistui yhteensä 1 028 kävijää. Päihdevalistusdraama ”Vapaa pudotus” kohdennettiin noin 700:lle 7.-luokkalaiselle. Päihdevalistusta annettiin 6. luokkalaisille ja päihdeaiheisia vanhempainiltoja toteutettiin yhteistyössä Harjun koulun 7. luokkien luokanvalvojien kanssa. Katupalveluyhdistys Kartsan toiminnassa olivat mukana kaksi erityisnuorisotyöntekijää ja päihdetyöntekijä. Kesä-Kartsa päivysti 2 – 3 ilta-na viikossa ja kontakteja nuoriin oli päivystyksen aikana 1 089.

ESR-rahoitteinen nuorten tuki- ja neuvontakeskus Linkin toimintojen piiriin kuului vuoden aikana 165 nuorta, joista uusia asiakkaita oli 116. Vuoden aikana nuoret kävivät Linkissä 1 904 kertaa. Linkin jakamien kesäseteleiden avulla työllistyi 40 nuorta kesätöihin. Vuonna 2005 aloitetun koulutustakuujärjestelmän ansiosta miltei kaikki koulutuspaikkojen ulkopuolelle jääneet nuoret saatiin sijoitettua jatkokoulutuksiin. Nuorten tukitoiminnoissa nuorten työpajalla oli työsuhteessa 16 alle 25-vuotiasta asiakasta. Työharjoittelijoita oli 30. Kuntouttavassa työtoiminnassa oli kolme alle

25-vuotiasta ja kaksi yli 25-vuotiasta asiakasta. Valtion tuki nuorisotyöpajalle jatkui myös kuluneena vuotena ja tämän avulla voitiin pajalle työllistää puuseppä ja lyhyeksi aikaa autonasentaja.

Kierrätyskeskuksessa kävijämäärät kasvoivat uusien tilojen myötä ja kävijöitä oli lähes 20 000. Kierrätyskeskuksen toimintatuotot olivat 67 216 euroa ja toimintakulut 91 188 euroa. Vuoden 2006 toimintakate alitettiin 10 828 eurolla, joten kierrätyskeskus on pysynyt hyvin tulostavoitteessaan.

Osallisuushankkeen painopisteinä olivat vuoden aikana nuorisovaltuuston, varttivaltuuston ja taloneuvostojen toiminta sekä nuorisotiedotuspisteiden suunnittelu ja mediakasvatus.

Museon toimintavuotta leimasi vahvasti kamariherra Hjalmar Linder-juhluvuosi. Esa Koskisen kirjoittaman Hjalmar Linder-kirjan pohjalta suunniteltiin ja rakennettiin kamariherran elämäntyötä esittelevä ”Kullalla kirjailtu elämä” -näyttely, joka oli esillä 10.5.- 24.9.2006. Vuoden alussa valmistuneessa pääkirjastossa tuli vaihtuvien näyttelyiden käyttöön Linderinsali, jonka näyttelytoiminta avattiin Kuvataidekoulun tekemällä näyttelyllä. Kaiken kaikkiaan sali otettiin hyvin vastaan ja vuoden aikana siellä vieraili 8 016 kävijää. Iso-Pappilan museoalueella vuonna 2006 oli 9 075 kävijää.

Tytyrin Kaivosmuseon suuressa louhoksessa oli esillä Ekku Peltomäen valoteos Myrsky-oratorio. Muisa Kaivosmuseon tiloissa jatkoi ”Kivessä elämä” -näyttely, jossa on esillä kaivostyön historiaa ja perinteitä Lohjalla. Kaivosmuseossa kävi kaikkiaan 22 899 henkilöä. Koko museotoimen näyttelyiden yhteiskävijämäärä oli 39 990.

Kaupunginorkesterilla oli vuonna 2006 yhteensä 89 esitystilaisuutta. Tavoitteena ollut 55 konserttia ylittyi 34 tilaisuudella. Konsertit ja esiintymiset jakaantuivat seuraavasti: 7 sinfoniakonserttia, joista 1 vierailukonsertti, 11 kirkkokonserttia, joista 8 vierailukonserttia, 10 kamarimusiikki-konserttia, 17 viihdekonserttia, joista 1 vierailukonsertti, 27 laitos- ja työpaikkakonserttia ja 3 ulkoilmakonserttia sekä 14 tilauskonserttia, joista 4 ulkopaikkakunnalla.

Kuulijoiden määrä oli yhteensä 17 690, joista lohjalaisia kuulijoita 10 639. Orkesteri on tehnyt yhteistyötä paikallisten yritysten, Lohjan Tenoripäivien, Lohjan seurakunnan, musiikkiopiston, Laurentiuskuoron ja Kirkkonummen kamarikuoron kanssa. Omina suurempina hankkeina orkesteri toteutti Amadeusjazz-tapahtuman, säännöllisesti kamarimusiikkikonsertteja sekä pääsiäisen ja joulun aikaan vierailukonsertteja. Yhteistyöproduktioiden avulla orkesteri on saanut tukea toimintansa ja palvelujensa markkinointiin.

Kaupunginorkesterin toimintakate ylitti talousarvion 50 217 eurolla. Ylitys johtuu palkkojen alibudjetoinnista (äänenjohtajat, tuntipalkkaisten lomakorvaukset, sijaisten palkat), lomapalkkavarauksesta sekä joidenkin tilauskonserttien peruuntumisesta. Lisäksi alkuvuodesta maksettiin vuodelle 2005 kuuluvia palkkoja n. 6 300 euroa.

Lohjan Teatteri esitti vuoden 2006 aikana 4 näytelmää, joista keväällä kaksi kantaesitystä: Sari Niinikosken kirjoittama ”Perhoslaakson salaisuus” ja Anna- Mari Kaskisen ja Sari Niinikosken ”Levottomat sielut”, johon Petri Laaksonen sävelsi musiikin. Syksyllä esitettiin Christopher Hamptonin ”Vaarallisia suhteita” ja konserttiversio Sari Niinikosken ”Hääpäivänäsi minua muista” draamasta. Esityksiä kaiken kaikkiaan oli 49, joissa katsojia 6 654. Katsojakeskiarvoksi tulee 136. Esiintyjä 4 produktiossa oli yhteensä 51.

Yleisessä kulttuuritoimessa pääpaino oli edelleen erilaisten tapahtumien järjestämisessä. Perinteisiksi kulttuuritoimen järjestämiksi tilaisuuksiksi ovat muodostuneet Tenoripäivät ja Lohjan Kesän tapahtumat yhdessä Lohjan Kesä ry:n kanssa, Menneen ajan joulumarkkinat, juhannusjuhla ja itsenäisyyspäivän juhla. Toiminnassa tärkeä osuus on myös kulttuuritilojen vuokrauksella: Laurentius-salissa oli 134 tilaisuutta, Kässä talossa 33 yleisötilaisuutta ja 9 näyttelyä. Seurain- ja työväentalojen korjausavustus myönnettiin Lieviön Pienviljelijäyhdistys ry:lle tilojen kunnostamiseen. Laurentius-salin verhot ja avjärjestelmä uusittiin.

Kirjastotoimessa uusi pääkirjasto avattiin 31.1.2006 ja vihkijaiset pidettiin 20.4.2006. Kirjasto on heittänyt laajasti ihailua. Vuoden aikana kirjastotoimessa on tehostettu tiedotusta, yhteistyötä eri hallintokuntien ja ulkopuolisten tahojen kanssa on lisätty, seudullinen kirjailijatietokantaprojekti on käynnistetty, hankintaprosessia on kuvattu sekä kirjastoverkkoselvitys on käynnistetty. Uuteen pääkirjastoon palkattiin vahtimestari ja kirjastoavustaja. Aineistomäärärahat pysyivät vuoden 2005 tasolla.

Kaikkien neljän kirjaston kirjastokäynnit olivat 352 096 ja kirjaston aineistotietokannan verkkokäynnit 121 393. Lainausten määrä oli 652 302. Pääkirjaston käyttö lisääntyi huomattavasti ja lähikirjastojen laski hieman johtuen supistetuista aukioloajasta.

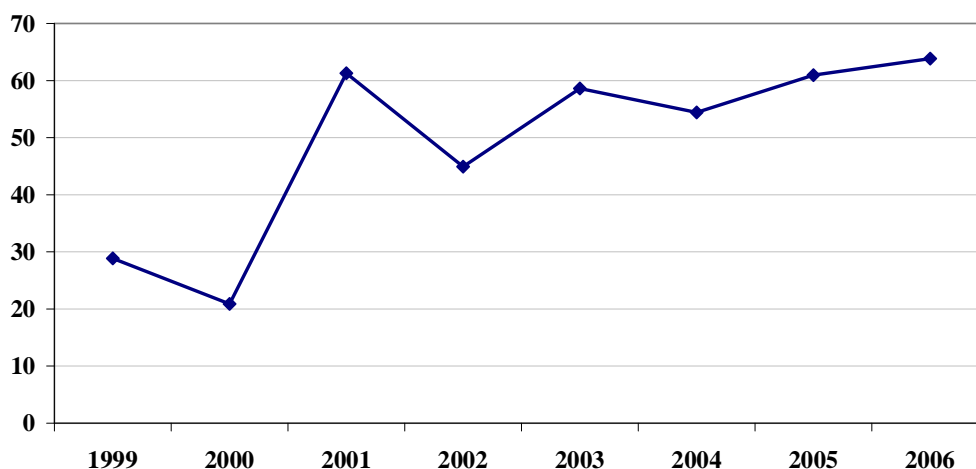
Kirjaston tulot jäivät alle arvioidun. Tämä johtuu siitä, että nettikäyttöinen aineistotietokanta mahdollistaa vaivattoman lainojen uusimisen. Myöhästymismaksujen kertymä on näin ollen pienempi lainojen kasvusta riippumatta. Toimintakulujen toteutuma oli 104 %. Ylitykset johtuivat pääosin arvioitua suuremmista henkilöstökuluista (eläkeperusteiset maksut) sekä väärin arvioiduista vuokramenoista ja puhtaanapito palveluista.

Liikuntatoimessa Neidonkeitaan kävijämäärä oli 270 948 kävijää ja kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 3,7 %. Muiden liikuntapalvelujen käyttäjämäärä oli 799 087, jossa oli puolestaan vähennystä edelliseen vuoteen 2,4 %.

TEKNINEN LAUTAKUNTA

TULOSLASKELMA €	TP2005	TALOUSARVIO		TP2006	TOT. %	MUUTOS % -05-06
		TA2006	Muutettu			
Toimintatuotot						
Myyntituotot	14 278 354	14 750 451	14 750 451	14 545 719	98,6	1,9
Maksutuotot	375 187	308 535	308 535	268 618	87,1	-28,4
Tuet ja avustukset	405 133	25 948	25 948	181 640	700,0	-55,2
Muut toimintatuotot	5 369 601	5 839 719	5 839 719	6 218 640	106,5	15,8
Toimintatuotot yhteensä	20 428 275	20 924 653	20 924 653	21 214 617	101,4	3,8
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-9 750 372	-10 076 988	-10 076 988	-10 126 844	100,5	3,9
Palkat ja palkkiot	-7 484 348	-7 757 457	-7 757 457	-7 384 486	95,2	-1,3
Henkilöstösivukulut	-2 266 024	-2 319 531	-2 319 531	-2 742 359	118,2	21,0
Eläkekulut	-1 720 233	-1 751 570	-1 751 570	-2 193 392	125,2	27,5
Muut henkilöstösivukulut	-545 791	-567 961	-567 961	-548 967	96,7	0,6
Palvelujen ostot	-6 219 353	-6 057 628	-6 493 706	-6 542 692	100,8	5,2
Asiakaspalvelujen ostot	-2 011 847	-2 000 288	-2 177 366	-2 189 924	100,6	8,9
Muiden palvelujen ostot	-4 207 506	-4 057 340	-4 316 340	-4 352 768	100,8	3,5
Ostot tilikauden aikana	-5 890 403	-5 726 434	-5 726 434	-6 038 235	105,4	2,5
Avustukset	-168 124	-221 200	-221 200	-163 513	73,9	-2,7
Muut toimintakulut	-629 246	-581 389	-614 389	-704 066	114,6	11,9
Vuokrat	-545 508	-452 818	-485 818	-533 518	109,8	-2,2
Muut toimintakulut	-83 738	-128 571	-128 571	-170 547	132,6	103,7
Toimintakulut yhteensä	-22 657 498	-22 663 639	-23 132 717	-23 575 350	101,9	4,1
TOIMINTAKATE	-2 229 223	-1 738 986	-2 208 064	-2 360 733	106,9	5,9
Käyttöomaisuuden poistot	-3 475 372	-3 714 449	-3 714 449	-3 764 231	101,3	8,3

Nettomenot €as, tekninen lautakunta 1999-2006

Teknisen lautakunnan alaisessa toiminnassa vuonna 2006 painopistealueita olivat kaupungin strategian mukaisesti laadukkaan ja toimivan kaupunkiympäristön toteuttaminen, kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen, suunnittelun vuorovaikutteisuus sekä palvelujen turvallisuus, asiakaslähtöisyys ja kilpailukykyisyys. Vetovoimaisuuden lisäämiseen ja toimivan kaupunkiympäristön toteutumiseen vaikuttivat merkittävästi E-18 ja V25 rakentaminen, pääkirjaston ja hätäkeskus/palolaitoksen käyttöönotto sekä keskusta-alueella tapahtunut rakentaminen. Palvelujen tehostamiseksi valmistui tilaverkon tarkastelu sekä ruoka- ja siivouspalvelujen aluemallikokeilun loppuraporttiluonnos.

Valtuuston teknisen lautakunnan määrärahasi vahvistama toimintakate oli -2 208 064 euroa ja toimintavuoden käyttö -2 360.733 milj. euroa, jolloin määräraha ylittyi 152 669 euroa. Toimintavuoden aikana määrärahakorotukset haettiin pelastustoimen maksuosuuksiin, lämmitysenergian hinnankorotuksiin, jätehuollon erillissopimuksen mukaiseen rahoitusosuuteen ja jätevedenpuhdistamon laskulupien aiheuttamiin korvauksiin. Merkittävimmät poikkeamat taloudessa olivat vesihuollon myyntituottojen noin 390 000 euroa alhaisempi toteutuma, eläkemaksujen ylittyminen noin 440 000 eurolla pääosin eläkemaksuperusteisten maksujen johdosta. Tulosta paransivat matalapalkkatuki noin 140 000 euroa, uudet vuokrasopimukset ja siivousmitoitusten tarkentaminen.

Hallinnossa hyväksyttiin toimintavuonna uusi alueellinen jätehuollon yhteistyösopimus. Sopimus sisälsi kuljetusjärjestelmän muutoksen, jonka mukaan koko kaupungin alueella vakituksessa asumisessa olevien kiinteistöjen tulisi siirtyä sopimusperusteiseen kuljetusjärjestelmään. Loppuvuodesta hyväksyttiin erillissopimuksen mukainen toimintasuunnitelma, jossa toimenpiteitä aikataulutettiin. Muutoksen valmistelu kuitenkin keskeytyi vuoden vaihteen jälkeen.

Energiayhtiöiden yhdistymiskeskustelut jatkuivat ja konsultin ehdotus yhtiö- ja omistusjärjestelyiksi valmistui syksyllä. Toimintavuoden päättyessä lakkautettiin energiajohtajan virka ja Markus Tamminen siirtyi kokopäiväisesti kaupungin tytäryhtiön, Lohjan Energiahuolto Oy:n palvelukseen.

Alueellisen pelastustoimen kustannukset kasvoivat edelleen osittain maksuperusteen muuttuessa väkilukupainotteiseksi ja osittain yleistä kustannustasoa korkeampien kustannusnousujen johdosta. Yksityisteiden avustuksen tasoa alennettiin 20 000 eurolla talouden tasapainottamistoimenpiteillä.

Kunnallistekniikassa merkittävimmät kunnallistekniikan suunnittelu- ja rakentamiskohteet olivat Vappulan, Haikarin, Haukkavuoren ja Vienolan alueet. Muita kohteita olivat Prisman alueen katujärjestelyt ja Vuorisenkadun ja Runokadun kiertoliittymä. Lohjan liikennejärjestelmä- ja liikenneturvallisuussuunnitelma laadittiin yhteistyössä Tiehallinnon kanssa. Maaperän kunnostuskohteista toteutettiin Hiidensalmen alueen suunnittelua. Liikenneväylien kunnossapidossa loppuvuoden edullisten sääolosuhteiden johdosta

kunnossapitokustannusten ylitys jäi arvioitua pienemmäksi. Avaintuloksena oli liikenteen sujuvuus ja turvallisuus, mitä toteutettiin kunnossapidon ja rakentamisen toimenpiteillä.

Puistojen ja muiden yleisten alueiden kunnossapidon tasoa laskettiin edellisten vuosien laadulliselta tasolta 20 000 eurolla. Kunnossapidon painopiste oli tulostavoitteiden mukaisesti keskustan viheralueiden ja sisääntuloteiden varsien siisteydessä, ranta-alueiden ja puistometsien raivauksessa sekä leikkipuistojen turvallisuuden parantamisessa. Merkittävin suunnittelu- ja toteutuskohde oli Monkolankadun ympäristön parantaminen ja Linderin muistomerkin ympäristötyöt.

Vesihuollon kohteina toteutettiin Nummenkylän alueen vesihuolto ja Puistokadun jätevedenpumppaamon saneeraus. Pitkäniemen jätevedenpuhdistamon saneerausta jatkettiin. Vesijohtoverkostoon pumpatun veden määrä laski aiempien vuosien tasosta. Kaikki pumpattu vesi on pohjavettä. Jätevesien puhdistus hoidettiin Pitkäniemen ja Peltoniemen jätevedenpuhdistamoilla. Puhdistamoiden puhdistustulokset täyttivät asetetut jätevesien laskulupien lupaehdot. Vesi- ja viemärlaitoksen toiminnallinen tulos ei toteutunut arvioiden mukaisena johtuen myydyin veden määrän merkittävästä pienenemisestä.

Tilahallinnon merkittävimmät hankkeet olivat Järnefeltin koulun laajennus ja korjaus, Mäntynummen koulukeskuksen ja Muijalan koulun laajennukset, hätäkeskus- paloasemarakennus sekä mm. Ojamon koulun ulkopuoliset kuivatus- ja pihatyöt. Uusinvestointien taso oli edellisen vuoden tapaan korkea. Tilaelementtien siirtoja suoritettiin Källhagenin koululle ja Metsolan koululle. Tarveselvityksiä laadittiin lukion laajennukseen, Källhagenin koululle ja pääterveysasemalle.

Tilaverkkotyönä selvitettiin tilan käytön tehokkuutta hallintotiloissa, päiväkodeissa ja kouluissa. Tehokkuustarkastelun perusteella toteutettiin eräiden päiväkotien tilojen muutostyöt päivähoitopaikkojen lisäämiseksi sekä Monkolan ja Lohjantähden hallintotilojen tehostamistoimenpiteet. Karnaistenkatu 36:n, Karnaistenkatu 58:n ja Vuorimiestenkatu 12:n rakennukset purettiin.

Tilojen ylläpidossa on paneuduttu energiakulutukseen käymällä läpi kohteita, joissa kulutus on ollut poikkeavaa. Korjausrakentamisen taso oli n. 13,7 €/kerros², eli n. 1,6 % rakennusten teknisestä arvosta.

Ruoka- ja siivouspalveluiden aluemallikokeilu saatiin päätökseen ja syksyn 2006 aikana kirjoitettiin kokeilun loppuraportti. Ruoka- ja siivouspalvelut tulosalueen tulos oli 200 000 euroa budjetoitua parempi. Ruokapalveluyksikössä menot kasvoivat, mutta myös vastaavasti tulot kasvoivat suoritemäärän mukaisesti. Elintarvikkeiden ostotoimintaa pystyttiin parantamaan verrattuna vuoden 2005 toimintaan. Tulosta paransi myös 105 000 euron suuruinen matalapalkkatuki, joka ei ollut talousarvion tulona.

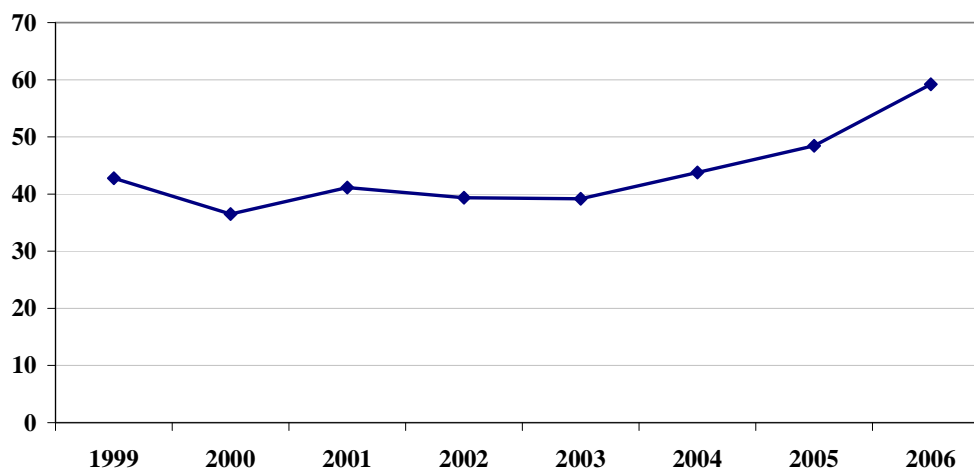
Ruokapalveluyksikön keittiölaitteiden kunto on erittäin huono useassa kohteessa ja laitteita on jouduttu uusimaan ennakoitua enemmän. Ruoka- ja siivouspalveluissa on 20 henkilöä, jotka ovat olleet pitkällä sairaslomilla ja odottavat joko eläkepäätöstä tai kevennettyä työkohtetta.

Siivousyksikössä jatkettiin siivousmitoitusten tarkistamista. Siivousyksikössä kevennettyjen työohjeiden noudattaminen poikkeustilanteissa on onnistunut hyvin. Tällä järjestelyllä henkilökunta on pystynyt hoitamaan työtehtävät ja henkilöstövuokrausta on pystytty vähentämään.

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

TUOSLASKELMA €	TP2005	TALOUSARVIO		TP2006	TOT. %	MUUTOS % -05-06
		TA2006	Muutettu			
Toimintatuotot						
Myyntituotot	227 013	239 730	239 730	253 703	105,8	11,8
Maksutuotot	623 826	556 852	556 852	456 501	82,0	-26,8
Tuet ja avustukset	204 017	176 056	176 056	178 888	101,6	-12,3
Muut toimintatuotot	353 431	377 823	377 823	363 307	96,2	2,8
Toimintatuotot yhteensä	1 408 287	1 350 461	1 350 461	1 252 399	92,7	-11,1
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-1 904 807	-1 945 904	-1 945 904	-2 022 270	103,9	6,2
Palkat ja palkkiot	-1 467 334	-1 495 473	-1 495 473	-1 550 197	103,7	5,6
Henkilöstösivukulut	-437 473	-450 431	-450 431	-472 074	104,8	7,9
Eläkekulut	-332 576	-340 654	-340 654	-359 956	105,7	8,2
Muut henkilöstösivukulut	-104 897	-109 777	-109 777	-112 118	102,1	6,9
Palvelujen ostot	-1 141 575	-1 482 881	-1 482 881	-1 290 583	87,0	13,1
Asiakaspalvelujen ostot	0	-34 182	-34 182	0	0,0	
Muiden palvelujen ostot	-1 141 575	-1 448 699	-1 448 699	-1 290 583	89,1	13,1
Ostot tilikauden aikana	-43 180	-48 370	-48 370	-39 366	81,4	-8,8
Avustukset	-16 894	-4 962	-4 962	-8 946	180,3	-47,0
Muut toimintakulut	-74 957	-69 333	-69 333	-80 931	116,7	8,0
Vuokrat	-67 460	-64 880	-64 880	-73 052	112,6	8,3
Muut toimintakulut	-7 497	-4 453	-4 453	-7 878	176,9	5,1
Toimintakulut yhteensä	-3 181 413	-3 551 450	-3 551 450	-3 442 095	96,9	8,2
TOIMINTAKATE	-1 773 126	-2 200 989	-2 200 989	-2 189 696	99,5	23,5
Käyttöomaisuuden poistot	-19 850	-16 669	-16 669	-16 669	100,0	-16,0

Nettomenot €/as, ympäristölautakunta 1999-2006

Ympäristölautakunnan toiminnassa painopisteitä vuonna 2006 olivat kaupungin strategian mukaisesti kokonaisvaltainen suunnitelmallinen maankäytön toteuttaminen, joukkoliikenteen toimivuus, asiantunteva rakennusvalvonta sekä ympäristö-, kartasto- ja mittaus-toimi, maavarantojen pitkäjänteinen hankinta ja kysyntää vastaava maanluovutus. Ympäristötoimen alueellisen yhteistyön valmistelua päätettiin jatkaa ympäristöterveydenhuollon tehtävien osalta.

Talousarvion toteuttamisessa merkittävin taloudellinen poikkeama oli rakennusvalvonnan maksutuottojen kohdalla, joka pystyttiin kuitenkin kattamaan menojen alituksella. Edelliseen vuoteen verrattuna ympäristölautakunnan toimintakate heikkeni 23 %. Toimintakateen heikkeneminen johtui pääosin kehittämis- ja elinkeinojaoston alaisuudessa tehtävistä arkkitehtikilpailujen aiheuttamien toimintamenojen

kasvusta. Kaupunginhallituksen ja ympäristölautakunnan päätöksin tehtyjen maanmyyntien tuotot olivat 1,8 milj. euroa budjetoitua suuremmat.

Kaupunkisuunnittelukeskuksen toimialajohtaja oli vuorotteluvapaalla syksyllä 2006. Viransijaisena toimi kaavoitusjohtaja. Sijaisuuden ajaksi vahvistettiin kaavoitustoimen resursseja projektiluonteisesti.

Maankäytössä yleiskaavatyö eteni. Taajamaosayleiskaavasta valmistui osallistumis- ja arviointisuunnitelma, jonka mukaisesti työ jatkui perusselvityksien laatimisella. Paloniemen ja Karnaisten osayleiskaavatyö eteni toimintavuoden aikana. Hiidensalmen alueen arkkitehtikilpailussa saatiin ratkaisu jatko-suunnittelun pohjaksi. Kehittämisen ja elinkeinojaosto päätti rakennuskiellon asettamisesta Länsi-Lohjalle (Karnainen-Routio) taajamaosayleiskaavoituksen ja alueelle kohdistuvien rakennuspaineiden vuoksi. Toimintavuoden aikana ympäristölautakunta perusti työryhmän määrittelemään haja-asutus-alueen rakentamisperiaatteita.

Kehittämisen ja elinkeinojaosto käsitteli useaan otteeseen kaupungin keskustan arkkitehtuurikilpailujen periaatteita sekä keskustan kortteleiden kehittämisperiaatteita.

Kaavoituksessa hyväksyttiin ja vahvistettiin kaavoja seuraavasti:

hallituksessa hyväksytyt kaavamuutokset	4 kpl
valtuustossa hyväksytyt kaavamuutokset	2 kpl
valitusten jälkeen vahvistuneet kaavat	1 kpl

Kaavoituksessa työstettiin:

Uusia asemakaavoja	3 kpl
Kaavanmuutoksia	3 kpl
Uusia osayleiskaavoja	4 kpl

Suunnittelutarvepäätöksiä, poikkeamispäätöksiä ja lausuntoja annettiin hieman edellisvuotta vähemmän. Lisääntynyt rakentaminen kaava-alueiden ulkopuolella aiheutti ajoittain ruuhkaa suunnittelutarvepäätösten tekemisessä. Kaavoituksessa havaittiin erilaisten selvitysten kuten ympäristövaikutusarvioiden lisääntyminen, minkä johdosta jouduttiin käyttämään suunniteltua enemmän asiantuntija-apua.

Joukkoliikenteen seutuyhteistyön kehittämiseksi Hiiden pilottiin ja Raaseborgin ohjelmaan osallistuvat kunnat hyväksyivät henkilölogistiikan palkkaamisen sekä Länsi-Uudenmaan alueen joukkoliikenteen ja henkilökuljetusten peruspalvelutasoa määrittävän selvityksen teettämisen. Palvelu- ja asiointiliikenteen kustannusten nousun johdosta neuvoteltiin eri toimialojen kanssa yhteistyöstä. Neuvotteluissa kuitenkin päädyttiin jatkamaan palvelu- ja asiointiliikennettä tarkistamalla reitistöä ja korottamalla maksuja. Palveluliikenteessä kaupunkilinjojen matkustajamäärä kasvoi huomattavasti edellisen vuoden tasosta.

Rakennusvalvonnassa toiminnan tavoitteena oli nostaa suunnittelun tasoa vaatimalla suunnittelijoiden kelpoisuudet tehtävän vaativuuden mukaan, korostaa rakennushankkeeseen ryhtyvän velvollisuutta huolehtia siitä, että rakennus suunnitellaan ja rakennetaan rakentamista koskevien säännösten ja määräysten sekä myönnetyn luvan mukaisesti. Luvansaajalla tuli olla hankkeen vaatimus huomioon ottaen riittävät edellytykset hankkeen toteuttamiseen sekä käytettävissään pätevä henkilöstö. Rakennuslupahakemuksissa turvattiin naapurien osallistumismahdollisuus ja tiedotettiin avoimesti käsiteltävistä asioista. Rakennuslupien ja ilmoitusten sekä katselmusten määrä toteutui tavoitetta ja aiempia vuosia suurempana. Lupien käsittely ja katselmusten suorittaminen ruuhkautui ajoittain. Toimintakulut toteutuivat suunnitellusti, mutta toimintatuotot alittuivat 28 %, mihin vaikutti suurien kohteiden väheneminen.

Ympäristötoimessa seudullista ympäristöyhteistyön organisointiselvitystä päätettiin jatkaa vuonna 2007 ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkinnän tehtävien osalta. Ympäristövalvonnan ja ympäristö-

suojelun yhteistyösioista luovuttiin pääosin Lohjan kaupungin ympäristölautakunnan lausunnon perusteella. Ympäristölupayhteistyö jatkui suunnitelman mukaisesti Hiiden kuntien alueella. Lupakokeilun osalta tuotto-odotuksia ei saavutettu. MetsäVasu -hanke saatiin päätökseen. Hankkeessa luotiin Hiiden kuntien käyttöön ympäristökartasto. Sopimuksen mukaisesti hoidettiin myös Nummi-Pusulana ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon tehtävät.

Yhtenä toiminnan painopistealueena oli vesistökuunnostukset ja -seurannat. Vihdin kunnan hallinnoimassa Hiidenvesi -projektissa keskityttiin kuormituksen vähentämiseen mm. rakentamalla useita laskeutus- ja kosteikkoaltaita. Maikkalanlahdella osallistuttiin roskakalan pyyntiin. Veden laadun seuranta tehtiin mm. Hormajärvellä ja eräissä pikkulammissa. Jätevesien neuvontaa toteutettiin yhteistyössä Länsi-Uudenmaan Vesi ja ympäristö ry:n kanssa ja pohjavesien seuranta yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa.

Ympäristövalvonnassa painopisteenä oli Hiiden alueen ympäristölupien käsittely sekä riskienhallinta uusien öljy- ja kemikaalivahinkojen torjumiseksi pohjavesialueella. Kesäharjoittelijavoimin toteutettiin mm. öljysäiliökartoitus Kaivolana vedenottamon alueella. Valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten toteuttaminen viivästyi ympäristölupavollisten laitosten osalta vireillä olleiden valitus- yms. kiireellisten valvonta-asioiden vuoksi. Pienten yritysten tarkastukset toteutuivat valvontasuunnitelman mukaisesti.

Terveysvalvonnassa sisäilmakysymyksiä käsiteltiin tarkastuksin, neuvonnan keinoin ja hallinnollisin määräyksin. Väestön altistumistapauksia sisäilman terveyshaitoille esiintyy jatkuvasti johtuen lukuisista eri tekijöistä.

Talovesiden laadun valvonnassa ongelmat ovat keskittyneet yksittäisiin haja-asutusalueen kohteisiin. Haja-asutuksen viemäröintiä koskevien asioiden neuvontaa annettiin edelleen. Uimavesihygieniasa ei ole ollut erityisiä ongelmia. Julkisten tilojen mitoituskysymykset aiheuttivat arviointitarvetta. Terveystalovesien sektorin yhteistyökysymyksistä merkittävimpiä ovat olleet valmiuskysymykset eri yhteyksissä.

Uusien säädösten myötä valvontakenttä on laajentunut. Valvonta kohdistuu aiempaa enemmän omavalvonnan toimivuuteen ja riskinarviointiin. Poikkeuksena on lihantarkastus, jonka käytännön suorittaminen kuuluu tehtäviin. Tuoteturvan ja kuluttajapalveluiden valvonnassa riskinarvio on yhä olennaisempaa. Eri elämys- ja kuntopalvelut ja niiden käyttö ovat lisääntyneet palvelusektorilla. Tupakkavalvonnassa säädökset ovat muuttuneet ja tiukentuneet. Lääkelain valvonnassa uutena tehtävänä on tullut nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myynnin ja omavalvonnan valvonta muualla kuin apteekkeissa.

Eläintautirintamalla ei ole tapahtunut erityisiä epidemioita. Sen sijaan varautuminen mm. lintuinfluenssaan ja TSE -tauteihin ym. tarttuviin tauteihin eri keinoin on ollut kertomuskaudelle tyypillistä. Eläinlääkinnässä on annettu kotieläimiä koskevaa peruseläinlääkäripalvelua päivityksineen vastaanotolla ja maataloilla. Palvelu on erittäin lemmikkieläinvaltaista, koska tuotantoeläinten määrä on laskenut. Paikallisviranomaisen tehtävät on hoidettu yhdessä poliisin kanssa.

Ympäristöterveydenhuollossa tuotettiin kaikki palvelut Sammattiin ja eläinlääkintähuollon palveluja lukuun ottamatta Nummi-Pusulana. Hankoon tuotettiin ns. hygieniapalvelut koskien eläimistä peräisin olevia elintarvikkeita.

Kiinteistö- ja kartastotoimessa maapoliittinen ohjelma hyväksyttiin ja siihen perustuvia toimenpiteitä käynnistettiin sekä maanhankinnan että maankäyttösopimusten osalta. Kiinteistöjä hankittiin noin 48 ha. Hankinnoista merkittävimpiä olivat Muijalan ja Isosaaren maanhankinnat. Vuoden lopulla päätettiin noin 30 ha:n raakamaahankinnasta Karnaisten liittymän tuntumasta.

Omakotitontteja myytiin 37 kpl. Tonttijakoja hyväksyttiin 41 ja tontteja lohkottiin 116 kappaletta. Rivitalotonttien myynti lisääntyi selvästi aikaisempiin vuosiin verrattuna. Haikarin tiiviin ja matalan puuta-

loalueen I vaiheen tonttien luovuttamisesta järjestettiin tontinluovutuskilpailu. Liiketonttien osalta saatiin päätökseen Lempolan liiketontin luovuttaminen tarjouskilpailun perusteella osana Lohjan sisääntu-
lotien varrella sijaitsevan liikekorttelin käyttöönottoprojektia.

Paikkatietojärjestelmän uusimisessa päästiin aineistojen konvertoinnin jälkeen vuoden lopulla käyttöön-
ottovaiheeseen. Erillisenä projektina oli käynnissä koko paikkatietojärjestelmän kehittäminen. Kaavoitu-
ksen pohjakartan osalta jatkettiin numeerisen aineiston muokkaus- ja täydentämistyötä. Opaskartan
uusittu ja ajantasaistettu painos valmistui. Kiinteistönmuodostukseen, kartaston ylläpitoon ja kunnallis-
tekniikan rakentamiseen liittyviä maastotöitä suoritettiin tarpeiden ja työohjelmien mukaisesti. Raken-
nuksia merkittiin maastoon n. 200, eli noin 10 % vähemmän kuin vuonna 2005.

10.2 TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

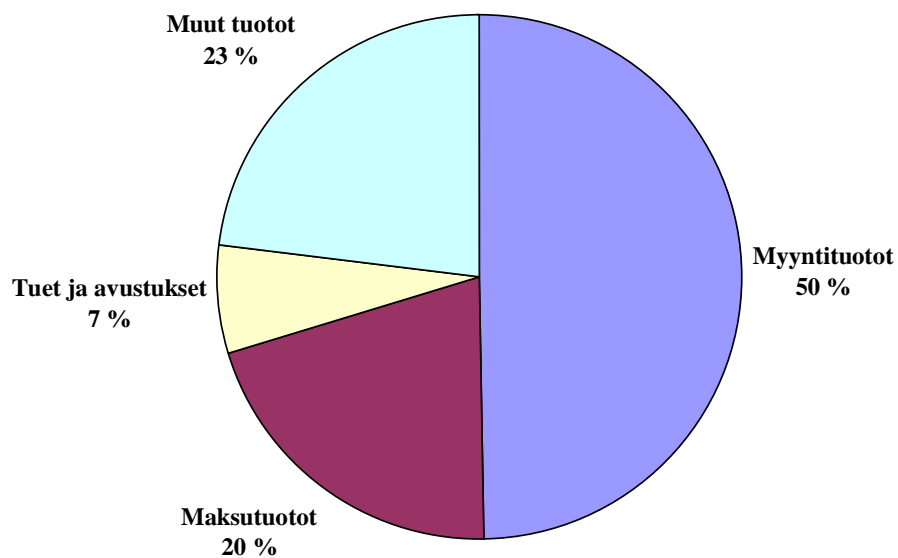
Toimintakate alitti muutetun talousarvion 3,4 milj. eurolla, joka kuitenkin saatiin aikaan edellisen vuo-
den tapaan suurilla 3,9 milj. euron nettomyyntivoitoilla. Kun talousarviossa ei myyntivoittoja budjeto-
da, lautakuntien määrärahoilla tarkasteltuna alkuperäisen talousarvion toimintakate ylittyi 3,5 milj. eu-
roa ja toimintavuoden aikana 3,0 milj. eurolla korotettujen määrärahojen yhteismäärä 0,5 milj. euroa.
Toimintakulujen ylitys oli 1,2 milj. euroa, josta katettiin arvioitua suuremmilla tuloilla 0,7 milj. euroa.
Tuloissa myyntitulot alittuivat seudullisten tietopalvelujen uudelleen järjestelyn johdosta, Sammatin lo-
petettua terveyskeskuspalvelujen oston Lohjalta, Siuntion vähentäessä Järnefeltin koulun käyttöä sekä
vesi- ja jätevesimaksutulojen jäädessä budjetissa arvioitua pienemmiksi. Tuloissa kuitenkin muihin tuot-
toihin sisältyneiden omaisuuden myyntivoittojen lisäksi ylittivät avustukset toimeentulotukeen saadun
valtionosuuden, kelakorvausten ja valtion maksaman matalapalkkatuen johdosta.

Määrärahojen korotustarpeisiin ja ylityksiin vaikuttivat henkilöstökuluissa erityisesti eläkemenoperus-
teiset eläkekulut, palvelujen ja materiaalien ostot sekä muut kulut. Palvelujen ostojen arvioitua suurempi
tarve aiheutui pääosin vanhuspalvelujen, lastenhuollon laitospalvelujen, perusterveydenhuollon kuvan-
tamis- ja konsultaatiopalvelujen, erikoissairaanhoidon, ruoka- ja siivouspalvelujen sekä tilapalvelujen
ostoista. Materiaalien ostoissa ylitys aiheutui mm. lämmityskustannusten sekä lääkkeiden ja hoitotar-
vikkeiden hintojen korotuksista. Lautakunnittain tarkasteltuna määrärahasa ylittivät perusturvalauta-
kunta, sivistys- ja vapaa-aikalautakunta sekä tekninen lautakunta.

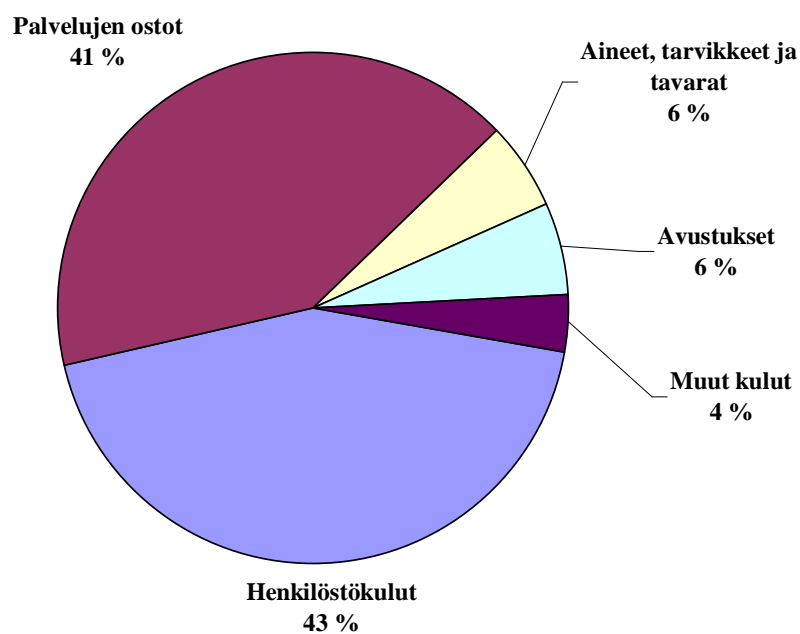
Verotulot ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,9 milj. eurolla. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna
kunnallisvero ylittyi 0,5 milj. euroa ja yhteisöveron tuotto 0,3 milj. euroa. Alkuperäisen talousarvion
valtionosuusarviota korotettiin vuoden aikana 0,9 milj. eurolla, joka ei kuitenkaan täysimääräisesti to-
teutunut. Tarkistettuun arvioon verrattuna sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuus alittui 0,6 milj. eu-
roa ja opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus ylittyi 0,5 milj. euroa.

Korko- ja rahoitustuotot toteutuivat likipitään talousarvion mukaisina. Korkokulut puolestaan ylittivät,
kun korkotaso jatkoi vuoden aikana voimakasta nousuaan. Tilikausi muodostui poistojen ja poistoeron
muutoksen jälkeen 0,7 milj. euroa alijäämäiseksi. Ilman myyntivoittojen/-tappioiden kirjaustas tilikau-
delta olisi syntynyt 4,6 milj. euron alijäämä, joka täsmälleen vastasi vuoden aikana valtuuston päätöksil-
lä muutettua talousarviota. Yhteenvetona onkin todettavissa, että vuoden kuluessa kaupungin talouden
kehittymistä ja muutoksia osattiin ennakoida varsin hyvin eikä poikkeamat tapahtuneet yllätyksinä.

Toimintatuotot %-osuudet 2006, ilman myyntivoittoja

Toimintakulut 2006

LOHJAN KAUPUNKI

TULOSLASKELMA 2006

Ulkoiset + sisäiset

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma sisältää myyntivoitot	Toteutuma %
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	20 836 887	0	20 836 887	19 928 845	95,64
Maksutuotot	8 081 189	6 017	8 087 206	8 148 914	100,76
Tuet ja avustukset	1 808 330	0	1 808 330	2 741 307	151,59
Muut tuotot	8 617 613	0	8 617 613	13 157 100	152,68
Yhteensä	39 344 019	6 017	39 350 036	43 976 166	111,76
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	58 021 256	165 000	58 186 256	58 355 691	100,29
Henkilöstösivukulut					
Eläkekulut	13 942 926	37 835	13 980 761	14 395 684	102,97
Muut henk.sivukulut	4 279 116	11 119	4 290 235	4 284 114	99,86
Palvelujen ostot	69 651 250	2 521 123	72 172 373	72 792 929	100,86
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	9 751 063	4 318	9 755 381	10 075 791	103,28
Avustukset	10 597 265	0	10 597 265	10 151 327	95,79
Muut kulut	6 120 095	285 396	6 405 491	6 585 657	102,81
Yhteensä	172 362 971	3 024 791	175 387 762	176 641 193	100,71
TOIMINTAKATE	-133 018 952	-3 018 774	-136 037 726	-132 665 027	97,52
Verotulot	107 835 000	0	107 835 000	108 709 431	100,81
Valtionosuudet	30 334 491	900 000	31 234 491	31 109 207	99,60
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT					
Korkotuotot	273 000	0	273 000	192 326	70,45
Muut rahoitustuotot	492 000	0	492 000	608 481	123,68
Korkokulut	1 308 220	0	1 308 220	1 460 111	111,61
Muut rahoituskulut	11 500	0	11 500	2 979	25,90
Yhteensä	-554 720	0	-554 720	-662 282	119,39
VUOSIKATE	4 595 819	-2 118 774	2 477 045	6 491 329	262,06
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	7 120 481	0	7 120 481	7 226 644	101,49
Arvonalentumiset					
SATUNNAISET ERÄT					
Satunnaiset tuotot	0		0	0	
Satunnaiset kulut	0		0	0	
TILIKAUDEN TULOS	-2 524 662	-2 118 774	-4 643 436	-735 315	15,84
Poistoeron lisäys/vähennys	0	0	0	21 448	
Varausten lisäys/vähennys	0	0	0		
Rahastojen lisäys/vähennys	0	0	0	0	
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-2 524 662	-2 118 774	-4 643 436	-713 866	15,37

*)

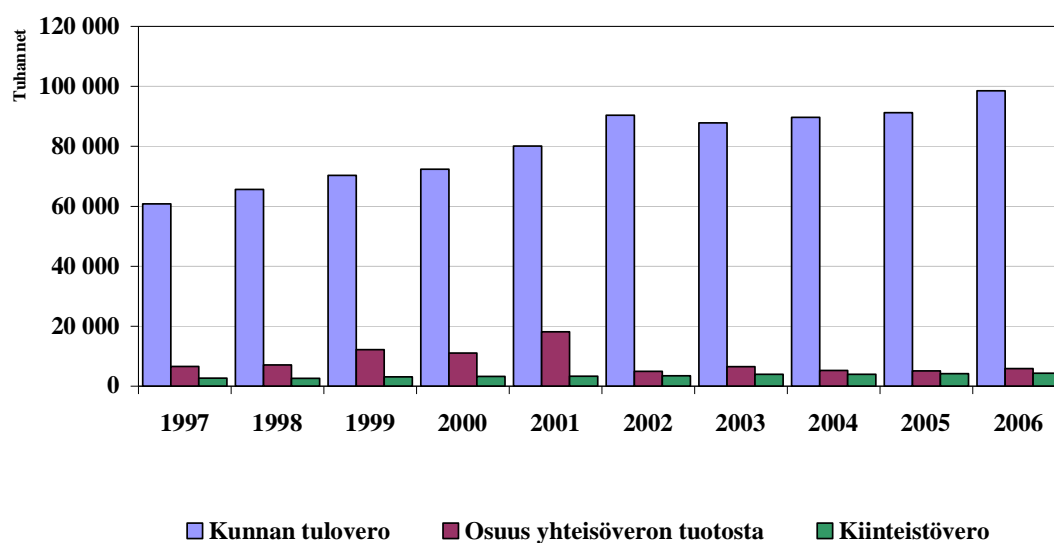
*) Investointeihin sisältyvä sisäinen erä 8.773,74 euroa

Seuraavissa taulukoissa on erikseen esitetty verotulojen ja valtionosuuksien toteutuminen euroina:

VEROTULOJEN ERITTELY

Verotulot	Talousarvio 2006	Toteuma 2006	Poikkeama
Kunnan tulovero	97 976 000	98 516 727	540 727
Kiinteistövero	4 242 000	4 291 984	49 984
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 585 000	5 870 604	285 604
Muut verotulot (koiravero)	32 000	30 115	-1 885

Verotulojen erittely 1997-2006

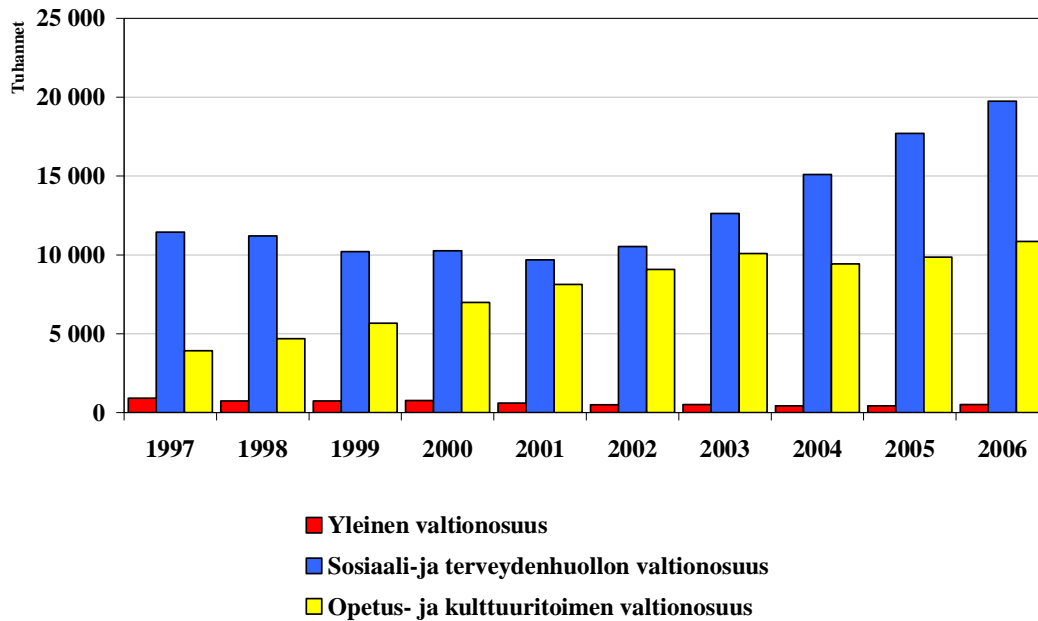

Verovuosi	Tuloveroprosentti	Verotettava ansiotulo	Muutos %
Verovuosi 1997	17,0	368 673 718	1,4
Verovuosi 1998	17,0	394 573 787	7,0
Verovuosi 1999	17,5	413 997 578	4,9
Verovuosi 2000	17,5	434 277 004	4,9
Verovuosi 2001	17,5	460 903 514	6,1
Verovuosi 2002	18,0	475 149 337	3,1
Verovuosi 2003	18,0	485 312 563	2,1
Verovuosi 2004	18,0	496 533 967	2,3
Verovuosi 2005	18,0	510 477 780	2,8
Verovuosi 2006 (arvio)	18,5	540 000 000	5,8

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

Valtionosuudet	Talousarvio 2006	Toteuma 2006	Poikkeama
Yleinen valtionosuus	500 491	508 080	7 589
Sosiaali- ja terveydenhuollon osuus	19 457 000	19 748 445	291 445
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	10 377 000	10 852 682	475 682

Valtionosuuksien erittely 1997-2006

10.3 INVESTOINTI- JA RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

Alkuperäisen talousarvion mukaiset yhteenlasketut investointimäärärahat olivat 16,5 milj. euroa ja vuoden aikana muutetut määrärahat 19,4 milj. euroa. Ylityksiä myönnettiin tai määrärahoja siirrettiin mm. Järnefeltin koulun ja pääkirjaston rakentamiseen sekä kalusteiden hankintaan, hälytyskeskus- palolaitoksen rakentamiseen, Källhagenin muutostöihin sekä päivähoiton lisäpaikkojen edellyttämiin päiväkotien muutostöihin. Vuoden aikana investointeihin käytettiin 18,5 milj. euroa. Aikataulultaan viivästyneitä tai toistaiseksi toteutumatta jääneitä hankkeita oli yhteensä 1,0 milj. euroa, joiden käyttö siirtyi vuodelle 2007. Toisaalta suunniteltua nopeammassa aikataulussa toteutettiin Pitkänien jätteenpuhdistamon laajennusta ja määräraha ylitettiin 0,5 milj. eurolla.

Yksittäisten määrärahojen osalta tilahallinnossa ylittyivät Järnefeltin koulun, Mäntynummen kouluksuksen, Muijalan koulun ja paloaseman hankemäärärahat.

Investointeihin kohdistuneita rahoitusosuuksia kirjattiin 1,4 milj. euroa, kun talousarviossa oli ennakoitu 0,4 milj. euron tuloja. Arvioitua suuremmat rahoitusosuudet johtuivat valtionosuuksien jaksotuksista hankkeiden toteutumisen mukaisesti sekä palolaitoshankkeeseen saadusta öljynsuojelurahaston avustuksesta. Käyttöomaisuuden myyntitulot ylittivät 1,7 milj. euroa alkuperäisen talousarvion, mihin merkittävimmin vaikutti Lempolan liiketontin myynti. Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta oli alkuperäisessä talousarviossa 8,7 milj. euroa ja talousarviomuutosten jälkeen 13,8 milj. euroa alijäämäinen. Toteutumatta jääneistä investoinneista ja arvioitua suuremmista rahoitusosuuksista ja omaisuuden

myynnistä johtuen toiminnan ja investointien rahavirta muodostui 10,1 milj. euroa alijäämäiseksi.

Kun rahoitustarpeesta 3,2 milj. euroa katettiin antolainojen takaisinmaksulla, lastensuojelun kalliinhoidon tasausjärjestelmän muutoksen aiheuttamilla saamisten tuloutumisella, liittymismaksuilla ja korottomien velkojen muutoksilla, jäi 7,6 milj. euroa rahoitettavaksi lainoituksen lisäämisellä. Alkuperäisessä talousarviossa lainamäärän kasvuksi oli arvioitu myös 7,6 milj. euroa.

INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN

	Talousarvio	Ta-muutokset	Ta-yhteensä	Käyttö	Jäljellä	Käyttö -%
KAUPUNGINHALLITUS						
901 Kaupunginhallitus						
Menot	835 000,00	0,00	835 000,00	680 345,00	154 655,00	81,48
Tulot	-1 650 000,00	0,00	-1 650 000,00	-3 187 539,49	1 537 539,49	193,18
NETTO	-815 000,00	0,00	-815 000,00	-2 507 194,49	1 692 194,49	307,63
912-915 Tietohallinto						
Menot	380 000,00	0,00	380 000,00	374 253,56	5 746,44	98,49
NETTO	380 000,00	0,00	380 000,00	374 253,56	5 746,44	98,49
Kauunginhallitus yhteensä						
Menot	1 215 000,00	0,00	1 215 000,00	1 054 598,56	160 401,44	86,80
Tulot	-1 650 000,00	0,00	-1 650 000,00	-3 187 539,49	1 537 539,49	193,18
NETTO	-435 000,00	0,00	-435 000,00	-2 132 940,93	1 697 940,93	490,33
PERUSTURVALAUTAKUNTA						
921 Vanhus- ja vammaispalvelut						
Menot	53 000,00	0,00	53 000,00	12 010,00	40 990,00	22,66
NETTO	53 000,00	0,00	53 000,00	12 010,00	40 990,00	22,66
923 Perusterv.huollon avopalvelut						
Menot	792 000,00	0,00	792 000,00	709 393,78	82 606,22	89,57
NETTO	792 000,00	0,00	792 000,00	709 393,78	82 606,22	89,57
924 Suuterveydenhuolto						
Menot	55 000,00	0,00	55 000,00	45 769,04	9 230,96	83,22
NETTO	55 000,00	0,00	55 000,00	45 769,04	9 230,96	83,22
Perusturvalautakunta yhteensä						
Menot	900 000,00	0,00	900 000,00	767 172,82	132 827,18	85,24
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
NETTO	900 000,00	0,00	900 000,00	767 172,82	132 827,18	85,24
OPETUSLAUTAKUNTA						
931 Päivähoitopalvelut						
Menot	20 000,00	65 000,00	85 000,00	56 732,93	28 267,07	66,74
NETTO	20 000,00	65 000,00	85 000,00	56 732,93	28 267,07	66,74
932 Perusopetus						
Menot	460 000,00	147 800,00	607 800,00	632 091,44	-24 291,44	104,00
Tulot	-43 000,00	0,00	-43 000,00	-115 720,00	72 720,00	269,12
NETTO	417 000,00	147 800,00	564 800,00	516 371,44	48 428,56	91,43
Opetuslautakunta yhteensä						
Menot	480 000,00	212 800,00	692 800,00	688 824,37	3 975,63	99,43
Tulot	-43 000,00	0,00	-43 000,00	-115 720,00	72 720,00	269,12
NETTO	437 000,00	212 800,00	649 800,00	573 104,37	76 695,63	88,20

SIVISTYS- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

940	Sivistystoimen hallinto						
	Menot	50 000,00	0,00	50 000,00	49 754,07	245,93	99,51
	NETTO	50 000,00	0,00	50 000,00	49 754,07	245,93	99,51
946	Kirjastotoimi						
	Menot	50 000,00	176 000,00	226 000,00	210 558,12	15 441,88	93,17
	Tulot	0,00	0,00	0,00	-23 008,00	23 008,00	
	NETTO	50 000,00	176 000,00	226 000,00	187 550,12	38 449,88	82,99
	Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta yhteensä						
	Menot	100 000,00	176 000,00	276 000,00	260 312,19	15 687,81	94,32
	Tulot	0,00	0,00	0,00	-23 008,00	23 008,00	
	NETTO	100 000,00	176 000,00	276 000,00	237 304,19	38 695,81	85,98

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

952	Kiinteistötoimi						
	Menot	50 000,00	0,00	50 000,00	68 747,81	-18 747,81	137,50
	Tulot	-1 100 000,00	0,00	-1 100 000,00	-1 254 122,31	154 122,31	114,01
	NETTO	-1 050 000,00	0,00	-1 050 000,00	-1 185 374,50	135 374,50	112,89

TEKNINEN LAUTAKUNTA

954	Kadut ja yleiset alueet						
	Menot	3 381 000,00	0,00	3 381 000,00	3 269 822,25	111 177,75	96,71
	Tulot	0,00	0,00	0,00	-10 000,00	10 000,00	
	NETTO	3 381 000,00	0,00	3 381 000,00	3 259 822,25	121 177,75	96,42
955	Tilapalvelut						
	Menot	7 225 000,00	2 585 145,00	9 810 145,00	8 983 790,74	826 354,26	91,58
	Tulot	-346 000,00	0,00	-346 000,00	-1 260 291,50	914 291,50	364,25
	NETTO	6 879 000,00	2 585 145,00	9 464 145,00	7 723 499,24	1 740 645,76	81,61
956	Vesi- ja viemärlaitos						
	Menot	3 060 000,00	0,00	3 060 000,00	3 393 313,12	-333 313,12	110,89
	NETTO	3 060 000,00	0,00	3 060 000,00	3 393 313,12	-333 313,12	110,89
960	Ruoka- ja siivouspalvelut						
	Menot	50 000,00	0,00	50 000,00	0,00	50 000,00	0,00
	NETTO	50 000,00	0,00	50 000,00	0,00	50 000,00	0,00
	Tekninen lautakunta yhteensä						
	Menot	13 716 000,00	2 585 145,00	16 301 145,00	15 646 926,11	654 218,89	95,99
	Tulot	-346 000,00	0,00	-346 000,00	-1 270 291,50	924 291,50	367,14
	NETTO	13 370 000,00	2 585 145,00	15 955 145,00	14 376 634,61	1 578 510,39	90,11

INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ

	Menot	16 461 000,00	2 973 945,00	19 434 945,00	18 486 581,86	948 363,14	95,12
	Tulot	-3 139 000,00	0,00	-3 139 000,00	-5 850 681,30	2 711 681,30	186,39
	NETTO	13 322 000,00	2 973 945,00	16 295 945,00	12 635 900,56	3 660 044,44	77,54

Investointiosan toteutuminen ja rahoituslaskelman investointien poikeavuudet

		Investointiosa		Rahoituslaskelma		Ero
	Investointimenot	18 486 581,86		18 477 808,12		8 773,74
	Investointitulot	-5 850 681,30		-5 850 681,30		0,00
	Netto	12 635 900,56		12 627 126,82		8 773,74
	Menot	8 773,74	sisäiset menot			

Rahoituslaskelman toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset erät)

LOHJAN KAUPUNKI

RAHOITUSLASKELMA

Ulkoiset + sisäiset	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio	Toteutuma	Toteutuma %
			muutosten jälkeen		
TOIMINNAN RAHOITUS					
Vuosikate	4 595 819	-2 118 774	2 477 045	6 491 329	262,06
Satunnaiset erät	0	0	0	0	
Tulorahoituksen korjaukset	0	0	0	-3 973 677	
Yhteensä	4 595 819	-2 118 774	2 477 045	2 517 652	101,64
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	16 461 000	2 973 945	19 434 945	18 486 582	95,12
Rahoitusosuudet investointimenoihin	389 000	0	389 000	1 399 020	359,65
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 750 000	0	2 750 000	4 451 662	161,88
Yhteensä	13 322 000	2 973 945	16 295 945	12 635 901	77,54
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8 726 181	-5 092 719	-13 818 900	-10 118 248	73,22
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainojen lisäykset	0	0	0	49 851	
Antolainojen vähennykset	433 673	0	433 673	42 047	9,70
Yhteensä	-433 673	0	-433 673	-7 804	1,80
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 630 000	0	2 630 000	2 629 996	100,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	10 200 000	0	10 200 000	10 229 081	100,29
Yhteensä	7 570 000	0	7 570 000	7 599 085	100,38
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääom. muutokset				4 014	
Vaihto-omaisuuden muutos				26 096	
Saamisten muutos				2 262 926	
Korottomien pitkä- ja lyhytaik. velkojen muutos				38 803	
Liittymismaksut	700 000		700 000	831 222	118,75
Rahoituksen rahavirta				10 754 343	
Yhteensä				636 095	
KASSAVAROJEN MUUTOS					
Kassavarat 31.12.				4 315 740	
Kassavarat 1.1.				3 679 645	

YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA 2006

	Sitovu us	Määrärahat / menoarvot					Tuloarvot				
		Alkup. talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Alkup. talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Käyttötalousosa											
Keskusvaalilautakunta	N	59 144	0	59 144	41 135	18 009					
Tarkastuslautakunta	N	72 873	0	72 873	59 783	13 090					
Yleinen luottamush.hallinto	N	664 700	0	664 700	656 610	8 090					
Keskushallinto	N	4 455 433	117 500	4 572 933	4 383 794	189 139					
Perusturvalautakunta	N	67 823 955	1 948 000	69 771 955	70 446 139	-674 184					
Opetuslautakunta	N	47 815 869	470 196	48 286 065	48 012 257	273 808					
Sivistyslautakunta	N	8 187 000	14 000	8 201 000	8 381 288	-180 288					
Tekninen lautakunta	N	1 738 988	469 078	2 208 066	2 360 733	-152 667					
Ympäristölautakunta	N	2 200 991	0	2 200 991	2 189 696	11 295					
Tuloslaskelmaosa											
Verotulot	B						107 835 000	0	107 835 000	108 709 431	-874 431
Valtionosuudet	B						30 334 491	900 000	31 234 491	31 109 207	125 284
Korkotulot	B						273 000	0	273 000	192 326	80 674
Muut rahoitustulot	B						492 000	0	492 000	608 481	-116 481
Korkomenot	B	1 308 220	0	1 308 220	1 460 111	-151 891					
Muut rahoitusmenot	B	11 500	0	11 500	2 979	8 521					
Invenstointiosa											
Kaupunginhallitus											
Käyttöom. arvopaperit	B					0	150 000	0	150 000	0	150 000
Kiinteä omaisuus	B	835 000	0	835 000	680 345	154 655	1 500 000	0	1 500 000	3 171 539	-1 671 539
Irtain omaisuus											
Tietohallinto	B	380 000	0	380 000	374 254	5 746					
Kuljetusvälineet	B						0	0	0	16 000	16 000
Perusturvalautakunta											
Irtain omaisuus	B	900 000	0	900 000	767 173	132 827					
Opetuslautakunta											
Irtain omaisuus											
päivähoidon toimintavar.	B	20 000	65 000	85 000	56 733	28 267					
Järnefeltin koulu	B	107 000	182 800	289 800	305 475	-15 675	43 000	0	43 000	115 720	-72 720
Muijalan koulu	B	123 000	-45 000	78 000	77 776	224					
Jakamaton ja erittelemätön	B	30 000	10 000	40 000	45 084	-5 084					
Mäntynummen koulu	B	200 000	0	200 000	203 756	-3 756					

	Sitovu us	Määrärahat / menoarvot					Tuloarvot				
		Alkup. talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Alkup. talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Sivistyslautakunta											
Irtain omaisuus											
Pääkirjasto	B	50 000	176 000	226 000	210 558	15 442	0	0	0	23 008	-23 008
Erittelemätön	B	50 000	0	50 000	49 754	246					
Tekninen lautakunta											
Tilahallinto											
Päihdeongelm.asuntoyks.	B	0	150 000	150 000	159 278	-9 278					
Sahakatu 6	B	0	20 000	20 000	0	20 000					
Palvelukeskus	B	70 000	70 000	140 000	123 834	16 166					
Paloniemen sairaala	B	0	46 000	46 000	0	46 000					
Vallaantie 19	B	0	80 000	80 000	59 761	20 239					
Kartanomäki	B	70 000	-45 000	25 000	31 275	-6 275					
Tynninharjuntie 1	B	0	20 000	20 000	24 409	-4 409					
Erittel. asuntokohteet	B	100 000	-100 000	0	0	0					
Levysepäntie 10-12	B	0	20 000	20 000	13 922	6 078					
Rajavartiostonkatu 5	B	0	25 000	25 000	21 520	3 480					
Anttilan hammashoitola	B	0	20 000	20 000	11 276	8 724					
Kirjastopolku 7	B	0	30 000	30 000	27 661	2 339					
Pääterveysasema	B	50 000	-21 000	29 000	18 637	10 363					
Perusturvan erittelem.	B	70 000	-70 000	0	0	0					
Perttilän päiväkoti	B		120 000	120 000	59 558	60 442					
Roution päiväkoti	B		150 000	150 000	28 576	121 424					
Lintulan päiväkoti	B	0	120 000	120 000	59 404	60 596					
Kartanomäen päiväkoti	B		150 000	150 000	50 083	99 917					
Mäntylän päiväkoti	B	0	20 000	20 000	17 104	2 896					
Virkkalan päiväkoti	B	0	20 000	20 000	25 817	-5 817					
Nummenkylän päiväkoti	B	0	20 000	20 000	14 734	5 266					
Omenankukka pvk muutos	B	200 000	0	200 000	50 990	149 010					
Källhagenin koulu	B		225 000	225 000	91 230	133 770					
Nummentaustan koulu	B	0	20 000	20 000	9 059	10 941					
Mäntynummen koulukeskus	B	1 500 000	120 800	1 620 800	1 688 600	-67 800					
Järnefeltin koulun korjaus	B	1 610 000	36 700	1 646 700	1 692 500	-45 800	346 000	0	346 000	726 876	-380 876
Järnefelt/Siuntion palautus	B	360 000	0	360 000	359 146	854					
Muijalan koulun laajennus	B	1 225 000	40 000	1 265 000	1 296 226	-31 226					
Nummenkylän koulu	B	70 000	0	70 000	98 307	-28 307					

	Sitovu us	Määrärahat / menoarviot					Tuloarviot				
		Alkup. talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Alkup. talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Lehmijärven koulu	B	0	30 000	30 000	10 798	19 202					
Perttilän koulu	B	0	20 000	20 000	19 413	587					
Maksjoen koulu	B	0	30 000	30 000	22 062	7 938					
Roution koulu	B	0	20 000	20 000	25 053	-5 053					
Harjun koulu	B	0	20 000	20 000	16 532	3 468					
Virkby skola	B	0	40 000	40 000	30 822	9 178					
Lukon laajennus	B	0	15 000	15 000	13 593	1 407					
Ojamon koulu	B	300 000	-95 000	205 000	212 639	-7 639	0	0	0	45 000	-45 000
Opetustoimen erittelem. kohteet	B	380 000	-380 000	0	3 520	-3 520					
Lohjan Liikuntakeskus	B	50 000	0	50 000	45 570	4 430					
Kalkkis	B	0	130 000	130 000	96 236	33 764					
Pääkirjasto	B	0	607 900	607 900	595 580	12 320	0	0	0	137 688	-137 688
Hiiden Opisto	B	0	25 000	25 000	31 310	-6 310					
Tilaelementit	B	0	83 000	83 000	50 431	32 569					
Sivistystoimen erittelem. kohteet	B	50 000	-50 000	0	0	0					
Hälytyskeskus	B	0	221 200	221 200	129 702	91 498					
Monkola	B	0	105 000	105 000	171 656	-66 656					
Paloasema	B	1 000 000	330 545	1 330 545	1 444 998	-114 453	0	0	0	350 728	-350 728
ATK-kaukoalvonta	B	0	20 000	20 000	6 824	13 176					
Teknisen toimen erittel.kohteet	B	120 000	-120 000	0	0	0					
Leirikeskus	B	0	182 000	182 000	10 821	171 179					
Palonimen VPK	B	0	20 000	20 000	13 270	6 730					
Väestonsuoja	B	0	43 000	43 000	0	43 000					
Kadut ja yleiset alueet	B	0	0	0	0	0					
Liikenneväylät	B	2 430 000	0	2 430 000	2 590 692	-160 692					
E18/VT25 rahoitusosuus	B	341 000	0	341 000	289 777	51 223					
Puistot, kentät, maa- metsä	B	385 000	0	385 000	196 169	188 831					
Liikunta-alueet	B	75 000	0	75 000	58 839	16 161					
Vesi- ja viemärilaitos	B	0	0	0	0	0					
Erittelemättömät kohteet	B	1 710 000	0	1 710 000	1 529 737	180 263					
Pitkäniemen puhdistamo	B	1 350 000	0	1 350 000	1 863 576	-513 576					
Irtain omaisuus	B	0	0	0	0	0					
Konekeskus	B	150 000	0	150 000	134 345	15 655	0	0	0	10 000	-10 000
Keittiölaitteet	B	50 000	0	50 000	0	50 000					
Ympäristölautakunta	B	0	0	0	0	0					
Kiinteä omaisuus	B	50 000	0	50 000	68 748	-18 748	1 100 000	0	1 100 000	1 254 122	-154 122

	Sitovu us	Määrärahat / menoarviot					Tuloarviot				
		Alkup. talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Alkup. talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Rahoitusosa			0								
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten väh/lis	B	0	0	0	49 851	-49 851	433 673	0	433 673	42 047	391 626
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen vähenny	B	2 630 000	0	2 630 000	2 629 996	4					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B										
Lyhytaik. lainojen muutos	B						10 200 000	0	10 200 000	10 229 081	-29 081
Oman pääoman muutokset	B						700 000	0	700 000	0	700 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	B										
Yhteensä		153 429 673	5 992 719	159 422 392	159 160 901	261 491	153 407 164	900 000	154 307 164	156 741 254	-2 402 090
Käyttötalouden tulot		39 344 019	6 017	39 350 036	40 004 991	-654 955	39 344 019	6 017	39 350 036	40 004 991	-654 955
Yhteensä		192 773 692	5 998 736	198 772 428	199 165 892	-393 464	192 751 183	906 017	193 657 200	196 746 245	-3 057 045

N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio

B = bruttomääräraha/-tuloarvio

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA LIITETIEDOT

TULOSLASKELMA

	31.12.2006	31.12.2005
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	8 667 182,01	9 616 824,35
Maksutuotot	8 075 622,00	8 170 430,69
Tuet ja avustukset	2 740 807,37	3 644 637,51
Muut tuotot	8 596 103,92	9 059 382,59
Yhteensä	28 079 715,30	30 491 275,14
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	58 355 286,33	56 236 017,08
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	14 395 684,18	13 297 466,56
Muut henk.sivukulut	4 284 114,20	4 048 133,69
Palvelujen ostot	61 710 464,54	59 365 561,16
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	9 843 039,65	9 821 577,11
Avustukset	10 139 155,08	10 276 769,16
Muut kulut	2 025 771,92	2 824 614,97
Yhteensä	160 753 515,90	155 870 139,73
TOIMINTAKATE	-132 673 800,60	-125 378 864,59
Verotulot	108 709 430,64	100 566 933,75
Valtionosuudet	31 109 207,09	28 003 668,58
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT		
Korkotuotot	192 326,03	180 419,63
Muut rahoitustuotot	608 481,49	587 813,66
Korkokulut	1 460 110,91	933 683,75
Muut rahoituskulut	2 978,69	5 318,26
Yhteensä	-662 282,08	-170 768,72
VUOSIKATE	6 482 555,05	3 020 969,02
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	7 226 643,62	6 610 868,23
Arvonalentumiset		
SATUNNAISET ERÄT		
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-744 088,57	-3 589 899,21
Poistoeron lisäys/vähennys	21 448,44	21 448,44
Varausten lisäys/vähennys		
Rahastojen lisäys/vähennys		
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-722 640,13	-3 568 450,77

RAHOITUSLASKELMA

	31.12.2006	31.12.2005
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	6 482 555,05	3 020 969,02
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-3 973 676,68	-4 228 411,09
Yhteensä	2 508 878,37	-1 207 442,07
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	18 477 808,12	23 641 484,69
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 399 019,50	2 675 914,34
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 451 661,80	5 831 101,08
Yhteensä	12 627 126,82	15 134 469,27
Toiminnan ja investointien rahavirta	-10 118 248,45	-16 341 911,34
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainojen lisäykset	40 000,00	22 000,00
Antolainojen vähennykset	42 046,98	319 809,34
Yhteensä	2 046,98	297 809,34
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	10 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 629 995,66	1 577 071,35
1) Lyhytaikaisten lainojen muutos	10 229 080,76	8 206 698,05
Yhteensä	7 599 085,10	16 629 626,70
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	4 013,86	22 927,82
Vaihto-omaisuuden muutos	26 096,26	-2 797,82
2) Saamisten muutos	2 262 926,45	-928 584,22
Korottomien velkojen muutos	38 803,41	2 677 046,56
Liittymismaksut	821 371,13	778 161,83
Yhteensä	3 153 211,11	2 546 754,17
Rahoituksen rahavirta	10 754 343,19	19 474 190,21
Yhteensä	636 094,74	3 132 278,87
KASSAVAROJEN MUUTOS		
3) Kassavarat 31.12.	4 315 740,07	3 679 645,33
Kassavarat 1.1.	3 679 645,33	547 366,46
1) konsernipankkitilivelkaa	3 435 778,81	3 206 698,05
2) konsernipankkitilisaatavaa	59 603,64	593 794,82
3) tytäryhtiöiden konsernitilivarat	3 376 175,17	2 612 903,23

TASE

V A S T A A V A A	31.12.2006	31.12.2005
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	514 085,23	525 268,25
Muut pitkävaikutteiset menot	2 755 796,63	385 516,96
	3 269 881,86	910 785,21
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	28 925 317,77	28 519 724,11
Maa- ja vesialueiden arvonkorotus	126 981,88	126 981,88
Rakennukset	82 138 411,64	66 490 805,19
Kiinteät rakenteet ja laitteet	36 833 103,35	37 694 407,07
Koneet ja kalusto	4 560 767,95	3 590 339,75
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	172 100,45	9 426 278,25
	152 756 683,04	145 848 536,25
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	23 272 574,26	23 272 574,26
Muut lainasaamiset	2 731 610,79	2 733 657,77
Muut saamiset	16 100,00	16 100,00
	26 020 285,05	26 022 332,03
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Toimeksiantojen varat		
Valtion toimeksiannot	353 762,34	476 492,93
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	152 792,81	143 766,57
	506 555,15	620 259,50
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	67 512,09	93 608,35
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	1 119,84	1 704,96
Muut saamiset	4 558 635,33	4 972 995,33
	4 559 755,17	4 974 700,29
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 889 723,98	3 844 497,97
Lainasaamiset	60 188,92	712 609,33
Muut saamiset	2 491 417,86	1 968 807,65
Siirtosaamiset	1 315 969,62	1 079 366,76
	5 757 300,38	7 605 281,71
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	413 715,11	413 168,11
Rahat ja pankkisaamiset		
	3 902 024,96	3 266 477,22
Vastaavaa yhteensä	197 253 712,81	189 755 148,67

VASTATTAVA	31.12.2006	31.12.2005
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	106 143 702,82	106 143 702,82
Arvonkorotusrahasto	126 981,88	126 981,88
Muut omat rahastot		
Lainalyhennysrahasto	1 069 507,02	1 069 507,02
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	21 023 224,06	24 591 674,83
Tilikauden yli-/alijäämä	-722 640,13	-3 568 450,77
Oma pääoma yhteensä	127 640 775,65	128 363 415,78
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	368 718,51	390 166,95
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevastuuvaraukset	261 138,62	317 208,98
Muut pakolliset varaukset	151 345,56	202 191,64
	412 484,18	519 400,62
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	385 323,98	522 159,58
Lahjoitusrahastojen pääomat	457 076,31	429 931,20
Muut toimeksiantojen pääomat	504,56	504,56
	842 904,85	952 595,34
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilt:	16 053 837,92	18 623 284,72
Lainat julkisyhteisöiltä	289 656,44	351 504,65
Muut velat	103 099,20	103 099,20
Muut velat, liittymismaksut	1 837 419,73	1 016 048,60
	18 284 013,29	20 093 937,17
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilt:	30 069 446,80	20 069 446,80
Lainat julkisyhteisöiltä	61 214,39	59 915,04
Lainat konserniyhtiöiltä	3 435 778,81	3 206 698,05
Saadut ennakot	9 232,79	18 738,56
Ostovelat	5 175 235,13	6 073 798,67
Muut velat	1 486 526,42	1 442 559,06
Siirtovelat	9 467 381,99	8 564 476,63
	49 704 816,33	39 435 632,81
Vastattavaa yhteensä	197 253 712,81	189 755 148,67

KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.2006	31.12.2005
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	694 504,35	707 746,06
Muut pitkävaikutteiset menot	3 590 510,26	1 006 502,75
	4 285 014,61	1 714 248,81
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	32 012 640,86	31 547 787,45
Rakennukset	142 148 778,56	126 923 244,73
Kiinteät rakenteet ja laitteet	37 215 758,74	38 080 244,98
Koneet ja kalusto	7 934 282,99	6 946 948,72
Muut aineelliset hyödykkeet	903 537,02	862 278,81
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 476 665,00	11 647 670,84
	223 691 663,17	216 008 175,53
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	1 034 872,43	1 454 019,33
Osakkeet ja osuudet	1 953 573,71	1 543 711,37
Muut lainasaamiset	127 165,17	169 264,94
Muut saamiset	13 212,80	5 404,75
	3 128 824,11	3 172 400,39
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	554 795,87	658 256,95
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	234 914,21	204 013,18
	789 710,08	862 270,13
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	606 745,32	640 550,60
Keskeneräiset tuotteet	212 147,17	184 377,43
Ennakkomaksut	89,39	152,63
	818 981,88	825 080,66
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	19 315,37	19 897,32
Muut saamiset	5 089 121,23	5 157 442,97
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 715 210,51	6 041 793,09
Lainasaamiset	6 136,11	7 635,08
Muut saamiset	3 308 537,84	3 024 863,94
Siirtosaamiset	2 025 519,58	1 978 928,41
	14 163 840,64	16 230 560,81
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	740 136,40	735 633,76
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 634 594,20	2 388 702,80
Muut arvopaperit	1 540,25	0,00
	2 376 270,85	3 124 336,56
Rahat ja pankkisaamiset	5 846 650,04	5 478 218,92
VASTAAVAA YHTEENSÄ	255 100 955,37	247 415 291,80

VASTATTAVAA	31.12.2006	31.12.2005
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	106 502 506,50	106 498 633,89
Osuuskuntayhtymien oman pääoman lisäyksestä	3 125 656,49	2 491 250,22
Liittymismaksurahasto	1 434 217,83	1 434 217,83
Arvonkorotusrahasto	178 674,44	194 392,19
Muut omat rahastot	2 110 302,62	2 109 965,40
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	14 198 127,34	17 448 028,34
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-628 544,95	-3 642 089,55
	126 920 940,27	126 534 398,32
VÄHEMMISTÖOSUUDET	934 175,97	834 948,25
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 834 834,44	1 424 385,63
Vapaaehtoiset varaukset	2 126 918,97	2 408 587,39
	3 961 753,41	3 832 973,02
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	400 652,60	476 692,60
Muut pakolliset varaukset	1 081 115,28	1 086 958,44
	1 481 767,88	1 563 651,04
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	586 357,51	703 809,33
Lahjoitusrahastojen pääomat	533 668,67	500 054,91
Muut toimeksiantojen pääomat	29 752,36	25 626,63
	1 149 778,54	1 229 490,87
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	42 424 412,61	45 688 184,50
Lainat julkisyhteisöiltä	16 229 961,67	16 696 956,98
Lainat muilta luotonantajilta	72 081,20	108 121,20
Liittymismaksut	2 439 880,97	1 329 354,84
Ostovelat	57 065,18	85 582,84
	61 223 401,63	63 908 200,36
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	32 039 988,00	22 138 426,76
Lainat julkisyhteisöiltä	275 085,21	326 959,54
Saadut ennakot	403 728,56	390 046,51
Ostovelat	8 372 561,53	9 870 773,50
Muut velat	3 274 878,40	2 969 278,58
Siirtovelat	15 062 895,97	13 816 145,05
	59 429 137,67	49 511 629,94
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	255 100 955,37	247 415 291,80

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Käyttöomaisuuden arvostus

Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien käyttöomaisuusosakkeet ja -osuudet on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerättävä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihinta-periaatteen mukaisesti hankintamenoa tai sitä alemman todennäköisen hankintamenoa tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Vuoden 2006 tuloslaskelmatiedot ovat vertailukelpoisia edelliseen vuoteen.

Pysyvien vastaavien osalta E18 tiehankkeeseen liittyvät kustannukset on siirretty kiinteät koneet ja laitteet –kohdasta muihin pitkävaikutteisiin hyödykkeisiin 2 459 863,72 euroa. Muilta osin tasetiedot ovat vertailukelpoisia edelliseen vuoteen.

Rahoituslaskelmassa konsernipankkitilivelan muutos on lyhytaikaisten lainojen muutos –kohdassa 229 080,76 euroa. Edellisen vuoden rahoituslaskelma on muutettu vastaamaan kuluneen vuoden jaoteltua. Konsernipankkitilivelka on siirretty korottomien velkojen muutos –kohdasta lyhytaikaisten lainojen muutos –kohtaan 3 206 698,05 euroa.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta Immulan Vesi Oy:tä ja kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty nimellis- eli pariarvomenetelmällä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien taseisiin merkityt olennaiset keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Vaihto-omaisuuden osalta sisäisiä katteita ei ole. Käyttöomaisuuden osalta maa-alueisiin sisältyy sisäisiä katteita Lohjan Vuokra-asuntojen ja L-U Ammattikoulutuskuntayhtymän osalta. Rakennusten osalta sisäisiä katteita muodostuu Lohjan Liikuntakeskuksen omaisuuden siirrosta kaupungille v. 2001 sekä L-U Ammattikoulutuskuntayhtymän ja kaupungin kirjastorakennuksen sekä terveydenhuolto-oppilaitoksen vaihdosta v. 2001.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen ja säätiöiden käyttöomaisuuden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu tytäryhteisön oman pääoman erää Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) vastaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Konsernitilinpäätös on vertailukelpoinen edelliseen vuoteen verrattuna.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	Konserni 2006 1 000 €	Konserni 2005 1 000 €	Lohja 2006 1 000 €	Lohja 2005 1 000 €
Toimintatuotot				
Keskusvaalilautakunta	-	-	94,0	0,0
Tarkastuslautakunta	-	-	0,0	0,0
Yleinen luottamushenkilöhallinto	-	-	14,5	6,2
Keskushallinto	-	-	1 643,2	1 980,3
Perusturvalautakunta	-	-	9 154,6	9 829,5
Opetuslautakunta	-	-	2 874,0	3 046,8
Sivistyslautakunta	-	-	1 748,4	1 620,8
Tekninen lautakunta	-	-	7 341,8	7 425,6
Ympäristölautakunta	-	-	1 238,0	1 404,3
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	-	-	3 971,2	5 177,8
Yhteensä	-	-	28 079,7	30 491,3
Pakollisten varausten muutokset				
Kaupungin eläkejärjestelmän eläkevastuut 1.1.	-	-	317,2	372,4
Lisäykset tilikaudella	-	-	0,0	0,0
Vähennykset tilikaudella	-	-	56,1	55,2
Eläkevastuut 31.12.	-	-	261,1	317,2
Muut pakolliset varaukset 1.1.	-	-		
Kaatopaikan maisemointi	-	-	202,2	246,1
Lisäykset tilikaudella	-	-	0,0	0,0
Vähennykset tilikaudella	-	-	50,9	43,9
Kaatopaikan maisemointi 31.12	-	-	151,3	202,2
Pakolliset varaukset yhteensä 31.12.	-	-	412,4	519,4
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot				
Muut toimintatuotot				
Osakkeiden myyntivoitot	-	-	0,0	287,5
Maa-alueiden myyntivoitot	-	-	3 963,7	4 877,4
Rakennusten myyntivoitot	-	-	0,0	0,0
Irtaimen omaisuuden myyntivoitot	-	-	7,5	12,9
Yhteensä			3 971,2	5 177,8
Muut toimintakulut				
Osakkeet myyntitappio	-	-	0,0	1 048,5
Kuljetusvälineiden myyntitappiot	-	-	6,4	0,0
Rakennusten myyntitappiot	-	-	98,0	0,0
Yhteensä			104,4	1 048,5

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua, valtuuston hyväksymää, poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan tasa-poistoina taloudellisen pitoajan perusteella.

Aineettomat hyödykkeet ja muut pitkävaikutteiset menot	5 vuotta	tasapoisto
Rakennukset ja rakennelmat	20-40 vuotta	tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15-30 vuotta	tasapoisto
Koneet ja kalusto	5-10 vuotta	tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet	käytön mukainen poisto	

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa on kirjattu vuosikuluiksi.

TASEEN LIITETIEDOT	Konserni 2006 1 000 €	Konserni 2005 1 000 €	Lohja 2006 1 000 €	Lohja 2005 1 000 €
Arvonkorotukset				
Maa- ja vesialueet *)				
arvo 1.1.	208,0	208,0	127,0	127,0
Arvonkorotukset	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvonkorotusten purkaminen	12,6	0,0	0,0	0,0
Arvo 31.12.	195,4	208,0	127,0	127,0
Osakkeet ja osuudet				
arvo 1.1.	1,2	1,2	0,0	0,0
Arvonkorotukset	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvonkorotusten purkaminen	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvo 31.12.	1,2	1,2	0,0	0,0
Rakennukset				
arvo 1.1.	3,1	3,1	0,0	0,0
Arvonkorotukset	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvonkorotusten purkaminen	3,1	0,0	0,0	0,0
Arvo 31.12.	0,0	3,1	0,0	0,0
Yhteensä	196,6	212,3	127,0	127,0
Saamiset				
Pitkäaikaiset saamiset				
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Lainasaamiset	-	-	0,0	0,0
Lyhytaikaiset saamiset				
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	-	-	71,1	90,6
Lainasaamiset	-	-	0,0	118,2
Konsernitilisaatava	-	-	59,6	593,8
Siirtosaamiset	-	-	4,7	1,1
Saamiset kuntayht., joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	-	-	76,2	2 005,3
Lainasaamiset	-	-	0,0	0,0
Siirtosaamiset	-	-	0,0	0,0
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	-	-	3,0	8,2
Siirtosaamiset, siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
HUS	259,6	10,6	0,0	0,0
Korkeajaksotukset	165,7	177,3	140,3	115,8
Työterveyshuollon Kelan korvaus	404,5	340,2	259,0	205,0
Muut siirtosaamiset	1 195,7	1 450,8	916,7	758,6
Yhteensä	2 025,5	1 978,9	1 316,0	1 079,4

*)

Lohjan kaupungin maa-alueiden arvonkorotuksiin sisältyy vuoden 1997 aloittavassa taseessa tehty arvonkorotus kuntayhtymältä korvauksetta siirtyneeseen maa-alueeseen. Arvonkorotus on 126.981,88 euroa.

Lohjan kaupungin olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset

Kuntayhtymä	Tasearvo	Tasearvo	Kuntayhtymä	Ero €
	1.1.2006	31.12.2006	31.12.2006	
HUS	12 246 489	12 246 489	12 589 729	-343 240
L-U ammattikoulutusyhtymä	4 772 834	4 772 834	4 770 020	2 814
Västra Nylands Yrkeskola	71 143	71 143	54 004	17 139

Lohjan kaupungin rahoitusarvopaperit

Yhtiö	KPL	Hankinta-arvo 31.12.06 €	Markkina-arvo 31.12.06	Kirjanp.arvo 1.1.2006 €	Arvon muutos	Kirjanpito arvo 31.12.06 €
Ekokem Oy Ab	5	1 682		1 682		1 682
Kuntarahoitus Oyj	81 125	49 615		49 615		49 615
Lohjan Puhelin Oy	1 236	347 880		347 880		347 880
St Laurence Golf	3	9 250		9 250		9 250
Elisa Communications Ab	150	463	3 113	463		463
M-Real	960	7 266	4 598	4 051	547	4 598
YIT-yhtymä	10	109	838	109		109
Lounais-Suomen Osuuserastamo		34		34		34
Lohjan Seudun Osuuspankki		84		84		84
Yhteensä		416 383		413 168		413 715

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

	Konserni 2006 1 000 €	Konserni 2005 1 000 €	Lohja 2006 1 000 €	Lohja 2005 1 000 €
Oma pääoma				
Peruspääoma 1.1.	106 498,6	106 447,5	106 143,7	106 143,7
Lisäykset tilikaudella	3,9	0,0	0,0	0,0
Vähennykset tilikaudella	0,0	33,3	0,0	0,0
Tilikauteen kohdistuvat oikaisut *)	0,0	17,8	0,0	0,0
Peruspääoma 31.12	106 502,5	106 498,6	106 143,7	106 143,7
Osuus kuntayht. oman po:n lisäyksestä	2 491,3	1 794,7	-	-
Lisäykset tilikaudella	634,4	696,6	-	-
Vähennykset tilikaudella	0,0	0,0	-	-
Osuus kuntayht oman po:n lisäyk 31.12	3 125,7	2 491,3	-	-
Liittymismaksurahasto 1.1.	1 434,2	1 434,2	0,0	0,0
Lisäykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
Siirto ed.tilikausien yli-/alijäämättilille	0,0	0,0	0,0	0,0
Liittymismaksurahasto 31.12.	1 434,2	1 434,2	0,0	0,0
Arvonkorotusrahasto 1.1.	194,4	194,4	127,0	127,0
Lisäykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
Vähennykset tilikaudella	15,7	0,0	0,0	0,0
Arvonkorotusrahasto 31.12.	178,7	194,4	127,0	127,0
Muut omat rahastot 1.1.	2 110,0	2 164,5	1 069,5	1 069,5
Siirrot rahastoon tilikaudella	0,0	14,4	0,0	0,0
Siirrot rahastosta tilikaudella	0,0	51,1	0,0	0,0
Tilikauteen kohdistuvia oikaisuja *)	0,3	-17,8	0,0	0,0
Muut omat rahastot 31.12.	2 110,3	2 110,0	1 069,5	1 069,5
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	14 198,1	17 448,0	21 023,2	24 591,7
Tilikauden yli-/alijäämä	-628,5	-3 642,1	-722,6	-3 568,5
Oma pääoma yhteensä	126 921,0	126 534,4	127 640,8	128 363,4

*) tilikaudelle kohdistuvat oikaisut ovat oman pääomaerien välisiä eriä

	Konserni 2006 1 000 €	Konserni 2005 1 000 €	Lohja 2006 1 000 €	Lohja 2005 1 000 €
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	20 098,7	21 349,2	4 801,0	6 720,5
Lainat ulkomaisilta rahoituslaitoksilta	975,0	1 625,0	975,0	1 625,0
Lainat julkisyhteisöiltä	12 460,1	13 316,6	95,1	142,3
Yhteensä	33 533,8	36 290,8	5 871,1	8 487,8
Pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset 1.1.				
Kaatopaikan maisemointi	202,2	246,1	202,2	246,1
Lisäykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
Vähennykset tilikaudella	50,9	43,9	50,9	43,9
Kaatopaikan maisemointi 31.12	151,3	202,2	151,3	202,2
Potilasvakuutuspooli	788,0	790,6		
Lisäykset tilikaudella	129,5	0,0		
Vähennykset tilikaudella	0,0	2,6		
Potilasvakuutuspooli 31.12.	917,5	788,0	0,0	0,0
Muut pakolliset varaukset	96,8	11,5		
Lisäykset tilikaudella	0,0	85,3		
Vähennykset tilikaudella	84,5	0,0		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	12,3	96,8	0,0	0,0
Muut pakolliset varaukset 31.12.	1 081,1	1 087,0	151,3	202,2
Velkojen erittely				
Pitkäaikaiset velat				
Velat tytäryhteisöille				
Muut velat	-	-	103,1	103,1
Lyhytaikaiset velat				
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	-	-	161,8	256,9
Konsernitilivelka	-	-	3 435,8	3 206,7
Siirtovelat	-	-	20,6	7,1
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	-	-	61,1	1 526,7
Siirtovelat	-	-	0,0	0,0
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteis- yhteisyhteisöille				
Ostovelat	-	-	39,1	59,7
Siirtovelat				
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	939,8	769,3	462,8	190,2
Hiiden opiston kurssimaksujen jaksotukset	50,0	57,1	50,0	57,1
Lomapalkkajaksotukset	10 619,1	9 694,3	7 052,2	6 473,8
Korkojaksotukset	137,3	145,4	100,1	115,4
Työnantajan tapat. ja työttömyysvak.maksut	183,2	109,0	88,7	36,8
Potilasvakuutuspooli	204,4	175,0	-	-
Muut HUSin siirtovelat	209,8	87,9	-	-
KVTEL, eläkemaksut	-	-	1 135,0	1 080,4
VEL, opettajien eläkemaksut	-	-	273,4	259,3
Muut siirtovelat	2 719,3	2 778,1	205,0	236,1
Yhteensä	15 062,9	13 816,1	9 367,2	8 449,1

	Konserni 2006 1 000 €	Konserni 2005 1 000 €	Lohja 2006 1 000 €	Lohja 2005 1 000 €
Vakuutuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot				
Leasingvastuiden yhteismäärä	6 082,7	651,8	290,6	127,8
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut takaukset				
Alkuperäinen pääoma	24 046,0	24 392,0	22 506,5	23 077,9
<i>tytäryhtiöt</i>	-	-	19 664,3	19 613,4
<i>osakkuus- ja muut omistusyhteisyyhteisöt</i>	-	-	2 842,2	3 464,5
Jäljellä oleva pääoma	17 503,0	17 836,4	15 963,5	16 522,2
<i>tytäryhtiöt</i>	-	-	14 400,5	14 716,3
<i>osakkuus- ja muut omistusyhteisyyhteisöt</i>	-	-	1 563,0	1 805,9
Muut vastuusitoumukset				
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	2 750,2	2 813,4	2 620,1	2 660,1
Jäljellä oleva pääoma	2 314,7	2 491,0	2 184,6	2 337,7
Oman velan vakuutena olevat pantit ja kiinnitykset				
Voimassa olevat, omassa käytössä	55 448,7	55 532,6	3 615,4	3 651,7
Velan vakuutena olevat pantit ja kiinnitykset	48 876,3	48 365,4	0,0	0,0
Huollettavien varat				
Huollettavien varat ja pääomat	-	-	40,9	35,5
Elatustukisaamiset				
Elatustukisaamiset 1.1.	-	-	2 095,3	3 294,4
Perinnästä poistettu tilikauden aikana	-	-	158,9	1 199,1
Lisäys tilikauden aikana	-	-	143,1	0,0
Elatustukisaamiset 31.12	-	-	2 079,5	2 095,3
Kirjattu rahoitusomaisuuden muihin saamisiin	-	-	233,7	117,7
Henkilöstöä koskevat liitetiedot				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-	-	59 276,8	57 019,5
Henkilöstökorvaukset	-	-	-921,5	-783,5
Palkat ja palkkiot yhteensä	-	-	58 355,3	56 236,0
Henkilösivukulut	-	-	-	-
Eläkekulut	-	-	14 451,7	13 352,6
Eläkevarauksen purkaminen	-	-	-56,0	-55,2
Eläkekulut yhteensä	-	-	14 395,7	13 297,4
Muut henkilösivukulut	-	-	4 284,1	4 048,1
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	-	-	77 035,1	73 581,5
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	-	-	652,6	657,8
Yhteensä henkilöstökulut	-	-	77 687,7	74 239,3

Arvonlisäveron palautusvastuu (ALV 33 §)

Kiinteistöihin liittyvä; arvonlisäveron palautusvastuu tilinpäätöksessä 2006

Tilikaudelta 2005	356 400 euroa
Tilikaudelta 2006	195 188 euroa

Vesilaitoksen eriytetyn liiketoiminnan tilinpäätöslaskelmat

Vesihuoltolaitoksen kirjanpito on eriytetty laskennallisesti. Laskennallisesti eriytetystä liiketoiminnasta on laadittu tulos-, tase- ja rahoituslaskelma.

LOHJAN VESI- JA VIEMÄRILAITOS

TULOSLASKELMA	31.12.2006	31.12.2005
Liikevaihto	4 953 697,33	5 064 145,34
Liiketoiminnan muut tuotot	79 913,51	67 298,99
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-670 385,74	-664 893,95
Varastojen lisäys/vähennys	0,00	0,00
Palvelujen ostot	-669 386,90	-599 595,69
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-1 339 772,64	-1 264 489,64
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-563 068,54	-526 548,55
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-182 245,19	-117 614,69
Muut henkilösivukulut	-42 550,35	-39 299,32
Henkilöstökulut yhteensä	-787 864,08	-683 462,56
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 625 903,34	-1 606 870,40
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-1 625 903,34	-1 606 870,40
Liiketoiminnan muut kulut	-163 953,80	-48 062,31
Liikeylijäämä	1 116 116,98	1 528 559,42
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 182,00	1 425,00
Muut rahoitustuotot	0,00	49,80
Korvaus jäännöspääomasta 9,5%	-1 415 493,00	-1 409 913,91
Muut rahoituskulut	0,00	0,00
Rahoitustuottojen ja -kulujen erotus	-1 413 311,00	-1 408 439,11
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	-297 194,02	120 120,32
Satunnaiset tuotot ja kulut		
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
Ylijäämä ennen varauksia	-297 194,02	120 120,32
Poistoeron lisäys/vähennys	1 181,76	1 181,76
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä	-296 012,26	121 302,08

LOHJAN VESI- JA VIEMÄRILAITOS**TASE** **31.12.2006** **31.12.2005****VASTAAVAA****PYSYVÄT VASTAAVAT**

Aineelliset hyödykkeet

Rakennukset	3 887 175,79		2 147 044,66
Kiinteät laitteet ja rakenteet			
- vesijohtoverkosto ja pumppaamot	7 578 806,80		7 316 103,51
- jätevesiverkosto ja pumppaamot	8 831 567,90		8 518 422,78
- muut kiinteät rakenteet ja laitteet	1 099 291,60		1 269 779,54
- sadevesiverkosto	4 279 709,26		4 593 485,50

Lyhytaikaiset

Myyntisaamiset	207 155,05		150 978,87
----------------	------------	--	------------

VASTAAVAA YHTEENSÄ**25 883 706,40** **23 995 814,86****VASTATTAVAA****OMA PÄÄOMA**

Jäännöspääoma	15 883 482,35		14 899 927,56
Jäännöspääoma (liittymismaksurah.)	7 287 772,95		7 287 772,95
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-296 012,26		121 302,08

POISTOEROT JA VAPAAEHTOISET**VARAUKSET**

Poistoero	24 816,25		25 998,01
-----------	-----------	--	-----------

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	84 093,92		117 731,52
Laina julkisyhteisöiltä	272 149,73		361 887,81
Liittymismaksuvelka	1 917 227,86		1 086 005,53

Lyhytaikainen

Lainat, lyhennykset	61 687,84		0,00
Ostovelat	648 487,76		95 189,40

VASTATTAVAA YHTEENSÄ**25 883 706,40** **23 995 814,86****RAHOITUSLASKELMA****31.12.2006****31.12.2005****Tulorahoitus**

Liikelylijäämä/alijäämä	1 116 116,98		1 528 559,42
Poistot ja arvonalentumiset	1 625 903,34		1 606 870,40
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 413 311,00		-1 408 439,11
Satunnaiset erät			
Muut tulorahoituksen korjauserät			
Sisäiset tuotot	-212 407,12		-94 232,61
Sisäiset kulut	258 978,41	1 375 280,61	91 342,91
			1 724 101,02

Investoinnit

Käyttöomaisuusinvestoinnit	-3 457 618,71		-2 692 872,37
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		0,00
Sisäiset kulut	1 105,00	-3 456 513,71	0,00
			-2 692 872,37

Tulorahoitus ja investoinnit, netto**-2 081 233,10** **-968 771,36****Rahoitustoiminta****Lainakannan muutokset**

Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-61 687,84		-61 687,84
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	-61 687,84	0,00
			-61 687,84

Oman pääoman muutokset

Liittymismaksujen muutos	0,00		0,00
Sisäiset tuotot	0,00	0,00	0,00
			0,00

Muut maksuvalmiuden muutokset

Vaihto-omaisuuden muutos	0,00		0,00
Pitkäaikaisten saamisten muutokset	0,00		0,00
Lyhytaikaisten saamisten muutokset	-56 176,18		177 681,49
Korottomien pitkä- ja lyhytaik. velkojen muutos	1 384 520,69		675 746,05
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten sisäisten velkojen muutos	-9 851,20	1 318 493,31	69 956,93
			923 384,47

Rahoitustoiminta, netto**1 256 805,47** **861 696,63****Vaikutus kunnan kassavaroihin****-824 427,63** **-107 074,72**

KÄYTTÖMAISUUS

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Yhteensä	Keskeneräiset
Poistamaton hankintameno 1.1.	525 268	385 517	910 785	28 519 724	66 490 805	37 694 407	3 590 340	136 295 276	9 426 278
Lisäykset tilikauden aikana	189 011	289 777	478 788	769 549	20 083 685	4 361 806	2 038 158	27 253 198	115 643
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	1 260 292	0	138 728	1 399 020	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	363 956	196 011	0	24 935	584 902	9 369 821
Siirrot erien välillä	0	2 297 849	2 297 849	0	0	-2 297 849	0	-2 297 849	0
Tilikauden poisto	200 194	217 347	417 541	0	2 979 776	2 925 260	904 067	6 809 103	0
Arvonalennukset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poistamaton hankintameno 31.12	514 085	2 755 797	3 269 882	28 925 318	82 138 411	36 833 104	4 560 768	152 457 601	172 100
Arvonkorotukset	0	0	0	126 982	0	0	0	126 982	
Kirjanpitoarvo 31.12.	514 085	2 755 797	3 269 882	29 052 300	82 138 411	36 833 104	4 560 768	152 584 583	172 100

PYSYVIEN VASTAAVIEN SIJOITUKSET

	Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet tytäryhteisöiltä	Kuntayhtymäosuudet	Osakkuus ja muut omistusyht.	Muut osakkeet ja osuudet	Saamiset tytäryhteisöiltä	Saamiset kuntayhtymiltä	Saamiset osakkuus- ja muut omistusyht.	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3 885 036	17 722 250	1 051 738	613 550	2 348 770	0	0	400 988	26 022 332
Lisäykset	0	0	0	0	40 000	0	0	0	40 000
Vähennykset	0	0	0	0	0	0	0	42 047	42 047
Muutos tilikauden aikana	0	0	-16 866	16 866	0	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	3 885 036	17 722 250	1 034 872	630 416	2 388 770	0	0	358 941	26 020 286
Arvonalennukset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 885 036	17 722 250	1 034 872	630 416	2 388 770	0	0	358 941	26 020 286

LOHJA 444

Kuntakonsernin yhtiöt 31.12.2006

Omistukset muissa yhtiöissä 2006

	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus	Konsernin omistusosuus	Kuntakonsernin osuus (1000 euroa)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappi osta
Tytäryhteisöt						
Asunto Oy Lohjan Hakajaakoppi	Lohja	100 %	100 %	3	1 059	0
Kiinteistö Oy Ventelän Sammutus	Lohja	77,50 %	77,50 %	109	2	-2
Lohjan Energiahuolto Oy Loher	Lohja	77,00 %	77,00 %	1 655	2 187	221
Lohjan Liikuntahallit Oy	Lohja	71,80 %	78,02 %	446	126	-21
Lohjan Liikuntakeskus Oy	Lohja	78,20 %	78,20 %	408	304	94
Kiint. Oy Lohjan Kuplahallit (Liikuntak.tytär)	Lohja	54,63 %	54,63 %	8	92	-17
Kiinteistö Oy Fatjanpuisto Oy	Lohja	100 %	100 %	54	399	0
Lohjan Yrityspalvelukeskus Oy	Lohja	79,00 %	79,00 %	92	179	72
Lohjan Vuokra-Asunnot Oy	Lohja	100 %	100 %	1 456	16 728	-372
Ojamon Vuokra-Asunnot Oy	Lohja	100 %	100 %	693	9 419	0
Palotalo Oy	Lohja	87,36 %	87,36 %	75	3	26
Roution Vuokra-Asunnot Oy	Lohja	99,01 %	99,01 %	414	7 150	16
Ventelän Vuokra-Asunnot Oy	Lohja	100 %	100 %	260	2 499	0
Virkkalan Vuokra-Asunnot Oy	Lohja	100 %	100 %	372	1 933	0
Virkkalan Lämpö Oy	Lohja	34,19 %	50,32 %	276	165	39
Lohjan Palvelutalosaatiö	Lohja	100%	100%	220	1 368	16
As. Oy Veijolanpiha (ed. säätiön tytäryht.)	Lohja	100%	100%	61	859	1
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
Immulan Vesi Oy	Lohja					
Kuntayhtymät						
HUS	Hki	3,214 %	3,214 %	13 875	10 959	458
Kärkulla kommunal samkommun		0,04 %	0,04 %	3	3	-1
L-U Ammattikoulutus kuntayhtymä	Lohja	39,92 %	39,92 %	6 241	1 779	214
Uudenmaan erityispalvelut	Mäntsälä	6,287 %	6,287 %	553	1 026	58
Uudenmaan päihdehuollon ky	Hyvinkää	6,9 %	6,9 %	100	21	1
Uudenmaan liitto	Hki	3,39 %	3,39 %	26	34	-2
Västra Nylands Yrkeskola	Karjaa	2,53 %	2,53 %	51	48	5
Osakkuusyhteisöt						
Asunto Oy Lohjan Marja	Lohja	35,92 %	35,92 %	291	1	0
Kiinteistö Oy Ojamonkuusi	Lohja	45,40 %	45,40 %	78	87	0
Kiinteistö Oy Lohjan Keskusaukio	Lohja	27,00 %	27,00 %	198	31	0
Kiinteistö Oy Poliisikuja	Lohja	40,00 %	40,00 %	34	4	0
Kiinteistö Oy Riikuntie	Lohja	20,00 %	20,00 %	35	9	1
L-U Jätehuolto Oy, vuoden 2005 tiedot	Lohja	25,14 %	25,14 %	1 440	1 555	106
Länsi-Uudenmaan Yrityshautamo Oy (Yrityspalvelukesk. osakkuusyhteistö)	Vihti	39,50 %	39,50 %	19	20	0
Mäntynummen Lämpö Oy	Lohja	16,66 %	41,66 %	65	20	3
Ojamon Lämpö Oy (eri tilikausi)	Lohja	5,72 %	23,08 %	279	276	-7
Roution Huolto Oy	Lohja	9,23 %	33,19 %	47	24	11
Routionmäen Palvelukeskus Oy	Lohja	43,45 %	43,45 %	67	55	6

Luettelo käytetyistä kirjanpito kirjoista ja säilytystavoista

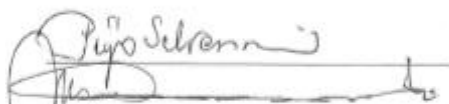

* päiväkirja	sähköisessä muodossa, cd-levyllä
* talousarviotilikortit	sähköisessä muodossa, cd-levyllä
* pääkirjatilikortit	sähköisessä muodossa, cd-levyllä
* tasekirja	sidottuna kirjana
* tilinpäätöserittelyt	sidottuna kirjana
* käyttöomaisuuskirjanpito	paperitulosteena

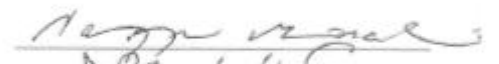
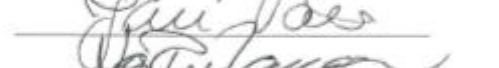
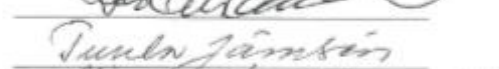
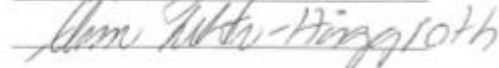

Tositelajit

BUD, BUDM	talousarvio ja talousarviomuutokset
ALKUSA	avaavan taseen saldot
MEMO	muistiotositteet
MUIST	sisäiset muistiotositteet
M03-M99	myyntilaskutukset
MANU	manuaalisuoritukset
MANUAS, MANUV, MANUHO	manuaalisuor. asuntovuokrat, vesilaskutus ja Hiiden Opisto
ORPAL	ostoreskontran pal.aineisto
VIITEA, VIITEV	myyntiresk. viitesuoritukset
TILJOT, TILJO2	kassa- ja pankkitilit
PAL310-PAL999	palkat
OSTOKI-OSTOSV	ostoreskontra
CPU	cpu-kassat
SONET	varastokirjanpito
SOST	sozialityö

Lohja 02.04.2007

KAUPUNGINHALLITUS

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpito tavan mukaisesti.
Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Lohjalla 23/4 2007

Oy Audiator Ab
JHTT-yhteisö

 Raimo Vainio-Kaila
 JHTT, HTM

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Lohjan kaupungin valtuustolle

Olemme tarkastaneet Lohjan kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen vuodelta 2006. Kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan laatima tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman, konsernitaseen ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen.

Tilintarkastus on tehty hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty toimielinten jäsenten ja kunkin toimielimen tehtäväalueen johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta kuntalain perusteella sekä tarkastettu sisäisen valvonnan asianmukaisuutta ja valtiosuukien perusteista ja käytöstä annettujen tietojen oikeellisuutta. Tarkastus on toteutettu riittävän varmuuden saamiseksi siitä, että hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

1 TARKASTUKSEN TULOKSET

1.1 Hallinto

Kaupungin hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Perusturvalautakunta, sivistys- ja vapaa-aikalautakunta ja tekninen lautakunta ylittivät niille talousarviossa osoitetun määrärahan ja toimintakatteet olivat talousarviota heikompia. Kaupunginhallitus ei ole erikseen myöntänyt oikeutta toimintakatteen ylityksiin niissä tilanteissa, joissa toimintatulot ovat ylittyneet.

Kaupungin sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtiosuukien perusteista ja käytöstä annetut tiedot perustuvat kirjanpitoon.

1.2 Kirjanpito ja tilinpäätös

Kaupungin tilinpäätös ja konsernitase on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

Hiidensalmen aluetta suunnitellaan asuin- ja muuhun käyttöön. Alueella on ennen rakentamista tehtävä merkittäviä maamassojen vaihtoja, jotta maaperä saadaan asuinkäyttöön kelpolliseksi. Arviot kustannuksista vaihtelevat mutta keskusteluissa on esitetty 5,8 milj. euron kustannusta. Maamassojen vaihto luonteeltaan on sellainen, että siihen olisi varauduttava esim. pakollisena varauksena. Tilinpäätöksessä ei ole varauduttu kustannuksiin.

Kaupungin alueella on ilmennyt vanhoja kaatopaikkoja, jotka joudutaan kunnostamaan. Näihin kustannuksiin tulee voimassaolevien säännösten ja määräysten mukaan varautua. Toteamme, että tilinpäätöksen osoittama edellisten tilikausien ylijäämä olisi noin 6 milj. euroa pienempi, mikäli edellä mainittuihin kustannuksiin olisi varauduttu pakollisella varauksella.

Muihin pitkävaikutteisiin menoihin sisältyy moottoritien rakentamiskustannuksia 2,5 milj. euroa. Tilinpäätöksessä poistoajaksi on sovellettu 20 vuotta. Valtuuston poistosuunnitelmassa muitten pitkävaikutteisten menojen poistoajaksi on päätetty 5 vuotta, joten poistosuunnitelman muuttamista on syytä harkita.

Peruspääoma lisättynä pitkäaikaisella vieraalla pääomalla on selvästi pysyviä vastaavia pienempi. Epätasapainon korjaaminen on mahdollista vahvistamalla peruspääomaa. Liittymismaksurahaston pääoma 6,9 milj. euroa on edellisten vuosien ylijäämätilillä ja sen siirtäminen peruspääomaan parantaisi taseen tasapainoa.

Muutoin tilinpäätös antaa kuntalain tarkoittamalla tavalla oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista.

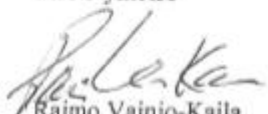
2 LAUSUNTO TILINPÄÄTÖKSEN HYVÄKSYMISESTÄ JA VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMISESTÄ

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä kaupungin hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtävälalueiden johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1.2006 - 31.12.2006.

Lohjalla 23. päivänä huhtikuuta 2007

Oy Audiator Ab
JHTT-yhteisö

Raimo Vainio-Kaila
tilintarkastaja JHTT, HTM

Lohjan kaupunki
Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2006

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2006

Sisällysluettelo	Sivu
1. Tarkastuslautakunnan toiminta	1
2. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	2
2.1 Seutuyhteistyö	2
2.2 Kaupungin taloudellinen asema	4
2.2.1 Talouden kehitys tilikauden 2006 aikana	4
2.2.2 Tunnuslukujen vertailu Lohjan ja eräiden lähialueen kuntien tilinpäätöksessä	5
2.3 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	7
2.3.1 Yleinen luottamushenkilöhallinto	7
2.3.2 Keskushallinto	8
2.3.3 Perusturvalautakunta	12
2.3.4 Opetuslautakunta	16
2.3.5 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta	18
2.3.6 Tekninen lautakunta	21
2.3.7 Ympäristölautakunta	24
3. Investoinnit	25
4. Kaupunkikonsernin toiminta	26
5. Johtopäätökset	28

Tarkastuslautakunnan esittämät suositukset ja huomiot (erillinen liite)

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2006 LOHJAN KAUPUNGINVALTUUSTOLLE

1. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty kuntalain 71 ja 75 §:ssä sekä kaupungin tarkastussäännössä. Lautakunnan erityisenä tehtävänä on arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

(Tarkastuslautakunnan jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet valtuustokaudella 2005-2008 ovat:

Jäsen		Varajäsen
Paul Packalén	puheenjohtaja	Terho Tikkanen
Pentti Järvinen	jäsen	Pentti Halme
Veikko Lopanus	jäsen	Pentti Ristikartano
Seija Salokari	jäsen	Marja-Leena Heinonen
Aila Saarinen	jäsen (14.6.06 alk.)	Tuulia Stål

Lautakunnan sihteerinä toimi tarkastuspäällikkö Kari Mäntyharju.

Toimintavuoden aikana tarkastuspäällikkö aloitti helmikuun alusta 2006 lautakunnan sihteerinä ja Ritva Tossavaiselle myönnettiin 14.6.2006 hänen omasta pyynnöstään vapautus tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävistä. Ritva Tossavaisen tilalle valittiin Aila Saarinen tarkastuslautakunnan jäseneksi kuluva valtuustokauden jäljellä olevaksi ajaksi.

Tarkastuslautakunta piti vuoden 2006 aikana kahdeksan kokousta, joista kolme kohdistui vuoden 2005 arviointikertomuksen laatimiseen.

Kevätkaudella talousjohtaja selvitti lautakunnalle kaupungin rahoitussuunnittelua, konsernitilin käyttöä ja tilinpäätöstä vuodelta 2005. Tarkastuspäällikkö esitteli lautakunnalle kaupunginhallituksen 6.3.2006 hyväksymän sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen ja alustavan toimintasuunnitelman ajanjaksolle 2006-2007. Tilapalvelun ja vanhus- ja vammaispalvelun tulosalueiden esimiehet esittelivät tarkastuslautakunnalle etukäteen laadittuihin haastattelurunkoihin ja haastattelun aikana käytyihin keskusteluihin perustuen tulosalueidensa toimintaa ja sen painopisteitä. Henkilöstön kehittämispäällikkö selvitti lautakunnalle vuoden 2005 aikana lisääntyneiden sairauspoissaolojen taustoja ja rekrytoinnin nykyisiä sekä tulevia haasteita. Tarkastuslautakunta piti 8.5.2006 tiedotustilaisuuden lehdistölle (Länsi-Uusimaa) vuoden 2005 arviointikertomuksesta ja esitteli valmiin arviointikertomuksen kaupungin valtuustolle 17.5.2006.

Syyskaudella lautakunta haastatteli elinkeinojohtajaa Yrityspalvelukeskuksen toiminnasta ja strategisista toimintalinjauksista, kaavoitusjohtajaa maakäytön keskeisistä toimintaperiaatteista ja strategisista linjauksista, ylilääkärinä perusterveydenhuollon avopalveluista sekä opetuspäällikköä koulutukselle asetuista lyhyen ja pitkän aikavälin

tavoitteista. Tarkastuslautakunta myös tutustui perusterveydenhuollon avopalvelujen ja lähikoulun toimintaan vieraillemalla Pääterveysasemalla ja Lehmijärven koulussa. Talousjohtajan katsaus vuoden 2006 yhdeksän kuukauden talousarvion toteumasta ja koko vuoden arviosta kuultiin vuoden viimeisessä tarkastuslautakunnan kokouksessa. Yllä mainittujen toimialojen haastattelujen lisäksi tarkastuspäällikkö esitteli syksyllä sisäisen tarkastuksen puolivuositaisen toimintayhteenvedon toteutetuista toimeksiannoista sekä niissä esille tulleissa keskeisissä tarkastushavainnoista ja kehitysehdotuksista.

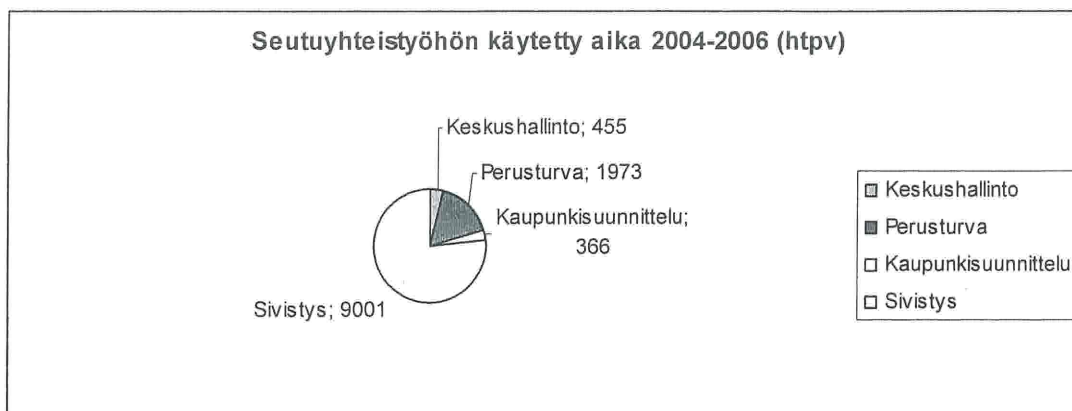
Kaupungin tilintarkastuksen suoritti kaupunginvaltuuston valitsema JHTT-yhteisö Oy Auditor Ab. Varsinaisia vuoden 2006 aikana laskutettuja tilintarkastuspäiviä kertyi yhteensä 53. Vastuullisena tilintarkastajana toimi JHTT, HTM Raimo Vainio-Kaila, joka raportoi lautakunnalle tarkastussuunnitelman toteutumisesta ja tarkastuksessa tehdyistä havainnoista. Tilikauden aikana tehdyissä tarkastuksissa tilintarkastuksen painopiste oli keskushallinnon sopimuksiin perustuvissa laskutuksissa, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä, sopimuksiin perustuvissa koululaskutuksissa ja pitkäaikaisen laitoshoidon hoitopäätöksissä ja -maksuissa.

Valtuuston määrärahaksi vahvistama toimintakate oli -72 875 € ja toimintavuoden käyttö oli -59 783 €, mikä alitti talousarvion 18 %:lla mm. ulkoisten palveluostojen arvioitua vähemmästä toteumasta johtuen. Tarkastuslautakunnan osuus on 0,04 % kaupungin koko toimintakatteesta.

2. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

2.1 Seutuyhteistyö

Valtuustolle järjestettiin seutuseminaari 11.10.2006. Seminaarissa esiteltiin ja käsiteltiin Paras-hanketta, seutustrategiaa, toimialakohtaisia resurssiselvityksiä sekä tehtiin viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden muodostamissa sekaryhmissä kannanottoja seudullisen yhteistoiminnan tavoitteisiin. Alla olevassa taulukossa on esitetty Lohjan kaupungin eri palvelukeskusten seutuyhteistyöhön käytetty aika henkilötyöpäivinä (htpv) ajanjaksolla 2004-2006. Taulukkoa analysoitaessa on huomattava, että luvut ovat osittain arvioita ja että sivistyskeskuksen suhteellisen suuri määrä perustuu Hiiden alueen erityisopetukseen käytettyyn työpanokseen (12,45 henkilöä).

Konkreettisia seutuyhteistyön tuloksia ovat mm. seudullinen yhteistoiminta vajaavaltaiten edunvalvonnassa, talouden ohjausjärjestelmän ja verkkolaskujärjestelmän hankinta ja käyttöönotto, henkilöstöhallintojärjestelmän kehittäminen (web-tallennus), seudullinen atk-palvelujen tuotantoyksikkö, potilastietojärjestelmä, seudullinen tilastopalvelu ja verkostoyhteistyö seudullisen yrityspalvelukeskuksen ja elinkeinopolitiikan muodossa.

Seutuyhteistyön lähitulevaisuus kuntaliitosten näkökulmasta on edelleen avoimena, mikä johtuu sekä lainsäädännöstä että kuntien omista valmiuksista päätösten tekemiseen. Yhdistämisavustusten täysimääräinen hyödyntäminen edellyttäisi kuitenkin pikaisia toimia, sillä yhdistämisavustukset tippuvat jo vuonna 2010.

Vaihtoehtoisten tuotantotapojen selvittämiseksi laadittiin keskushallinnon talous- ja hallintopalveluissa hankekuvaus seudullisesta taloushallinnon yksiköstä. Konkreettisella tasolla käynnistettiin vuoden 2006 aikana talous- ja palkkahallinnon prosessien yhdenmukaistaminen, mutta Lohjan yhteistyökumppaneilla ei ollut vuoden loppuun mennessä valmiutta edetä Lohjan suunnittelemassa aikataulussa.

Lohjan kaupungin tietohallinto on tehnyt jo vuodesta 2004 seudullista yhteistyötä Hiiden alueen kuntien kanssa. Talous- ja henkilöstöhallinnon, sosiaali-, terveys- ja sivistystoimen tietojärjestelmien ylläpito tapahtuu seudullisesti samoin kuin tietotekniikkaan liittyvät hankinnat. Tietohallinnon palvelustrategia ja siihen liittyvät seudulliset hinnoitteluperusteet tarkistettiin ja hyväksyttiin seutukumppanien kanssa vuoden 2006 aikana. *Tietohallinto on mielestämme onnistunut hyvin seudullisen yhteistyön koordinoinnissa sekä taloudellisesta että toiminnallisesta näkökulmasta tarkasteltuna.*

Seutuyhteistyön yhtenä toiminnallisena muotona on myös hyödynnetty hankintarenkaita mm. ruoka- ja siivouspalveluissa. *Hankintoihin liittyvien ostovolyymien keskittäminen ja hankintaprosessin (mm. kilpailutus) koordinointi on mielestämme sekä taloudellisesti että toiminnallisesti kaikille osapuolille hyödyllinen yhteistyömuoto.* Hiiden pilotissa valmisteltiin arviointivuoden aikana myös seudullisen hankinta-asiamiehen palkkaamista. Hankintoihin liittyvä ammattiosaaminen korostuu entisestään uuden hankintalain myötä ja edellyttää panostusta hankintatoimen kehittämiseen.

2.2 Kaupungin taloudellinen asema

2.2.1 Talouden kehitys tilikauden 2006 aikana

Lohjan kaupungin taloudellinen asema parani vuosikatteen osalta edellisestä kertomusvuodesta, mutta tilikauden tulos jäi silti yli 700.000 euroa alijäämäiseksi. Muutettuun talousarvioon nähden vuosikate ilman käyttöomaisuuden myyntivoittoja oli 43.097 euroa arvioitua parempi, mutta alkuperäisen talousarvion mukaisesta vuosikatteesta jäätettiin lähes 2,1 miljoonaa euroa. Omaisuuden myynnistä kirjatut noin 4 miljoonan euron myyntivoitot paikkasivat edellisen arviointivuoden tavoin merkittävästi vuosikatetta ja siten paransivat myös tilikauden tulosta. Vuosikatteen ja poistojen suhdetta kuvaava tunnusluku jäi silti 89,7 %:iin, mikä tulkitaan heikoksi tulorahoitukseksi. Vuosikatteen pitäisi kattaa poistot (tunnusluku > 100 %) ja pitemmällä aikavälillä sen pitäisi kattaa myös investointitarpeen lisäys, jotta kuntatalous toimisi terveellä ja kestäväällä pohjalla. ***Mielestämme jatkossa päästäisiin parempaan lopputulokseen, jos talouden tasapainottamista käsiteltäisiin myös valtuustoseminaarissa aihekokonaisuuksittain jaoteltuna.***

Positiivisena talouden kehityksenä voidaan tarkastuslautakunnan mielestä pitää sitä, että kaupungin käyttömenojen kasvuvauhti saatiin talttumaan ja verotulot kääntyivät nousuun. Verokertymän kasvuun vaikutti sekä 0,5 %-yksikön kunnallisveroprosentin nosto että vuoden 2006 tuloista tilitettyjen verojen kasvu. Taloudellista asemaa tarkasteltaessa on kuitenkin huomioitava Suomen yleinen positiivinen talouskehitys bruttokansantuotteen noustua vuoden 2006 aikana 5,9 %:lla. ***Korkeasuhdanteen aikana Lohjan pitää mielestämme vahvistaa talouttaan ja sen liikkumavaraa sekä saavuttaa ylijäämäinen tulos.***

Erityisen huolestuttavaa mielestämme on se, että Lohjan kaupungin velkaantuminen kasvoi tilikauden aikana 7,6 miljoonalla eurolla ja kokonaislainamäärä muodostui 16,7 % vuotta 2005 suuremmaksi. Talouden liikkumavaraa kaventaa samaan aikaan tapahtunut euribor-korkojen nousu, joka oli vuoden 2006 lopussa reilut 1,2 %-yksikköä vuotta aikaisempaa korkeammalla tasolla. Kasvava lainakanta ja nouseva korkotaso muodostavat tasapainoisen kuntatalouden näkökulmasta vaarallisen yhtälön.

2.2.2 Tunnuslukujen vertailu Lohjan ja eräiden lähialueen kuntien tilinpäätöksissä

	2005	2006	2006	2006	2006	2006
Euro/as	Lohja	Lohja	Vihti	Hyvinkää	Kirkko nummi	Järvenpää
Asukasmäärä	36585	36974	26427	44316	34389	37629
Veroprosentti	18,00	18,50	18,75	18,00	18,25	18,25
Verotulot	2749	2940	2921	2874	3357	3126
Vuosikate	83	175	253	246	337	216
Poistot	181	195	250	265	224	166
Investoinnit, netto	414	342	410	281	392	385
Lainat	1159	1353	1838	1596	1266	999
Tulorahoitus	heikko	heikko	tasap.	heikko	tasap.	tasap.
Vuosikate,		90	101	93	150	130
% poistoista	46					
Rahoitusvarallisuus	- 1182	-1442	-1876	-1601	-1232	-1256

	2006	2006	2006	2006	2006	2006
euro/asukas	Porvoo	Tuusula	Nurmi-järvi	Kerava	Nummi Pusula	Siuntio
Asukasmäärä	47406	35434	38001	32305	5966	5586
Veroprosentti	18,75	18,00	18,75	18,00	19,50	19,50
Verotulot	3426	3124	3031	3182	2430	3034
Vuosikate	523	325	433	415	-69	84
Poistot	293	251	257	229	164	212
Investoinnit, netto	148	533	582	303	85	739
Lainat	2327	352	1915	1629	458	2891
Tulorahoitus	tasap.	tasap.	tasap.	tasap.	epätas.	heikko
Vuosikate,	179	129	169	186	-42	40
% poistoista						
Rahoitusvarallisuus	-2189	-569	-1915	-1795	-463	-3036

- Vuosikate on tulojen ja menojen erotus, eli se osa tuloista, joka jää käytettäväksi investointien rahoittamiseen tai lainojen lyhentämiseen.
- Investoinnit, netto kertoo, paljonko kunta tarvitsee rahaa investointien rahoittamiseen.
- Tulorahoitus on tasapainossa, jos vuosikate kattaa poistot eli kunnan laskennallisen investointitarpeen, jolloin tunnusluku ”vuosikate, % poistoista” on vähintään 100. Tulorahoitus on heikko, jos tunnusluku jää nollan ja sadan välille. Jos vuosikate on miinusmerkkinen, tulorahoitus on epätasapainossa, koska tulot eivät riitä edes varsinaisen toiminnan pyörittämiseen.

Valtakunnallisia vertailutietoja vuodelta 2006 (ennakkotiedot, Kuntaliitto)

- Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti: 18,39 %
- Kuntien keskimääräinen vuosikate: 327 €/asukas
- 20001-40000 asukkaan kuntien keskimääräinen vuosikate: 252 €/asukas
- Kuntien keskimääräinen lainakanta: 1459 €/asukas

Analyysi vertailukuntien tunnusluvuista 2006

- Lohjan vuosikate parantunut selkeästi edellisestä arviointivuodesta (2005), mutta on silti vertailuryhmän kolmanneksi heikoin. Lohjan taakse jäivät vain Nummi-Pusula ja Siuntio, joiden talous on selvästi heikommalla perustalla kuin muilla vertailuryhmien kunnilla. Tulorahoitus ei ole tasapainossa yllä mainittujen kuntien lisäksi Hyvinkäällä.
- Verotulotulojen kasvu Lohjalla viime vuoteen verrattuna oli 6,9 %. Osa kasvusta johtuu veroprosentin 0,5 %-yksikön korotuksesta vuonna 2006. Lohjan verotulojen kasvu-% oli kokonaisuutena samaa tasoa Vihdin, Kirkkonummen, Keravan ja Nummi-Pusulaa kanssa. Porvoossa verotulojen kasvu oli vuonna 2006 peräti 9,9 % ja Nurmijärvellä 8,5 %.
- Nettoinvestoinnit/asukas tunnusluku 342 euroa/asukas oli Lohjalla vertailukuntien keskitasoa. Muissa kunnissa investointitahti oli yleisesti noussut vuoteen 2005 verrattuna kun taas Lohjalla kehitys oli vuoden 2005 ennätysvuoden jälkeen päinvastainen.
- Kunnallisveroprosentti on Lohjalla edelleen vertailukuntien keskiarvon (18,57) tuntumassa ja selvästi Hiiden alueen pikkukuntia maltillisempi.
- Porvoo, Kirkkonummi, Nurmijärvi, Kerava, Tuusula ja Vihti ovat vahvistaneet talouttaan vuoteen 2005 verrattuna. Lainojen asukaskohtainen määrä on kasvanut kaikissa vertailukunnissa Nummi-Pusulaa ja Keravaa lukuun ottamatta. Suhteellisesti eniten velkaantuminen kasvoi Tuusulassa, Nurmijärvellä ja Siuntiossa.
- Asukasmäärän kasvu oli kaikissa vertailuryhmän kunnissa positiivinen Nummi-Pusulaa (-0,6 %) lukuun ottamatta. Keskimääräinen väestönkasvu vertailuryhmän kunnissa oli 1,6 % ja Lohjan väestönkasvu oli 1,1 % eli samaa tasoa kuten edellisinäkin vuosina. Suhteellisesti suurin väestönkasvu oli Nurmijärvellä (3,9 %), Siuntiossa (3 %), Kirkkonummella (2,4 %) ja Keravalla (2,4 %).
- Yhteenvetona voidaan vertailuanalyysin taloudellisten tunnuslukujen perusteella päätellä, että asukasmäärältään Lohjan kokoisilla radanvarsikaupungeilla (Kirkkonummi, Järvenpää, Kerava) on tulorahoitus tasapainossa, veroprosentti maltillinen ja verotulojen kertymä vankalla kasvu-uralla. Velkaantumisen kasvuvauhti on kuitenkin melkein kaikissa vertailuryhmän kaupungeissa 10-20 prosentin välimaastossa. Lohjan velkaantuminen/asukas kasvoi vuoden 2006 aikana 16,7 %, mikä on huolestuttava suuntaus korkokulujen kasvun ja suhdannevaihteluihin varautumisen näkökulmasta.

2.3 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista arvioidessaan tarkastuslautakunnalla oli käytettävissään taloussuunnitelma 2007-2008 ja talousarvio 2006, vuoden 2006 tilinpäätös ja tuloskertomukset, luottamushenkilöluettelo, henkilöstöraportti, tilintarkastajan raportit tilintarkastuksen toteutumisesta, sisäisen tarkastuksen kausiyhteenvedot sekä toimielinten pöytäkirjat.

Arvioinnissa tarkastuslautakunta otti lisäksi huomioon luottamushenkilöiden, johtavien viranhaltijoiden ja tulosyksiköiden esimiesten haastatteluissa arviointikäynneillä esiin tulleet näkökohdat, kaupungin palvelutoiminnasta muutoin saadut kokemukset sekä kaupungin asukkailta saadut palautteet.

Kokonaisuutena kaupungin taloudellinen tulos koheni viime vuoteen verrattuna. Vuosikate oli 2,52 Me ylijäämäinen ja tarkistettu talousarvio kyettiin saavuttamaan. Alkuperäisestä talousarvion vuosikatteesta jäätiin kuitenkin noin 2,1 Me (45,2 %) ja kaupunki joutui velkaantumaan 7,5 Me lisää vuoden aikana. Velkaantumisen kasvu pitää tarkastuslautakunnan mielestä pystyä pysäyttämään, koska korkojen nousu nakertaa Lohjan kaupungin taloudellista pelivaraa. Mielestämme kaupungin lainakannan tulisi alittaa 1000 euroa/asukas. Kustannusten hallinnassa on edelleen parantamisen varaa, sillä toimintakulujen kasvu vuoteen 2005 verrattuna oli 4,2 %. Verotulojen nousu vuodesta 2005 lähes 7,3 Me:lla (7,2 %) sen sijaan oli arviointivuoden aikaan varsin myönteinen kehityssuunta. Terveen kuntatalouden tunnusarvosta ja menestyksekkään kaupunkistrategian toteuttamisen edellytyksestä, jossa vuosikatteella kyetään kattamaan investointitarpeen lisäys, ollaan vielä kuitenkin varsin kaukana.

Toiminnallisesta näkökulmasta kaupunki saavutti valtuuston sille asettamat tavoitteet, vaikka joillakin tulosalueilla oli pulaa resursseista. Lohjan kaupunki on myöskin aktiivisesti kartoittanut ja kehittänyt omia toimintatapojaan esimerkiksi toimintaprosessien kuvaamisella, tietoteknisiä mahdollisuuksia hyödyntämällä sekä lukuisten kehityshankkeiden myötä. Lohjan kaupunki on esimerkiksi tietoteknisesti (innovatiiviset tietojärjestelmät, prosessien automatisointi ja manuaalirutiinien vähentäminen) saavuttanut parempia tuloksia kuin monet muut vastaavan kokoiset keskisuuret kunnat. Asiakastytyväisyyskyselyn myönteiset tulokset kertovat myös puolestaan siitä, että kaupungin palvelut ovat kokonaisuutena onnistuneet hyvin sekä ulkoisten että sisäisten asiakkaiden näkökulmasta.

2.3.1 Yleinen luottamushenkilöhallinto

Yleisen luottamushenkilöhallinnon toimintakate 656.610 euroa oli muutettua talousarviota 8.089 euroa (1,2 %) parempi. Edelliseen vuoteen verrattuna toimintakate kasvoi kuitenkin 12.007 euroa (1,9 %). Luottamushenkilöt aiheuttivat taloudellisia säästöjä kartoittaessaan lisää kuluja. Kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja jaostojen kokouksia järjestettiin arviointivuoden aikana yhteensä 58 kertaa.

Vuoden 2006 aikana luottamushenkilöille esiteltiin kuudessa valtuustoinfossa

ajankohtaisia asioita ja valtuustoseminaareja järjestettiin kolme kertaa. Kahdessa valtuustoseminaarissa käsiteltiin talousarviota sekä yhdessä seutuyhteistyötä.

Arviointivuoden aikana perustettiin myös luottamushenkilöistä ja kaupungin virkamiehistä koostunut talouden tasapainottamisryhmä, joka teki toimialoilla perusteellisesti valmisteltujen kustannussäästökartoitusten pohjalta esityksen kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston talousarvioseminaariin. Talouden tasapainottamisryhmän tavoite oli kaupungin toiminnallisia ja taloudellisia rakenteita kriittisesti arvioimalla tervehdyttää kuntataloutta sekä lyhyellä että varsinkin pitkällä tähtäimellä kaupungin peruspalvelujen riittävä määrä ja laatu (lainsäädäntöön perustuvat peruspalvelut valtakunnallisella keskimääräisellä tasolla) palvelut kuitenkin turvaten. Toiminnallisesta tehostamisesta, maksutaksojen tarkistuksesta ja kustannusten leikkaamisesta kartoitetut käyttötalouden säästöt olivat asiaan asetetun työryhmän esityksessä noin 3,8 miljoonaa euroa. Nämä vuosille 2007 ja 2008 kaavailut säästökohteet eivät kuitenkaan merkittävässä määrin siirtyneet vuoden 2007 talousarvioon.

Seuraavassa taulukossa on laskettu kirjanpidollisesti erikseen seurattavien jaostojen ja kaupunginvaltuuston kokouskohtaiset kustannukset vuodelta 2006

Nimi	Kehittämis- ja elinkeinojaosto	Henkilöstö- jaosto	Yksityistie- jaosto	Talouden tasapainottamisryhmä	Kaupunginvaltuusto
Kokousten lkm	12	11	7	7	9
Kustannukset/ kokous	2782	1183	919	560	13825

Lopuksi toteamme, että kaupunginhallituksen johtosäännön 14 §:n mukaan luottamushenkilöillä ei ole kaupungin hierarkiassa hankintaoikeutta vaan se on siihen oikeutetulla virkamiehellä.

2.3.2 Keskushallinto

Keskushallinnon toimintakate oli 189.139 euroa parempi (4,1 %) kuin muutetussa talousarviossa. Toimintakateen määrä laski 65.196 euroa (1,5 %) edellisestä vuodesta. Kokonaisuutena voidaan todeta, että keskushallinto saavutti sille asetetut keskeiset toiminnalliset tavoitteet. Strategisesti merkittävimpiä hankkeita ja kehitysprojekteja olivat prosessien kuvaaminen, tietoyhteiskuntavalmiuksien, yritys ympäristön kilpailukyvyyn ja kustannuslaskennan parantaminen sekä henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja palkkauksen ja henkilöstöpalvelujen kilpailukykyisyyteen tähtäävät toimenpiteet. Keskushallinto toteutti lisäksi vuoden 2006 loppupuolella asiakastyytyväisyys- ja työhyvinvointikyselyn. Prosessien kuvaaminen on strategisesti tärkeä lähtökohta palvelujen tuottamistapojen tarkastelulle ja toimintojen tehostamiselle

ja luo myös edellytyksiä palvelujen tuotteistamiseen ja sitä kautta myös kustannuslaskennan kehittämiseen. Keskushallinto on osallistunut aktiivisesti myös talouden tasapainottamiseen liittyvien toimenpiteiden ja vaihtoehtojen kartoittamiseen kaupungin talouden tervehdyttämiseksi ja pitemmän tähtäimen strategisten tavoitteiden toteutumisen turvaamiseksi.

Elinkeinopalvelujen tulosalue saavutti uuden elinkeinojohtajan vetämänä taloudelliset ja keskeiset toiminnalliset tavoitteensa. Valtuuston kesäkuussa 2006 hyväksymä elinkeinopoliittinen ohjelma vuosille 2006-2013 loi viitekehyksen elinkeinopalvelujen pitkän aikavälin kehittämiseksi ja siltä osin myös kaupunkistrategian toteuttamiselle. Lohjan kaupunkistrategian yksi kolmesta johtoajatuksesta on juuri kaupunkimaisuuden ja vetovoiman kehittäminen, johon liittyy olennaisesti yritysystävällisyyteen, koulutustarjontaan ja luonnollisesti myös vakaaseen kuntatalouteen liittyvät päämäärät.

Oheisessa taulukossa on esitetty elinkeinopalvelujen tunnuslukujen toteuma suhteessa vuoden 2006 tavoitteisiin ja vuoden 2005 toteumaan.

Elinkeinopalvelujen tunnuslukuja				
	2005 toteuma	2006 tavoite (muutettu ta)	2006 toteuma	Erotus (tot-tav)
Työttömyysaste	7,00	7,00	6,30	-0,70
Perustetut/siirtyneet yritykset	187	160	205	45
Elinkeinopalvelujen toimintakate €/as	-28,86	-26,62	-25,85	-2,21

Työttömyysaste laski vuoden 2006 aikana ja työttömien määrä oli vuoden 2006 lopussa noin 1100 henkilöä. Erityisesti nuorten alle 25-vuotiaiden työttömyysaste on laskenut voimakkaasti, mutta toisaalta yli 50-vuotiaiden työttömien määrä on pysynyt lähes ennallaan. Jälkimmäisen ikäryhmän työllistäminen on suurin haaste tällä hetkellä. Lohjan kaupunki osaltaan pyrkii auttamaan tilannetta työllistämistöiden- ja tukien myötä. Nuorten vähäiseen työttömyyteen on ansiokkaasti vaikuttanut Linkki ry:n aktiivinen toiminta nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. *Työpaikkakartoitusta voisi mielestämme lisätä esimerkiksi Apuomena ry:n kaltaisten järjestöjen kanssa vajaan kymmenien ja vammaisten työllistämiseksi.*

Arviointivuoden aikana käydyissä keskusteluissa tuli ilmi, että vapaiden toimitilojen puute varsinkin keskusta-alueella on muodostunut yhdeksi elinkeinotoiminnan kehittämistä hidastavaksi tekijäksi. Kokonaisvaltaisella kaavoitustilanteella, logistisilla ratkaisuilla (tiestö, raideliikenne jne.) ja sopivan työvoiman saatavuudella on ratkaiseva merkitys yritysten sijaintisuunnitelmiin ja -päätöksiin. *Mielestämme uuden yrittäjäsukupolven kouluttaminen ja mahdollinen perehdyttäminen jo ammattikouluissa tai lukioissa voisi pitemmällä tähtäimellä myös muodostua Lohjan voimavaraksi, sillä eri tahojen tekemien tutkimusten perusteella on todettu, että*

nimenomaan alemman koulutusasteen tai keskiasteen koulutuksen saaneet ovat pikemminkin profiloituneet yrittäjiksi kuin akateemisen loppututkinnon suorittaneet.

Globalisoituminen aiheuttaa jatkossa työvoimavaltaisen tuotannon siirtymistä halvempien työvoimakustannusten maihin. Tämä kehitys muodostaa uhkakuvan, joka saattaa koskettaa erityisesti puunjalostus-, elektroniikka-, ja perusteollisuuteen keskittyneitä kuntia. *Kehittämiseen ja kasvuun suuntautuneiden osaamisintensiivisten yritysten sijoittumiseen Lohjan/Hiiden alueelle tulee mielestämme jatkossa panostaa kaikin mahdollisin resurssein ja keinoin sekä hyödyntää Lohjan liikenteellisiä yhteyksiä kaupungin tulorahoitus pohjan (verotulot) turvaamiseksi ja vahvistamiseksi.*

Hallinto- ja talouspalvelujen tulosalue saavutti taloudelliset ja keskeiset toiminnalliset tavoitteensa. Arviointivuoden alussa tulosalueella keskitettyyn talouden tasapainottamistoimenpiteiden valmisteluun. Talouden tasapainottamisen impulssina oli vuoden 2005 aikana selvästi heikentynyt taloudellinen asema, johon tarkastuslautakunta reagoi vuodelta 2005 annetussa arviointikertomuksessaan.

Kertomusvuoden aikana käynnistettiin myös kaupungin kustannuslaskennan kehittäminen perustumalla eri toimialojen hallintopäälliköistä ja keskushallinnon talousosaston edustajista koostuva työryhmä sekä määrittelemällä laskentajärjestelmän kehittämistavoitteet ja pääomakustannusten ja muiden kustannuslaskennallisten erien käsittelyperiaatteet. Kustannuslaskentaa kehittämällä on tarkoitus parantaa eri tulosalueiden kustannustietoisuutta, tuoda esille kaupungin tarjoamien palvelujen todelliset kustannukset ja helpottaa siten päätöksentekoa vertailtaessa esimerkiksi kaupungin omaa palvelutarjontaa yksityisen sektorin kanssa. Tarkastuslautakunnan mielestä varsinkin pääomakustannusten huomioiminen kaupungin omistamissa kiinteistöissä tuo esille rakennuskannan todellisen kustannustason ja edesauttaa peruskorjaustarpeisiin varautumista.

Henkilöstöpalvelut saavutti niin ikään sille asetetut taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Lohjan kaupunkistrategiassa on määritelty yhdeksi päämääräksi hyvän ja houkuttelevan työnantajan maine, joka sisältää mm. henkilöresurssien riittävyyden, rekrytoinnin kehittämisen, palkkauksen kilpailukykyisyyden, osaamisen jatkuvan kehittämisen, työyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden sekä johtamisen vuorovaikutteisuuden. Näihin asioihin kiinnitettiin arviointivuoden aikana huomiota. Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita mm. koko kaupungin organisaatiossa toteutetut asiakastyytyväisyyskyselyt sekä työhyvinvointikyselyt.

Asiakastyytyväisyyskyselyn tulosten perusteella Lohjalla on perusasiat yleisesti hyvin kunnossa ja työhyvinvointikyselyn keskiarvo oli hieman parempi kuin vastaava tulos vuonna 2004 toteutetussa tutkimuksessa. Työhyvinvointikyselyn tuloksia analysoitaessa käy kuitenkin selvästi ilmi, että työn henkinen kuormittavuus on viime vuosina lisääntynyt selvästi. Tämä valtakunnallisestikin tunnistettu ilmiö työelämässä asettaa suuria haasteita henkilöstön johtamiselle ja työssä jaksamiselle. Lisäksi rekrytoinnissa on jo nyt suuria haasteita riittävän ja pätevän henkilöstön palkkaamisessa. Vakavia työvoimakapeikkoja on syntynyt erityisesti perusturvakeskuksen vuodeosastoille sekä vanhus- ja vammaispalveluihin. Kyseisten alojen työn fyysinen ja henkinen

kuormittavuus sekä palkkaus eivät valtakunnallisestikaan riittävässä määrin houkuttele uusia osajia kyseisten palvelujen työmarkkinoille. Lohjan kaupungin maine työnantajana nousee tulevaisuudessa entistä korostetumpaan rooliin, kun suurten ikäluokkien eläköityminen lisää entisestään rekrytointitarvetta. *Mielestämme on ensiarvoisen tärkeää, että työhyvinvointiin, työntekijöiden sisäiseen tehtäväkiertoon ja uralla etenemiseen sekä muihin kuntiin nähden kilpailukykyiseen palkkaukseen kiinnitetään entistä enemmän huomiota ja jalostetaan havaitut kehittämistarpeet konkreettisiksi korjaaviksi toimenpiteiksi.* Uusia henkilöitä rekrytoitaessa ja harjoittelijoita perehdytettäessä tulisi jokaisen Lohjan kaupungin työntekijän muistaa, että hän on työnantajansa ”elävä” käyntikortti.

Sairauspoissaolot

Sairauspoissaolojen kasvusuuntaus jatkui edelleen. Sairauspäivät lisääntyivät edellisestä arviointivuodesta 9,9 %:lla, mikä merkitsi myös 166.600 euron nousua sairasaajalta maksetuista palkoissa. Vakituisten henkilöstön keskimääräiset sairauspoissaolot olivat 17,34 päivää/henkilö, jossa nousua edelliseen vuoteen kertyy 8 %. Vuodesta 2004 lukien sairauspoissaolot ovat kokonaisuutena lisääntyneet 33,2 %. Sairauspoissaoloja tarkasteltaessa on kuitenkin huomattava, että 58 %:lla koko henkilöstöstä sairauspoissaoloja on ollut vain 0-3 päivää koko vuoden 2006 aikana. Tulosalueittaisessa analyysissä voidaan havaita, että suhteellisesti eniten sairauspoissaoloja on kertynyt henkilöstöpalveluille, sosiaalityölle, tilapalvelulle, ruoka- ja siivouspalveluille sekä kotipalvelulle. Suhteellinen analyysi on kuitenkin hyvin herkkä tulosalueen henkilöstömäärälle sekä yksittäisten pitkien sairauspoissaolojen keskiarvoa nostavalle vaikutukselle.

Työterveyshuolto on viestinyt, että sairauspoissaolojen syyt ovat useilla tulosalueilla yhä enenevässä määrin psyykkisiä. Tätä tukee myös työhyvinvointitutkimuksen tulokset, joiden mukaan työn henkinen kuormittavuus oli kasvanut tilastollisesti merkitsevästi vuodesta 2004 vuoteen 2006. Samaan aikaan muu yleinen työhyvinvointi oli kyselytutkimuksen mukaan hivenen parantunut vuonna 2004 toteutetusta vastaavasta kyselytutkimuksesta. Lohjan kaupunki on pyrkinyt sairauspoissaolojen kasvun hillitsemiseen ja työhyvinvointia haittaavien tekijöiden kartoittamiseen jalostamalla työhyvinvointikyselyn tulokset työyhteisötason toimenpideohjelmiksi sekä toisaalta valmistelemalla yhdessä työterveyshuollon kanssa 55+ ohjelmaa raskasta työtä tekevien työntekijöiden ongelmien varhaisen puuttumisen mahdollistamiseksi.

Tarkastuslautakunnan mielestä työn henkiseen kuormittavuuden hallitsemiseen on syytä panostaa sekä työnantajan että myös työntekijöiden toimesta.

Vaikutusmahdollisuudet fyysisten sairauksien ennaltaehkäisyyn ovat luonnollisesti rajalliset, mutta työntekijöiden omaa vastuuta omasta terveydestään (fyysinen kunto, ruoka- ja muut elintapatottumukset) ei voi koskaan liikaa korostaa. Sama pätee muutoinkin kaikkiin kunnan terveydenhuollon piirissä oleviin asukkaisiin.

Oikeuspalvelut jäi hieman alle talousarvion lähinnä pysäköintivirhemaksutuottojen budjetoitua pienemmästä toteumasta (- 37 Te) johtuen. Toimintakuluissa sen sijaan päästiin talousarviota paremmalle tasolle (18 Te). Toiminnallisesti vuosi oli oikeuspalvelujen henkilöstölle haasteellinen, sillä pääosa vuodesta 2006 toimittiin ilman

oikeushallintopäällikköä edellisen virkamiehen erottua alkukevällä 2006 Lohjan kaupungin palveluksesta. Lokakuun alusta alkaen uusi viranhaltija, varatuomari Tarja Virtanen, on toiminut tulosalueen esimiehenä.

Tietopalvelut alitti toimintakatteensa 26.000 eurolla (75 %). Toiminnallisesti vuosi oli tietopalveluissa jälleen vireä ja tulosalueelle asetetut tavoitteet saavutettiin. Yhtenä merkittävimpänä toiminnallisena saavutuksena voidaan pitää seudullisen tietotekniikka- ja tietojärjestelmäympäristön pääosittaista valmistumista. *Tietopalvelut on tarkastuslautakunnan mielestä onnistunut hyvin seudullisessa yhteistyössä ja pystynyt toimimaan tietoteknisesti haasteellisessa ympäristössä (potilaslähetteet ym.) varsin kustannustehokkaasti.* Tietopalvelujen Lohjan asukasmäärään suhteutetut toimintakulut ovat pysyneet vuodesta 2004 suurin piirtein samalla tasolla ja vuonna 2006 kyseinen tunnusluku oli 28 euroa/asukas.

Tietohallinto on vuoden 2006 aikana yhdessä sisäisen tarkastuksen kanssa tehnyt myös seudullisen tietohallinnon riskikartoituksen hallinnollisesta, fyysisestä, henkilöstö-, tietoliikenne-, tietosuoja-, ohjelmisto- ja laitteistoturvallisuudesta. Riskikartoituksessa on yksilöity riskilajeittain ko. riskin todennäköisyys, merkittävyys ja erityisesti riskin hallinta- ja/tai ehkäisykeino. Tietohallinto toimii pilottina Lohjan kaupungin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan jalkauttamisessa osaksi operatiivista johtamista ja ”poikkeustilanteisiin” varautumista.

2.3.3 Perusturvalautakunta

Perusturvalautakunnan toimintakate -70.446.139 euroa ylitti muutetun talousarvion noin 674 Te (1 %) ja toimintakatteen määrä kasvoi reilut 4,1 Me eli noin 6,3 % vuoteen 2005 verrattuna. Ylitysten taustalla ovat lähes samat asiat kuin edellisinäkin arviointivuosina eli vanhus- ja vammaispalvelujen (+ 477 Te) sekä perusterveydenhuollon avopalvelujen ja hoivapalvelujen (+ 828 Te) kustannusrakennetta rasittavat asiat kuten mm. ostopalvelujen arvioitua suurempi käyttö.

Palvelujen tarpeen ja toisaalta yksikkökustannusten nousun muodostama yhtälö on asia, johon on erittäin vaikeaa löytää ratkaisua varsinkaan lyhyellä aikavälillä tarkasteltuna. Perusturvan toimintakatteen kasvutrendi uhkaa pysyä korkeana tai jopa kiihtyä tulevaisuudessa mm. väestön ikärakenteen suhteellisesta jakaumasta johtuen. Valtakunnallisen tason julkisessa keskustelussa on otettu viime aikoina esiin myös terveydenhoitoalan tehokkuuteen liittyvät näkökulmat. Terveystieteiden arviointikriteereinä on kuitenkin tuottavuuden ja kustannustehokkuuden lisäksi oltava vaikuttavuus, joka vaikuttaa kansalaisten terveydentilaan. Lisäksi kustannustehokkuuden mittaaminen perusterveydenhuollossa on välillä vaikeaa, mutta parannettavaa luonnollisesti on mm. operatiivisessa johtamisessa sekä eritoten prosessien tehokkuudessa esimerkiksi kotiutusketjujen suhteen. *Vaihtoehtoisten toimintatapojen kartoittaminen, perusterveydenhuollon prosessien virtaviivaistaminen eri rajapintojen välillä sekä ennaltaehkäisyyn panostaminen on mielestämme haaste, johon on lähivuosina entistä korostetummin pystyttävä vastaamaan. Esimerkkinä vaihtoehtoisten toimintatapojen*

kartoittamisesta on ostopalvelujen ja kunnan oman palvelutuotannon relevantti vertailu päätöksenteon tueksi.

Toimenpiteet strategiasta johdettujen keskeisten päämäärien ja tavoitteiden saavuttamiseksi on perusturvakeskuksen toimialoilla pääsääntöisesti aloitettu ja osa niistä on jo toteutettu. Toiminnallisesti vuonna 2006 edettiin monessa asiassa parempaan suuntaan. Esimerkkinä tästä ovat varhaiseen puuttumiseen ja ennaltaehkäisevään työhön panostaminen sosiaalityössä, toimeentulotukiasiakkaiden määrän väheneminen edellisestä arviointivuodesta sekä erinomaiset asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset terveyskeskuspalveluissa ja suun terveydenhuollossa.

Hallinto- ja talouspalvelut alitti talousarvion selvästi (96 Te) mm. palvelujen ostojen ennakoitua pienemmän kulukertymän johdosta. Asuntopalveluissa huoneistojen myynnit ja kiinteistöjen purkamiset pienensivät vastike- ja vuokramenoja. Poikkihallinnollinen yhteistyö käynnistyi kaupunkisuunnittelukeskuksen kanssa yhteistyössä luotuun erityisasuntojen sijoittamisen toimintamallin muodossa, josta esimerkkinä on Paloniemeen valmistunut uusi neljän erityisasunnon yksikkö. Seudullisten hankkeiden ja tavoitteiden osalta tuli yhdessä osa-alueessa takapakkia, kun Vihti vetäytyi asumispalvelujen seudullisesta kilpailuttamisesta.

Vanhus- ja vammaispalvelut ylitti talousarvion 476.812 eurolla (4 %) ja toimintakate kasvoi edellisestä tilikaudesta 7,5 %. Ylityksen taustalla on lähinnä asiakaspalveluostojen (ylitys 437 Te) ja omaishoidontuen (ylitys 83 Te) budjetoitua suurempi käyttö (437 Te). **Edellä mainittuihin menokohtiin oli toisaalta myös budjetoitu vuoden 2005 tilinpäätöksen toteumaa vähemmän.** Seuraavan vuoden budjettia laadittaessa ei vielä tiedetä, mikä on ko. kuluvan vuoden toteuma kyseisistä menokohdista. Ohessa on taulukko muutamista vanhus- ja vammaispalvelujen keskeisistä tunnusluvuihin:

Palvelulaji	Tunnusluvun nimi	Toteuma 2005	Toteuma 2006
Vanhus- ja vammaispalvelut	Nettomenot/asukas	313	333
Kotihoito	Kodinhoitoapu, kpl	672	697
Kotihoito	Kotipalvelukäynti, kpl	108692	110659
Vanhusten tukipalvelut	Ostopalveluasiakas, kpl	454	444
Vanhusten tukipalvelut	€/ostopalveluasiakas	984	1080
Vanhusten tukipalvelut	Omaishoidon tuen saaja, kpl	147	137
Vanhusten tukipalvelut	€/omaishoidon tuen saaja	3253	4151
Kehitysvammaisten palvelut	Nettomenot	3 242 389	3 497 443

Yllä olevasta taulukosta voidaan vetää johtopäätös, että vaikka ostopalvelujen

käyttäjämäärät ja omaishoidontuen saajat ovat laskeneet vuodesta 2005, niin niiden yksikkökustannukset ovat nousseet. Esimerkiksi hoidollisesti tuettuja asumispalveluita tuottava Palvelukoti Jokela on nostanut hintojaan 9 % kahtena vuonna peräkkäin ja siitä huolimatta se on muita vastaavia palveluntarjoajia edullisempi vaihtoehto. Omaishoidon tuen kokonaiskustannukset ovat nousseet omaishoidon tuen alarajan korotuksen, myöntämiskriteerien uudistumisen ja toisaalta myös hoidettavien omaisten hoitoisuusasteen (eri maksuluokat <400, 400, 600, 1000) muutosten myötä.

Keskeiset toiminnalliset tavoitteet saavutettiin ja merkittävimpiä niistä olivat palvelustrategian päivittäminen, kotiuttamisprosessien poikkihallinnollinen kuvaaminen, Kotihoito Pegasos-ohjelman hankinta sekä palvelujen myöntämiskriteerien ja saatavuuden perusteiden tarkistaminen ja niiden kohdentaminen eniten hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville. Kohdentamista on toteutettu mm. kotihoidossa ja omaishoidon tuessa RAVA-toimintakykymittarin käytöllä, moniammatillisella SAS (suorita, arvioi, sijoita)- työryhmän toiminnalla sekä ylipäänsä kriittisellä palvelutarpeen arvioinnilla. Palvelutarpeen kriittisestä kohdentamisesta huolimatta näyttää vahvasti siltä, että vanhustyön kustannusten nousutrendi jatkuu ja ehkä jopa voimistuukin jatkossa väestön ikärakenteen muutosten johdosta. Ennalta ehkäisevällä vanhustyö kuten vanhusten päivätoiminta ylläpitää/parantaa vanhusten jaksamista omassa kodissaan ja osaltaan ehkäisee kustannuksiltaan raskaaseen laitoshoitoon siirtymistä.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että tämän kaltaiseen ennalta ehkäisevään toimintamuotoon panostetaan entistä enemmän sekä eettisistä että taloudellisista syistä johtuen.

Vanhus- ja vammaispalvelujen suurin pullonkaula on tällä hetkellä työntekijöiden ja esimiesten rekrytointivaikeudet ja toisaalta olemassa olevan henkilöstön jaksaminen. Vanhustyön palkkaus, muodolliset koulutusvaatimukset (esim. palvelualuepäällikkö) sekä työn rasittavuus (fyysinen, henkinen vastuu) eivät houkuttele alalle uusia osajia. Tämä ei ole pelkästään Lohjan vaan jo valtakunnallisestikin suuri haaste nyt ja lähivuosina. Henkilöstövajaus pakottaa myös lisäämään ostopalveluja, joka osaltaan lisää tulosalueen kustannustaakkaa.

Tarkastuslautakunnan mielestä vanhus- ja vammaispalvelujen työntekijöiden jaksamista ja palkkausta tulisi kehittää kaikin käytettävissä olevien keinoin ja varautua tuleviin haasteisiin vanhusväestön suhteelliseen (% kokonaisväestöstä) ja määrällisen osuuden kasvaessa.

Sosiaalityön tulosalue alitti talousarvion 385.073 euroa (- 4,4 %) ja saavutti myös keskeiset toiminnalliset tavoitteensa. Yhtenä merkittävänä toiminnallisena kehitysaskeleena voidaan pitää varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisevän työtteen vahvistamista lastensuojelussa osallistumalla lastensuojelun alkuarviointikoulutukseen sekä lastensuojelun ja oppilashuollon yhteisen toimintamallin rakentamiseen. Positiivisena kehityksenä voidaan myös pitää toimeentulotukeen oikeutettujen ruokakuntien määrän laskua (10,2 %) edellisestä arviointivuodesta.

Lastensuojelukäyntien määrä sitä vastoin hieman nousi (1,7 %) vuoteen 2005 verrattuna. Sijaiskotitoiminnassa näkyy sama ostopalvelujen yksikköhintojen kasvutrendi kuin muuallakin perusturvassa, sillä vaikka hoitopäivien lukumäärä on laskenut lähes 10 % vuodesta 2005, niin hoitopäivän nettokustannukset ovat samalla kuitenkin nousseet 22,5 %. Lastensuojelun laitoshoitokustannuksissa yksikkökustannusten kasvu on suorastaan räjähtänyt edellisestä vuodesta, sillä hoitopäivien lukumäärä on kasvanut 7 %:lla edellisestä arviointivuodesta, mutta hoitopäivän nettokustannukset ovat nousseet samalla aikavälillä peräti 51,5 %. Tämä johtuu sekä asiakaskunnan sisällä tapahtuneesta erityistä hoitoa saavien lasten (= kalliimpaa hoitoa) osuuden suhteellisesta kasvusta että palveluntuottajien hinnankorotuksista. ***Tarkastuslautakunnalla ei ole tähän ongelmaan konkreettista kehitysehdotusta.***

Perusterveydenhuollon avopalvelut ylitti talousarvionsa 351.207 euroa (4,6 %). Perusterveydenhuollon avopalvelujen nettomenot/asukas kasvoivat maltillisesti 2,9 % edellisen arviointivuoden 208 eurosta 214 euroon. Avohoitokäyntien kokonaismäärä kääntyi vuonna 2006 lievään laskuun (6,2 %). Esimerkiksi päihdehuollon asiakaskäyntien määrä laski 5,8 % vuoteen 2005 verrattuna. Toiminnallisesti vuosi oli avopalveluissa tuottoisa ja tulosalueelle asetetut keskeiset tavoitteet saavutettiin. Hiiden alueen terveyskeskusten yhteinen avohoidon tuotteistus-hanke eteni mittavan tiedonkeruun myötä ja hankkeen tuloksia kyettiin hyödyntämään toimintakäytäntöjen kehittämisessä. Stakesin lomakkeistolla suoritetun asiakastytyväisyysskyselyn tulokset olivat erinomaisia, sillä Lohjan terveyskeskuspalvelut arvioitiin parhaaksi mukana olleista 40 terveyskeskuksesta. ***Tarkastuslautakunnan mielestä tämä tulos on esimerkillisen hyvää ottaen huomioon sen tosiasian, että terveyskeskuksessa on ollut suuria rekrytointivaiveuksia hoitajien ja lääkärin suhteen.***

Hoitoketjujen ja perusterveydenhuollon kehittämisen ongelmana on Lohjan kuten myös muidenkin sairaalapaikkakuntien erikoissairaanhoitopainotteisuus, mikä näkyy luonnollisesti myös kustannuskertymissä. Pitkän tähtäimen tavoitteeksi tulisikin asettaa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välisen rajapinnan häivyttäminen tehokkaasti toimivan kokonaisuuden luomiseksi. Kehittämistyön haasteena on kuitenkin resurssien käytön kohdentaminen nykyisen kaltaisessa toimintaympäristössä, jossa riittävää ja pätevää henkilökuntaa on vaikea saada rekrytoitua ja toisaalta pidettyä organisaatiossa. ***Tarkastuslautakunta suositteli syksyllä Pääterveysasemaan tehdyn tutustumisen yhteydessä, että tulevan työvoimasaannin parantamiseksi opiskelijoiden kanssa tehtävään yhteistyöhön tulisi panostaa entistä enemmän kohdentamalla talousresursseja terveyskeskuksen lisävakansseihin. Tämä mahdollistaisi hoitohenkilöstön oman työn ohessa antaman perehdytyksen ja työnohjauksen oppisopimustyöntekijöille, opiskelijoille ja myös kesäharjoittelijoille.***

Perusterveydenhuollon hoivapalvelut ylitti talousarvionsa 477.196 euroa (8,5 %). Vuoteen 2005 verrattuna toimintakatteen kasvu oli lähes saman suuruinen kuin talousarvion ylityskin. Ylityksen taustalla olivat etupäässä varahenkilöpalkkojen ja henkilöstövuokrauksen sekä sijaismäärärahojen (486 Te) ylitykset ja lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden odotettua suurempi tarve ja hinnankorotukset (vaikutus yhteensä 117 Te). Vuotta varjosti erityisesti henkilöstön, varsinkin sairaanhoitajien, huono saatavuus. Keskeiset toiminnalliset tavoitteet osin saavutettiin ja lopuilta osin pyrkimykset niiden

saavuttamiseen ainakin käynnistettiin. Varahenkilöjärjestelmää ja sijaisten hankintaa kehitettiin perustamalla yhdeksän uutta varahenkilön vakanssia. Rekrytointisuunnitelman laatiminen, kilpailukykyisen palkkapolitiikan merkityksen kartoittaminen ja ylipäänsä rekrytoinnin tehostaminen eri toimijoiden kanssa ovat pitemmän aikavälin suuri haaste, jonka saavuttamiseksi tähtäävät toimenpiteet on jo aloitettu. *Mielestämme on huolestuttavaa, että Kartanomäen ja Pääterveysaseman käyttöaste ylittää 100 %.* Ylikapasiteetilla toimiminen rasittaa sekä henkilökuntaa että potilaita eikä tämän kaltainen tilanne voi jatkua pysyvästi henkilöstön ja potilaiden hyvinvointia vaarantamatta.

Suun terveydenhuolto alitti talousarvionsa 112.288 euroa (5,4 %). Edelliseen arviointivuoteen verrattuna toimintakate kuitenkin kasvoi 15,2 %. Valtuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet toteutettiin seitsemän viikon odotusaikatavoitetta lukuun ottamatta. Odotusaika oli keskimäärin 11 viikkoa, mikä alittaa kuitenkin selvästi lakisääteisen 6 kk:n palveluvelvoiteajan. Edelliseen arviointivuoteen verrattuna jonotusaika väheni viikolla. Merkittävin toiminnallinen muutos vuoden aikana oli päivystysjärjestelmän luominen yhdessä Siuntion, Karjalohjan ja Sammatin terveyskeskushammaslääkärin sekä seitsemän lohjalaisen yksityishammaslääkärin kanssa. *Asiakastytyväisyys pysyi kiitettävällä tasolla (4,76/5), mitä tarkastuslautakunta pitää esimerkillisenä toiminnallisena saavutuksena.*

Terveydenhuollon täydentävät palvelut alitti reilusti talousarvionsa 224.053 eurolla (29,5 %) ja toimintakatteen määrä laski 82.088 euroa (10,8 %) edellisestä arviointivuodesta. *Edellisessä arviointikertomuksessakin esille nostettu työterveyshuollon hintojen tarkistus kattamaan palvelun aiheuttamat todelliset kustannukset toteutui, sillä työterveyskeskuksen toimintakate oli positiivinen eli tuotot olivat 16.219 euroa kuluja suuremmat.* Työterveyskeskuksen kävijämäärä 12.617 pysyi vuoden 2005 tasolla. *Tarkastuslautakunta toivoo, että sekä ulkoisille että sisäisille asiakkaille myytävien työterveyspalvelujen hinnoittelu ja kustannusrakenne pidetään jatkossakin ajan tasalla positiivisen tuloksen ylläpitämiseksi.*

Erikoissairaanhoidon ylitti talousarvionsa niukasti 186.668 eurolla (0,57 %). Erikoissairaanhoidon kustannukset kasvoivat 1.136.683 eurolla eli 3,6 % vuoteen 2005 verrattuna. Avohoitokäyntien määrä pysyi käytännössä edellisen talousarviovuoden tasolla, sillä avohoitokäyntien lasku (2 438 kpl) kuittaantui vastaavalla hoitojaksojen määrän lisäyksellä. Asian taustalla on HUS:in tilastoinnissa tapahtunut muutos. Tilastojen perusteella voidaan todeta, että psykiatristen hoitokäyntien määrä laski selvästi 1.456 käynnillä (10,3 %). Toiminnallisesti merkittävimmät muutokset olivat Lohjan sairaanhoitoalueen valmistautuminen siirtyä käyttämään kuvantamispalveluissa (HUSRTG) ja laboratoriopalveluissa (HUSLAB) HUS-liikelaitosten palveluja 1.1.2007 lähtien. *Tarkastuslautakunta toteaa tyydytyksellä toteutetut uudistukset.*

2.3.4 Opetuslautakunta

Opetuslautakunnan toimintakate -48.012.257 euroa alitti toimintakatteensa 273.799 eurolla (0,57 %). Toimintakatteen määrä nousi 4,2 % edelliseen arviointivuoteen

verrattuna. Valtuuston asettamat keskeiset toiminnalliset tavoitteet saavutettiin ja merkittävimpiä niistä olivat lapsi- ja perhepoliittisen ohjelman toteuttaminen moniammatillisena MoNet-verkostona, varhaiskasvatuksessa laajennettuun käyttöön otettu varhaisen puuttumisen Kehu-menetelmä, poikkihallinnollisen yhteistyön tiivistyminen (mm. tilaverkkoselvitykset), perusopetuksen uudet opetus suunnitelmat sekä johtamisjärjestelmän uudistamisen aloittaminen ja lähikouluperiaatteen mukaiseen toimintamalliin siirtyminen.

Varhaiskasvatus alitti talousarvion 162.644 euroa (1 %). Varhaiskasvatuksen piirissä oli yhteensä 3020 lasta, josta kunnallisen päivähoiton piirissä oli 1490 lasta eli 49,3 %. Hoitopaikkojen määrä nousi 81:lla vuoteen 2005 verrattuna. Perhepäivähoiton paikkojen suhteellisessa osuudessa jatkui hienoinen kasvusuuntaus, sillä niiden osuus 19,8 % kaikista päivähoitopaikoista ylitti vuodelle 2006 asetetun tavoitteen 6,3 %-yksiköllä ja sitä edeltävän vuoden toteuman 2,6 %-yksiköllä. Kotihoidon tukea jaettiin 2.334.350 euroa ja kuntalisän taloudellisesta kannattavuudesta saatiin Stakesin raportti syksyllä 2006. Kuntalisää jaettiin vuoden 2006 aikana 586.063 euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen oli 129.979 euroa eli 28,5 %. Kasvun taustalla on kotihoidon tuen saajien määrän nousu vuodesta 2005. Kaupunginvaltuuston talousarviokäsittelyn yhteydessä tehtiin syksyllä 2006 päätös, jonka perusteella määräaikaisesti käytössä ollut Lohja-lisän maksatus lopetetaan 1.8.2007 alkaen. Päätöksen vaikutus tulee näkyviin kevään 2007 kuluessa.

Varhaiskasvatus panosti arviointivuoden aikana varhaiseen puuttumiseen aloittamalla moniammatillisena MoNet-verkostona toteutettavan lapsi- ja perhepoliittisen ohjelman toteuttamisen sekä hyödyntämällä Kehu-menetelmää (kehityksen arviointi- ja yhteistyömenetelmä) yhteistyössä neuvolan kanssa. MoNet-verkoston ja Kehu-menetelmän ensisijaisena päämääränä on varhainen ongelmiin puuttuminen sekä resurssien kohdentaminen todellisen tarpeen mukaisesti. ***Ennalta ehkäisevään toimintaan keskittyvä kasvatustyö on mielestämme toiminta-alue, johon kannattaa jatkossakin panostaa resursseja.*** Varhaiskasvatuksessa uusittiin vuoden 2006 aikana myös koko johtamisjärjestelmä, jossa punaisena lankana oli siirtyä talokohtaisesta johtamisesta alueelliseen johtamiseen sekä vapauttaa päiväkodin johtajien työpanos varsinaiseen johtamiseen oman toimen (lastentarhanopettaja) ohessa tehtävän esimiestyön sijaan. ***Yllä mainittujen kehityskohteiden ja –projektien toiminnallisia vaikutuksia ja konkreettisia tuloksia tarkastuslautakunta tulee odottamaan ja seuraamaan tulevana lähivuosina.***

Perusopetus pysyi talousarviossaan, mutta toimintakate heikkeni edellisestä arviointivuodesta 4,4 % muun muassa myyntituottojen pienenemisestä johtuen (opetuspalvelumaksut -312.293 euroa). Perusopetuksen oppilasmäärä 4879 laski 60 oppilaalla (1,2 %) edellisestä arviointivuodesta, mutta samalla aikavälillä päätoimisten opettajien määrä kasvoi kahdella opettajalla. **Esiopetuksen** oppilasmäärä 463,5 laski 10,5 oppilaalla (2,3 %) vuoteen 2005 verrattuna. Tuntikehys pysyi edellisen arviointivuoden tasolla 72,7 vuosiviikkotunnissa/oppilas. ***Oppilas/päätoiminen opettaja suhdetta kuvaava tunnusluku 13,0 jatkoi monta vuotta jatkunutta heikkenemistään.*** Syksyllä 2006 valtuusto teki talouden tasapainottamisryhmän koordinoiman selvityksen perusteella päätöksen alentaa tuntikehystä 1 %:lla.

Perusopetuksen keskeisimmät toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Virkarehtori-järjestelmä aloitettiin ja toiminnallisen organisoitumisen taustalla oli alueellinen ajattelu. Erityisopetuksen tuntimäärä lisääntyi vuositason 3800 tunnilla lähikouluperiaatteeseen ja integroituun erityisopetukseen siirtymisestä johtuen. Oppilaskohtainen yksikköhinta laski samaan aikaan kuitenkin 4773 eurosta 4763 euroon eli 10 euroa/oppilas. Koulupäivän hinta/oppilas 24,10 euroa pysyi edellisen kertomusvuoden tasolla. Uusi opetussuunnitelma, jolla pyritään yhteneväiseen oppimispolkuun (ei selkeää ala/yläkoulurajaa), otettiin käyttöön 1.8.2006. Uutta opetussuunnitelmaa on hyödynnetty myös taloudellisessa tehokkuudessa oppimateriaaleissa säästämällä. Tilaverkkoselvitys valmistui hyvin sujuneena poikkihallinnollisena yhteistyönä ja selvitystä päivitetään säännöllisesti uuden väestösuunnittelun perusteella.

Mielestämme ehkä merkittävin toiminnallinen saavutus oli perusturvan ja opetustoimen yhteisen oppilashuollon kehittämissuunnitelman (Monet-ryhmä) toiminnan aloittaminen. Varhainen puuttuminen oli yksi niistä keskeisistä asioista, johon tarkastuslautakunta otti kantaa vuoden 2005 arviointikertomuksessaan. Monet-työryhmä on alueellisesti organisoitu moniammatillinen lapsi- ja perhepoliittinen työryhmä, jossa on asiantuntijoita neuvolasta, varhaiskasvatuksesta, koulusta sekä sosiaali- ja nuorisotyöstä. Tarkastuslautakunnan mielestä myös Linkin ja koulujen välinen syrjäytymisvaaraa ennalta ehkäisevä yhteistyö on ollut hedelmällistä, sillä syyslukukauden 2006 alkaessa kaikki nuoret aloittivat keskiasteen koulutuksen.

Lukio alitti toimintakatteensa 132.889 euroa (2,9 %). Lukion opiskelijamäärä 903 jäi hieman tavoitteestaan (932) ja laski 14 oppilaalla edelliseen arviointivuoteen verrattuna. Opiskelijakohtainen toimintakate 3.951 euroa pysyi varsin maltillisella tasolla ja itse asiassa hieman laski vuoden 2005 toteumaan (4.030 euroa) verrattuna. Toiminnallisesti vuotta sävyttivät toisen asteen yhteistyön selvitys Hiiden alueen yhteistyönä sekä Källhagenin ja lukion rakentamista koskevien tarveselvitysten laatiminen.

Ammatillisessa koulutuksessa oli kertomusvuoden syksyllä yhteensä 1576 oppilasta, joista ammattikorkeakouluopiskelijoiden osuus oli 602 oppilasta eli 38 %. Ammatillisessa koulutuksessa olevien yhteismäärä kasvoi edellisestä kertomusvuodesta 76 oppilaalla (4,8 %) ja ammattikorkeakoulussa olevien opiskelijoiden suhteellinen osuus 84 oppilaalla (5,3 %).

2.3.5 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan toimintakate ylitti talousarvion 180.287 euroa (2,2 %). Edelliseen kertomusvuoteen verrattuna toimintakate kasvoi 5,4 %. Toimintakatteen ylitys johtui pääasiassa Hiiden Opiston, Länsi-Uudenmaan musiikkiopiston ja kaupunginorkesterin henkilöstömenojen ylityksistä sekä pääkirjaston arvioitua suuremmista siivous- ja vuokrakuluista. Valtuuston asettamat keskeiset toiminnalliset tavoitteet saavutettiin.

Aikuiskoulutuksessa Hiiden opisto ei edellisen arviointivuoden tavoin pysynyt

talousarviossa, vaan ylitti sen selvästi 67.125 eurolla eli 7,6 %:lla. Arvioitua 84.454 euroa suuremmat toimintatuotot eivät riittäneet paikkaamaan arvioitua suurempia henkilöstökuluja. Edelliseen vuoteen verrattuna toimintakatteen kasvu sen sijaan oli maltillisempi 2,2 %. Toimintakatteen ylitys johtui lähinnä tunti- ja urakkapalkkojen 104.826 euron ylityksestä, vaikka opisto pysyikin sovitussa tuntimäärässä. Henkilöstömenojen nousu oli talousarviota tehdessä arvioitu väärin. Keskeiset toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2006 saavutettiin. Vuoden aikana kehitettiin seutuyhteistyötä ja päivitettiin taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma.

Musiikkiopistokin ylitti talousarvion 91.777 eurolla (8,5 %) lähinnä viranhaltijoiden kuukausipalkkojen budjetoitua 96.108 euroa suuremmasta toteumasta johtuen. Yksi syy tähän on palkkaluokista luopuminen ja palkkojen tarkistaminen, jonka kokonaisvaikutuksena palkkakulut nousivat lähes 5 %. Toisaalta kysymys oli puhtaasta budjetointivirheestä, sillä vuoden 2006 talousarvion henkilöstökulut olivat 129.497 euroa vuoden 2005 tilinpäätöstä pienemmät. Musiikkiopiston kokonaisopiskelijamäärä oli vuoden lopussa 1031, jossa kasvua edellisen kertomusvuoteen 940 opiskelijaan oli 8,8 %. Varsinaisia henkilökohtaista opetusta saavia oppilaita oli kuitenkin 539 eli 15 oppilasta vähemmän kuin edellisenä arviointivuotena.

Molemmissa opistoissa tapahtuneet henkilöstömenojen ylitykset toteutuivat edellisenäkin kertomusvuonna. *Tarkastuslautakunta edellyttää, että henkilöstömenojen budjetoinnin tarkkuuteen ja relevanttiuteen kiinnitetään jatkossa korostetummin huomiota. Sama pätee talousarvion säännölliseen seurantaan ja olennaisiin poikkeamiin reagoimiseen.*

Nuorisotoimessa taloudelliset ja keskeiset toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. ESR-rahoitteisen Nuorten tuki- ja neuvontakeskus Linkin vakinaistaminen vahvistui vuoden 2006 aikana. Erityisnuorisotyö siirtyi syksyn alussa yhteisiin tiloihin Linnaistenkadulle, jonne sijoittuivat Linkin, erityisnuorisotyön ja päihdetyöntekijän palvelut. Nuorisotilojen kävijämäärissä jäätiin 14.000 kävijän asetetusta tavoitteesta 11.176 kävijään, jossa oli 1.596 kävijän (12,5 %) vähennys vuoteen 2005 verrattuna. Kävijämäärien laskutrendi jatkui jo toista vuotta peräkkäin. Esimerkiksi keskustassa sijaitsevan nuorisokahvila Dixin vetovoima on ollut laimeahko viime vuosina. Tulevien vuosien haasteena on kävijämäärien lisäämiseen tähtäävät toimenpiteet. *Kävijämäärien laskun taustalla olevat syyt tulisi mielestämme analysoida sekä panostaa toiminnassa näiden aukkokohtien kehittämiseen. Päihdevalistuksen antaminen 6. luokkalaisille ja päihdeaiheisten vanhempainiltojen järjestäminen yhteistyössä Harjun koulun 7.luokkien luokanvalvojen kanssa on hyvä esimerkki varhaisen puuttumisen mallin käytännön soveltamisesta nuorisotoimessa.*

Yleisessä kulttuuritoimessa saavutettiin taloudelliset ja keskeiset toiminnalliset tavoitteet. Edellisvuosien tapaan järjestettiin jo perinteeksi muodostuneet "kansanjuhlat", mm. Tenoripäivät, Lohjan kesän tapahtumat ja Menneen ajan joulumarkkinat. Laurentius-salissa järjestettiin 134 tilaisuutta (+ 26) ja Kässän talossa 33 (+30) yleisötilaisuutta sekä 9 näyttelyä. *Laurentius-salin ja varsinkin Kässän talon käyttöasteet ovat parantuneet yllä mainittujen lukujen valossa edellisestä kertomusvuodesta.* Lisäksi Kässän talossa on järjestetty vuoden aikana yksityistilaisuuksia. Kässän talon käytöstä saatiin vuokratuottoja 5.193 €. Laurentius-salin

vuokratuotot olivat 57.514 euroa.

Kaupunginorkesteri ylitti talousarviossa asetetun toimintakatteen 50.217 euroa (7,5 %). Ylitys johtui pääasiassa tunti- ja urakkapalkkojen 36.074 euron ja kirjallisuushankintojen 7.601 arvioitua suuremmasta toteumasta. Toiminnallisesti vuosi oli jälleen vireä, sillä tavoitteeksi asetettu 55 konserttia toteutui 89 konserttina. Konserttien määrä laski kuitenkin lievästi edellisen arviointivuoden 106 konsertista.

Lohjan teatterin toimintakate alitti talousarvion 48.364 euroa (30,8 %) lähinnä arvioitua paremmasta pääsymaksujen kertymästä (+27.634 euroa) ja toisaalta 20.855 euroa budjetoitua pienemmistä toimintakuluista johtuen. Hyvästä pääsymaksujen kertymästä huolimatta teatterin näytösten lukumäärä 49 jäi hieman 60 näytöksen tavoitteesta. *Lohjan teatteri on mielestämme saavuttanut tavoitteet, erityisesti pääsymaksujen kertymän, kiitettävästi.*

Kirjastotoimi ylitti talousarvion 90.731 eurolla (5,6 %) pääasiassa vuokramenojen (33 Te), puhtaanapitopalvelun (13 Te) ja eläkeperusteisten maksujen arvioitua suuremmasta toteumasta johtuen. Myös kirjaston tulot jäivät 11.333 euroa alle arvioidun lähinnä uudesta nettiperusteisesta lainojen uusimisesta johtuen, sillä vaivattomampi lainojen uudistaminen vähentää myöhästymismaksujen kertymistä. Toiminnallisesti vuosi oli merkittävä, sillä uusi pääkirjasto avattiin 31.1.2006. Pääkirjasto on saanut ensimmäisenä toimintavuotenaan runsaasti positiivista palautetta ja julkisuutta. Arviointivuoden aikana käynnistettiin myös kirjastoverkkoselvitys ja tehostettiin yhteistyötä eri hallintokuntien ja ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa.

Lainauksen määrä 652.302 kpl kääntyi edellisen kertomusvuoden notkahduksen jälkeen jälleen kasvuun ja jäi vai hieman (4,6 %) sille asetetusta 684.000 lainauksen tavoitteesta. Pääkirjaston osuus lainauksen kokonaismäärästä oli merkittävä (366.025 lainausta). Lainaustyyppien toimintakate -1,89 euroa sen sijaan ylitti tavoitteen 0,11 euroa/lainaus ja parannusta edelliseen arviointivuoteen kertyi -0,38 euroa/lainaus eli 16,7 %. Ohessa on vuoden 2005 vertailutietoa eri kuntien lainausvolyyymeista ja toimintakuluista. Lohjalta on otettu uuden Pääkirjaston vuoksi vertailuanalyysiin mukaan myös vuosi 2006.

Tunnusluku	Lohja 2005	Lohja 2006	Hyvinkää 2005	Kirkkonummi 2005	Nurmijärvi 2005	Tuusula 2005
Lähikirjastot (kpl)	4	3	2	2	2	3
Lainaus (kpl)	595445	652144	904204	655241	898558	560870
Lainaajia (hlöä)	12896	15272	16121	15127	16987	13919
Henkilökunta yhteensä	31,94	33,38	26,74	25,02	26,24	30,57
Toimintakulut 2006	1705764	1788024	1570940	1517734	1717520	1814369

Vuoden 2005 vertailulukujen perusteella Lohjan lainausmäärät (kpl) ovat toiseksi pienimmät, henkilökunnan määrä suurin ja toimintakulut kolmanneksi suurimmat viiden väestömäärältään saman kokoluokan kunnasta. **Johtopäätöksenä voidaan todeta, että toimintakulut ovat verrokkikuntien keskitasoa, mutta lainausmäärissä (kpl) ja lainaajien määrissä (hlöä) Lohja sijoittuu ryhmän alimpaan neljännekseen.**

Kirjastotoimen toiminnalliset saavutukset sekä toimintakate/lainaus tunnusluvun positiivinen kehitys pitää mielestämme kirjastotoimen kokonaisarvion myönteisenä.

Museotoimi alitti tänä vuonna toimintakatteen 12.156 eurolla (2,9 %) eli tilanne korjaantui edellisen arviointivuoden ylityksestä, johon tarkastuslautakunta toivoi tarkkuutta talousarvion seurannan suhteen. Museotoimen toimintakatteen määrä 405.837 euroa pieneni 19.151 eurolla (4,5 %) edelliseen kertomusvuoteen verrattuna. Toiminnallisestikin Hjalmar Linderin juhlavuosi oli varsin positiivinen. Museon kävijämäärä 39.990 kävijää ylitti tavoitteen 4.990 kävijällä sekä edellisen kertomusvuoden toteuman peräti 11.627 kävijällä eli 41 %:lla. **Museo näytti mielestämme hyvää esimerkkiä olemalla vuoden aikana aktiivinen koulujen kanssa tehtävässä yhteistyössä.**

Nuorten tukitoiminnassa valtion tuki nuorisotyöpajalle jatkui myös kertomusvuotena ja se mahdollisti puusepän ja määräaikaisen auton asentajan työllistämisen. Vuosi oli myös taloudellisesti hyvä, sillä toimintakate alittui 4.247 euroa (7,5 %) valtionosuuksien ja avustusten arvioitua suuremmasta kertymästä johtuen.

Kierrätyskeskuksessa vuosi oli myös sekä taloudellisesti että toiminnallisesti onnistunut. Toimintakate alittui 10.828 eurolla (31,1 %) arvioitua suuremmasta tulokertymästä johtuen. Kävijämäärien kehitys oli uusien tilojen myötä myös kasvu-uralla.

Liikuntatoimi pääsi suurin piirtein tavoitteeksi asetettuun toimintakatteeseen. Kävijämäärien kehitys oli kahdensuuntainen. Neidonkeitaan kävijämäärä 270.948 kasvoi 9750 kävijällä (3,7 %) vuodesta 2005, mutta muiden liikuntapalvelujen käyttäjämäärät sen sijaan putosivat 19.435 kävijällä (2,4 %). Liikunnan terveysvaikutusten arviointikysely toteutettiin syksyn 2006 aikana, mutta tulosten analysointi on vielä kesken. Lohjan liikuntapaikkatarjonta on muihin kuntiin verrattuna poikkeuksellisen monipuolinen. Lohjan liikuntapalveluja käyttävät runsaasti myös ulkopaikkakuntalaiset. **Kuntosalin käyttäjäjakauma osoittaa mielestämme positiivista suhtautumista sekä kilpa- että terveystavoitteiseen liikuntaan. Tarkastuslautakunnan mielestä liikunnan terveysvaikutusten korostamista yhteistyössä Lohjan alueen koulujen kanssa olisi priorisoitava toiminnassa, sillä se on ensiarvoisen tärkeitä uusien sukupolvien terveystottumuksia kehitettäessä.**

2.3.6 Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan toimintakate -2.360.734 euroa ylitti muutetun talousarvion 152.670 euroa eli 6,9 %. Edelliseen kertomusvuoteen verrattuna toimintakate kasvoi 5,9 %. Toimintakatteen ylitys johtui pääasiassa vesihuollon arvioitua pienemmästä

myynnistä, eläkeperusteisten maksujen ylityksistä sekä sähkö- ja lämpöenergian 462.640 euroa arvioitua suuremmista ostoista. Taloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna teknisen lautakunnan toimintatuotot ylittivät kokonaisuutena talousarvion 289.964 euroa, mutta toimintakulujen ylitys 442.633 euroa vei teknisen lautakunnan käyttötalouden arvioitua heikommaksi. Valtuuston asettamat strategialähtöiset toiminnalliset tavoitteet kyettiin pääosin saavuttamaan ja osa pitkän tähtäimen suunnittelua ja toteutusta vaativista tavoitteista on vielä työn alla.

Hallinto alitti talousarvion 149.383 eurolla (4,75 %). Toiminnallisesti vuotta säävyttivät uuden alueellisen jätehuollon yhteistyösopimuksen hyväksyminen ja keskustelut lämpöyhtiöiden fuusioitumisesta. Tulosalueen talousarvion saavuttamisesta huolimatta alueellisen pelastustoimen kustannukset ylittivät jälleen talousarvion 113.845 eurolla (5,3 %) ja kustannusten kasvu edelliseen kertomus vuoteen verrattuna oli 292.085 euroa eli lähes 15 %. Arvioitua suuremman kustannuskertymän taustalla olivat maksuperusteen muuttuminen väkilukupainotteiseksi sekä yleistä kustannusnousua korkeampi kustannustaso. **Yhteenvedona voidaan todeta, että hallinnon tulosalue saavutti sille asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet alueellista pelastustoimen kustannuskehitystä lukuun ottamatta.**

Kunnallistekniikan tulosalue jäi talousarviossa asetetusta toimintakatteesta 546.862 euroa ja talousarvion toteumaprosentiksi jäi 19. Pääasiallisena syynä tähän oli vesi- ja jätevesimaksujen yli 400.000 euroa arvioitua alhaisemmaksi jäänyt tulokertymä sekä eläkekulujen lähes 159.000 euroa arvioitua suurempi toteuma. Loppuvuoden 2006 poikkeuksellisen edullisista sääolosuhteista huolimatta liikenneväylien kunnossapito ylitti talousarvion 208.328 eurolla eli noin 13 %:lla. Liikenneväylien neliöperusteinen toimintakate -1,07 €/m² pysyi kuitenkin lähes edellisen kertomusvuoden tasolla. Liikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta pyrittiin vuoden 2006 aikana kohentamaan hyväksymällä keskustan uusi päivitetty liikennesuunnitelma, hyväksymällä keskustapysäköinnin kehittämisen periaatteet sekä hyväksymällä tieverkko- ja liikenneturvallisuussuunnitelma. ***Kaupunkilaisilta saadun palautteen perusteella katutyön laatuun ja valvontaan on kiinnitettävä enemmän huomiota.***

Puistojen ja muiden yleisten alueiden kunnossapidon tasoa laskettiin edellisten vuosien laadulliselta tasolta määrärahoja supistamalla. Asukaskohtainen toimintakate parani kustannussäästöjen johdosta parhaalle tasolle viiteen vuoteen ollen -13,13 euroa/asukas. Edelliseen kertomusvuoteen verrattuna tunnusluku koheni 2,90 euroa/asukas eli 18 % ja talousarvion tavoite -15,04 euroa ylitettiin selvästi. Luontoympäristöön laatuun liittyvien toiminnallisten tavoitteiden toteuttaminen aloitettiin hyväksymällä rantaraitin kehittämissuunnitelma ja aloittamalla kaikki kaupungin puisto- ja metsäalueet kattavien ja mitoituksiin perustuvien hoitokorttien laadinta. Vuotta 2006 leimasivat vilkkaat keskustelut talouden tasapainottamiseksi esitetyistä uimarantojen, matonpesupaikkojen ja leikkipuistojen lakkauttamisuhasta. ***Tarkastuslautakunta toivoo, että paikalliset asukasyhdistykset aktivoitaisiin projektiluonteisesti kaupungin tukemalla ohjauksella yllä mainittujen alueiden ylläpitoon ympäristön viihtyvyyden lisäämiseksi ja kustannustason hallitsemiseksi. Kaupunkistrategiassa esitetyt pitkän tähtäimen painopistealueet kuten pohjaveden laadun turvaaminen sekä järvialueen***

erityispiirteiden jalostaminen ja tasapainoinen hyödyntäminen ovat myös niitä asioita, joiden kehittämiseen tulisi panostaa jatkossa nykyistä enemmän.

Vesi- ja viemärlaitoksen toiminnallinen tulos jäi 393.233 alle arvioidun lähinnä myydyn vesimäärän pienenemisestä johtuen. Myydyn veden määrä jäi 207.028 m³ eli 9 % alle vuoden 2006 arvion (arvioitu väärin) ja pieneni vuodesta 2005 11.609 m³ (0,6 %). Tavoitteeksi asetettu kuutiomääräisestä toimintakatteesta 1,44 €/m³ jäätin 12 c/m³. Tarkastelujaksolla 1998 – 2006 myyty vesimäärä on ollut vain vuosina 1999, 2001 ja 2004 tämän kertomusvuoden toteumaa alempi. Talouden tasapainottamiseksi vuoden 2007 alussa tehtiin päätös veden ja jäteveden yksikköhintojen korottamisesta. Vuoden 2006 investointien toteutunut määrä 3.393.313 euroa ylitti talousarvion määrärahat 333.313 eurolla (10,9 %) ja nousi 1.209.633 euroa eli 65 % edellisestä kertomusvuodesta. Talousarvion ylittyminen johtui pääosin Pitkäniemen jäteveden pumppaamon saneeraustyön arvioitua 510.000 euroa etupainotteisemmasta laskutuksesta, joka toisaalta tulee näkymään saman investointikohteen määrärahojen alituksena vuoden 2007 talousarviossa. Toiminnallisesta näkökulmasta katsottuna vuosi 2006 toteutui hyvin.

Tilapalvelut ylitti talousarviossa asetetun tavoitteen 42.064 eurolla (12,6 %). Uusinvestointi taso oli vuoden 2005 tavoin korkea, mutta investointeihin varatut määrärahat 9.464.145 euroa alittuivat 1.740.699 eurolla (18,3 %). *Toiminnallisten tavoitteiden toteutusaste oli mielestämme erinomainen. Poikkihallinnollinen tilaverkkotyö, jossa selvitettiin tilojen käytön tehokkuutta hallintotiloissa, päiväkodeissa ja kouluissa, sujui hyvässä yhteisymmärryksessä eri osapuolten kesken.* Konkreettisina esimerkkeinä tehokkuustarkastelun tuloksista on Monkolan hallintotilojen käytön tiivistäminen sivistyskeskuksen siirryttyä Lohjantähdestä Monkolaan ja päiväkotien tilajärjestelyt päivähoitopaikkojen lisäämiseksi.

Tilahallinnon kustannuslaskennan kehittämisen tueksi valmistui syksyllä 2006 ulkopuolisen konsultin (Trellum Consulting) tilakatselmusten perusteella tekemä selvitys Lohjan kaupungin rakennusten teknisistä ja jälleenhankinta-arvoista sekä arvio korjausvelan ja peruskorjaus/perusparannus tarpeen määrästä. Selvityksen tuloksena saatiin Lohjan kaupungin koko omaisuuden jälleenhankinta-arvoksi noin 233 miljoonaa euroa ja peruskorjaustarpeeksi tavoitetasosta riippuen peräti 30-42 miljoonaa euroa. Toiminnalliset muutokset huomioon ottaen perusparannustarve nousisi vielä kaksinkertaiseksi. *Mielestämme edellä mainitun selvityksen lopputulos edellyttää Lohjan kaupungin tilaverkon kriittistä tarkastelua todellisen palvelutarpeen näkökulmasta sekä konkreettista varautumista tuleviin perusparannuksiin toiminnallisten ja taloudellisten riskien hallitsemiseksi.*

Ruoka- ja siivouspalvelujen toimintakate oli 202.746 euroa arvioitua parempi. Hyvän taloudellisen toteuman taustalla olivat edellistä arviointivuotta parempi ostotoiminnan kustannuskuri (67 Te) sekä tulopuolelle saatu 105.287 euron suuruinen matalapalkkatuki. Ateriakohtainen tunnusluku 2,28 €/ateria oli 11,3 % tavoitearvoa parempi ja alhaisin yksikkökustannus vuoden 2000 jälkeen. Valmistettujen aterioiden kappalemäärä ylitti tavoitteen 14,8 % ja edellisen arviointivuoden toteuman 10,2 %. *Tarkastuslautakunta toteaa tyydytyksellä, että ruoka- ja siivouspalvelujen ostotoiminnan tehokkuus on parantunut huomattavasti edelliseen kertomusvuoteen verrattuna.* Vuosi 2006 oli myös

toiminnallisten tavoitteiden osalta onnistunut. Ruoka- ja siivouspalvelujen aluemallikokeilu päättyi ja syksyllä 2006 valmistui loppuraportti sisältäen mm. eri vaihtoehtoisia toteuttamistapoja kuvaavan swot-analyysin vaihtoehtojen vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhkatekijöistä. Toiminnallisten tekijöiden lisäksi eri vaihtoehtoista laadittiin kustannusarviot. Päätös aluemallin kohtalosta tehdään todennäköisesti vuoden 2007 ensimmäisellä puoliskolla.

Aluemallin taustalla oleva ajattelu ja pilottikokeilu toiminnan harkitusta keskittämistä, resurssien kohdentamisesta sekä uusista ruuan tuotantotavoista on mielestämme konkreettinen esimerkki palvelujen tuottamisprosessin kehittämiskartoituksesta.

2.3.7 Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnan toimintakate 2.189.696 euroa pysyi alkuperäisessä talousarviossaan alittamalla sen 11.293 eurolla (0,5 %). Edelliseen kertomusvuoteen verrattuna toimintakateen kasvu oli kuitenkin huomattava eli 23 %. Kustannusten kasvu johtui pääosin kehittämis- ja elinkeinojaoston alaisuudessa tehtävistä arkkitehtikilpailuista (272.000 euroa). *Tarkastuslautakunta toteaa, että Hiidensalmen ja Paloniemen alueen suunnittelussa on pidetty liikaa kiirettä, eikä ole etukäteen selvitetty ELSA-ratavarausta.* Rakennusvalvontamaksuissa jäätin 62.741 euroa talousarviota pienempään maksukertymään ja vuoteen 2005 verrattuna maksutuotot vähenivät 40 %. Myös muut tarkastus- ja valvontamaksut sekä ympäristölupamaksut jäivät selvästi arvioitua pienemmäksi. Ympäristölautakunnalle asetetut keskeiset toiminnalliset tavoitteet saavutettiin.

Maankäytön ja ympäristön tulosalue ylitti talousarvion 109.135 eurolla (9,3 %) rakennusvalvonnan maksutuottojen arvioitua pienemmästä kertymästä johtuen. Toimintakulut sen sijaan pysyivät talousarvion sisällä. Edelliseen arviointivuoteen verrattuna toimintakate kasvoi peräti 26,7 % toimintatuottojen vähenemisen (19,4 %) ja toisaalta toimintakulujen kasvun (5,5 %) yhteisvaikutuksena. Vuodelle 2006 asetetut toiminnalliset tavoitteet pääpiirteittäin saavutettiin. Keskustan kehittämiseen liittyvät periaatteet sekä arkkitehtikilpailujen järjestäminen nousivat usein esille kehittämis- ja elinkeinojaostossa. Vuoden 2006 tavoitteena oli hyväksyä 760 hehtaaria yleiskaavaa ja 75 hehtaaria asemakaavaa, mutta toteutuneet luvut vastaavasti olivat 0 ja 43 hehtaaria. Vuodesta 2000 alkaneella tarkastelujaksolla hyväksytyt asemakaavan määrä 43 hehtaaria on toiseksi pienin toteuma. *Kaavoituksen nopeudessa ja tarkkuudessa olisi tarkastuslautakunnan mielestä yleisesti parantamisen varaa, sillä vuoden 2006 aikana valtuustossa hyväksyttiin kaksi kaavamuutosta, mikä on vertailukuntia ja kuntasektorin keskiarvoa vähemmän.*

Rakennusvalvonnassa rakennuslupien ja katselmusten määrä jäi jonkin verran sekä tavoitteesta että edellisen arviointivuoden toteutuneesta määrästä. Rakennuslupakohtainen toimintakate 60,29 euroa/rakennuslupa putosi jyrkästi edeltävien kolmen vuoden (2003-2005) tasosta ja jäi noin neljännekseen vuodelle 2006 asetetusta tavoitteesta. Rakennusvalvonnan resurssien riittävyys on osoittautunut riittämättömäksi, sillä

esimerkiksi palveluiden myymiseen seudullisesti ei riittänyt kysyntää vastaavia resursseja. Vuoden 2007 talousarvioon onkin jo sisällytetty yksi uusi rakennustarkastajan virka, mutta rakennussektorin lähes ylikuumentuneet markkinat ja toisaalta kunnan palkkataso koulutus- ja pätevyysvaatimukseen suhteutettuna näyttävät muodostuvan suureksi haasteeksi henkilöstön rekrytoinnissa. Toiminnallisena tavoitteena oli parantaa asuntoalueiden viihtyisyyttä ja sosiaalista eheyttä sekä luoda asuntoalueille oma kaavallinen roolissa. Näiden tavoitteiden toteumista edistettiin vuoden aikana laatimalla korttelikohtaiset rakentamistapaohjeet ja profiloimalla uudet Haikarin, Gunnarlan ja Haukkavuoren asuinalueet. Kattava rakennustapaohjeistus on kuitenkin vielä laatimatta. Lohjan kaupungin rakennusvalvonnan yleinen maine on sekä asiakastyytyväisyyskyselyjen että tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan erittäin hyvä.

Ympäristötoimen toimintakate oli arvioitua 47.102 euroa (7,4 %) parempi lähinnä maltillisista kustannuksista johtuen. Keskeiset tavoitteet osin saavutettiin ja osa tavoitteista on vielä työstettävänä. Toiminnan painopisteinä olivat vuoden aikana Hiiden alueen ympäristölupayhteistyö sekä riskienhallintaan panostaminen uusien öljy- ja kemikaalivahinkojen torjumiseksi pohjavesialueella. Vesistökuunnostukset ja -seurannat sekä niihin liittyvä alueellinen ja muiden toiminnanharjoittajien tehtävä yhteistyö edistivät ympäristöongelmien ennaltaehkäisyä ja/tai niiden lieventämistä. Jätevesien neuvontaprojekti yhdessä LUVY ry:n kanssa on tästä hyvänä esimerkkinä. *Mielestämme ympäristötoimen painopistealueiden valinta ja toimenpiteet niiden toteuttamiseksi on onnistunut suhteutettuna käytettävissä oleviin resursseihin. Toivomme kuitenkin monipuolisempia rakennusmääräyksiä.*

Kiinteistö- ja kartastotoimen tulosityksikkö saavutti taloudelliset tavoitteet. Vuodelle 2006 asetetut keskeiset toiminnalliset tavoitteet saatiin myös pääpiirteittäin toteutettua. Mittavaa maanhankintaa tehtiin lähinnä Länsi- ja Pohjois-Lohjalla ja maapoliittinen ohjelma hyväksyttiin vuoden 2006 aikana. Merkittävimmät maahankinnat ja hankintapäätökset koskivat Muijalan, Isosaaren ja Karnaisten alueita. Kaavoitettujen omakotitalotonttien määrä 100 kpl laski edellisestä arviointivuodesta 16,7 % ja oli pienin luku vuoden 2000 jälkeen. Omakotitontteja myytiin vuoden 2006 aikana 37 kpl Gunnarlasta, Maksjoelta ja Haikarista. Vuoden 2006 aikana myyntiin tulleita kaupungin kaavatontteja oli vuoden lopussa myymättä 9 kappaletta. Kaupungin kaava-alueilta myytyjen tonttien keskihinta vuonna 2006 oli 31,59 euroa/m². Keskihinta on noussut yli kaksinkertaiseksi vuoden 2000 tasosta (13,29 euroa/m²), mikä kuvastaa hyvin tonttien yleistä hintakehitystä pääkaupunkiseudun lähialueilla. Kaavoitettujen liike- ja teollisuustonttien määrä 80 kpl sen sijaan lähti kasvuun ylittäen tavoitteen 60 %:lla ja oli samalla korkein luku kuuteen vuoteen, mitä tarkastuslautakunta pitää sekä Lohjan yleisen kaupunkikuvan että elinkeinotoiminnan edellytysten näkökulmasta toivottavana kehityksenä. *Tarkastuslautakunta toivoo, että kaavoitettujen omakotitalotonttien pinta-aloissa olisi nykyistä enemmän vaihtelua ympärillä olevan maisemaan suhteutettuna.*

3. Investoinnit

Investointien määrä 18.486.582 euroa pieneni 21,8 %:lla edellisestä arviointivuodesta.

Bruttoinvestoinnit alittivat muutetun talousarvion 948.363 eurolla ja nettoinvestoinnit vastaavasti 3.700.652 eurolla arvioitua suuremmista valtionrahoitusosuuksista ja käyttöomaisuuden myyntivoitoista johtuen. Käyttöomaisuuden luovutustulot 4.451.662 euroa ylittivät talousarvion 1.701.662 eurolla. Investointitaso oli kuitenkin korkea, kun se suhteutetaan pieneen 2,5 miljoonan euron tulorahoitusosuuteen. Investointeja rahoitettiin edellisvuosien tapaan kaupungin omaisuutta myymällä sekä valtionosuuksilla ja avustuksilla (1,4 Me). Loput 10,1 miljoonaa euroa jäi rahoitettavaksi muilla rahoituslähteillä. Tarkastuslautakunta pitää erityisen huolestuttavana sitä, että kaupungin lainojen kokonaismäärä kasvoi kertomusvuoden aikana 7,6 miljoonalla eurolla ja vaikuttaa näin olennaisesti myös korkokulujen määrään käyttötalouden puolella varsinkin kun yleinen korkotaso on ollut loppuvuodesta 2005 alkaen kasvu-uralla (Euribor 12 kk: 2,25 % → 4,2 %). Pitkän tähtäimen strategisesta tavoitetilasta, jossa investointitarpeen lisäys kyetään rahoittamaan vuosikatteella, olemme vielä todella kaukana. Painetta investointeihin lisää entisestään Lohjan kaupungin omistaman rakennuskannan korjausvelan määrä (30-40 miljoonaa euroa) nyt ja erityisesti lähivuosina, jollei konkreettisiin toimenpiteisiin ryhdytä.

4. Kaupunkikonsernin toiminta

Kaupunkikonserni muodostuu kaupungin kehitystä ja palveluja tukevista yhtiöistä. Vuoden 2006 aikana kaupungin omistuksessa ei tapahtunut muutoksia. Konsernitaseen loppusaldo kasvoi arviointivuoden aikana 7.686.000 euroa eli 3,1 %. Konsernitaseen tunnuslukuja tarkasteltaessa tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota seuraavien taloudellista asemaa kuvaavien tunnuslukujen heikkenemiseen.

Tunnusluku	Vuosi 2006	Vuosi 2005	Muutos %
Omavaraisuusaste %	51,4	52,8	2,7
Rahoitusvarallisuus €/asukas	-2.647	-2.411	9,8
Konsernin lainat €/asukas	2.462	2.322	6,0

Omavaraisuuden lasku selittyy lähes yksinomaan kaupungin lainakannan kasvusta, joka mielestämme pitäisi saada pysähtymään kaupunkikonsernin pitkän tähtäimen strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi sekä korkokulujen kasvun hillitsemiseksi.

Kaupunkikonserniin kuuluvan kahdeksan vuokrataloyhtiön suurimmat tulevaisuuden riskit kohdistuvat kustannusten nousuun, vanhenevan talokannan korjaustarpeen lisääntymiseen, välinpitämättömiin asumistapoihin ja vuokralaisrakenteen ja vaihtuvuuden mukanaan tuomiin lieveilmiöihin. Pitenevät huoneiston tyhjillään olot ja luottotappiot heikentävät yhtiöiden taloutta ja sen liikkumavaraa. Rakennusten kuntoa ja asumisviihtyvyyttä on pyritty vuoden 2006 aikana säilyttämään alueellisissa

vuokrataloyhtiöissä mm. julkisivu- ja vesikattokorjauksilla, keittiöiden peruskorjauksilla sekä ikkunoiden maalauksilla.

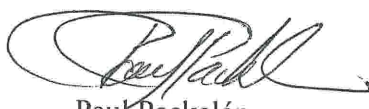
Lohjan Liikuntakeskus Oy:n tytäryhtiön Lohjan Kuplahallit Oy:n käyttö ja liikevaihto ei nykyisellään riitä yhtiön taloudellisten velvoitteiden täyttämiseen. Yhtiölle muodostui tilikaudelta 2006 tappiota 30.972 euroa. Kuluvalle vuodelle Lohjan kaupunki myönsi Lohjan Kuplahallit Oy:lle 43.000 euron suuruisen pääomallainan sekä korotti sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan määrärahaa 33.000 eurolla käyttötuntien varaamiseksi kuplahallista. ***Tarkastuslautakunta suosittelee, että Lohjan Kuplahallit Oy:n todellinen käyttötarve ja vaihtoehtoiset vastaavan liikuntapalvelun tuottamistavat kartoitettaisiin kustannustehokkaan (palloilu)toiminnan ja toiminnallisen tarkoituksenmukaisuuden varmistamiseksi.***

Lohjan Yrityspalvelukeskuksen taloudellinen asema koheni vuoden 2006 aikana ja yhtiö kykenee maksamaan takaisin Lohjan kaupungin sille selvitystilan välttämiseksi myöntämän 44.015 euron (vuoden 2005 tappion määrä) suuruisen pääomallainan. Lohjan Yrityspalvelukeskus on tarkastuslautakunnan mielestä ollut aktiivisessa yhteistyössä muiden tahojen kanssa alueen yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi. Vuoden 2006 aikana Lohjalle perustettiin 206 uutta yritystä. ***Yleisarviona voidaan todeta, että haasteet on toteutettu hyvin.***

5. Johtopäätökset

Yhteenvedona tarkastuslautakunta toteaa, että Lohjan kaupunkia johdettiin tilikaudella 01.01.2006 – 31.12.2006 Kuntalain mukaisesti ja toiminnallisiin kehityshankkeisiin voimakkaasti panostaen. Taloudellisesti vuosi oli edellistä kertomusvuotta parempi, mutta tilikauden tulos jäi silti edelleen alijäämäiseksi. Korkeasuhdanteen aikana Lohjan pitää mielestämme vahvistaa talouttaan ja sen liikkumavaraa sekä saavuttaa ylijäämäinen tulos. Velkaantumisen kasvu pitää saada pysähtymään ja tulorahoituksen tulisi kasvaa noin 10 miljoonaa euroa sekä toimintakulut pysyä alkuperäisen talousarvion tasolla. Käyttöomaisuuden myyntivoitot tulisi käyttää lainakannan lyhentämiseen. Kaupungin talouden tasapainottaminen edellyttää myös rakenteellisia muutoksia sekä priorisointia peruspalveluiden ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Kaupungin tiedottamista toivomme vahvistettavan siten, että toimialajohtajat ja kaupunginjohtaja vastaavat kaupungin virallisesta tiedottamisesta. Keskeisten toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta vuosi 2006 oli kokonaisuutena onnistunut. Toimintaprosessien kuvaaminen ja kehittäminen, tietoyhteiskuntavalmiuksiin panostaminen sekä poikkihallinnollisen yhteistyön tiivistäminen ovat hyviä esimerkkejä toiminnallisesta tuloksellisesta vuodesta. Asiakastytyväisyyskyselyjen tulokset sekä kaupungin ulkoisilta että sisäisiltä asiakkailta olivat myös suurelta osin erittäin myönteisiä jopa niillä tulosalueilla, joissa on selviä ongelmia henkilöstön rekrytoimisessa ja nykyisen henkilöstön jaksamisessa.

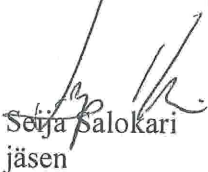
Lohjalla 26. päivänä huhtikuuta 2007

Paul Packalén
puheenjohtaja

Pentti Järvinen
varapuheenjohtaja

Seija Salokari
jäsen

Aila Saarinen
jäsen

Veikko Lopanus
jäsen

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITTÄMÄT SUOSITUKSET JA HUOMIOT

1. Tarkastuslautakunnan työn painopisteet

Tarkastuslautakunta keskittyi vuoden 2006 aikana tilapalvelujen, vanhus- ja vammaispalvelujen, henkilöstöhallinnon, elinkeinopalvelujen, kaavoituksen, perusterveydenhuollon avopalvelujen sekä opetustoimen toiminnan ja strategisten linjausten tarkastukseen sekä haastattelemalla kyseisten tulosalueiden esimiehiä että tutustumiskäynnin. Lisäksi tarkastuslautakunta seurasi vuoden aikana aktiivisesti talousarvion toteutumista ja talouden tasapainottamiseen liittyviä näkökohtia.

2. Lohjan kaupungin toiminnan painopisteet, talous ja tulevaisuuden näkymät

Toiminnallisesta näkökulmasta vuosi 2006 oli hyvä. Valtuuston asettamat keskeiset toiminnalliset tavoitteet saavutettiin ja kaupunkistrategian viitoittamia linjauksia pyrittiin edistämään ja toteuttamaan käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Erityisen positiivisena asiana nousi esiin kaupungin toimintaprosessien kuvaaminen ja niiden kehittämiseen tähtäävät konkreettiset toimenpiteet, poikkihallinnollisen yhteistyön tiivistäminen (esimerkiksi tilaverkkotarkastelu), talouden tasapainottamiseen liittyvien mahdollisuuksien perusteellinen kartoittaminen sekä tietojärjestelmien kehittäminen ja niiden käytön tehostaminen.

Lohjan kaupungin taloudellinen asema koheni edellisestä kertomusvuodesta. Myönteisestä suunnan muutoksesta huolimatta on kuitenkin huomattava, että tilikauden tulos oli alijäämäinen, mikä on mielestämme erittäin huolestuttavaa yleisen noususuhdanteen aikana. Strategisten tavoitteiden saavuttamiseen tarvittavat investoinnit, tulorahoituksen epätasapaino (vuosikate < poistot), kaupungin ja kaupunkikonsernin kasvava lainakanta sekä nouseva korkotaso muodostavat terveen kuntatalouden kannalta vaarallisen yhdistelmän.

Arviointikertomukseen valittujen verrokkikuntien (11 kuntaa) välisessä kokonaistaloudellisessa analyysissä Lohja sijoittui vertailuryhmän alakvartiiliin. Vertailuryhmän kunnista vain Nummi-Pusulalla, Siuntioilla ja Hyvinkäällä oli Lohjan lisäksi tulorahoitus heikko tai epätasapainossa. Velkaantumisen kasvu asukasta kohden oli ongelmana lähes kaikissa vertailukunnissa. Asukasmäärältään Lohjan kokoisilla radanvarsikaupungeilla (Kirkkonummi, Järvenpää, Kerava) on analyyttisen tunnuslukuvertailun perusteella tulorahoitus tasapainossa, veroprosentti maltillinen sekä verotulojen kertymä vankalla kasvu-uralla.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

- Suotuisan yleisen taloussuhdanteen aikana pitäisi pyrkiä vahvistamaan kuntataloutta ylijäämäisellä tuloksella, velkaantumista hillitsemällä sekä myös kaupungin palveluverkon rakenteellisia vaihtoehtoja kriittisesti tarkastelemalla.
- Kaupungin lainakanta/asukas kuvaava tunnusluku tulisi saada nykyisestä 1.353 eurosta alle 1.000 euron tasolle.
- Talouden tasapainottamista koskevat toiminnalliset ja rakenteelliset selvitykset tulisi jatkossa käsitellä myös valtuustoseminaarissa selvästi eri aihekokonaisuuksiin jaoteltuna.

3. Toimialakohtainen tarkastelu ja tarkastuslautakunnan kehitysehdotukset

Johdanto

Kaksi päätoimialaa (perusturva, kaupunkisuunnittelu) neljästä ylittivät muutetun talousarvion mukaisen toimintakatteensa. Perusturvalautakunnan ylityksen taustalla olivat lähes samat asiat kuin edellisinäkin arviointivuosina eli vanhus- ja vammaispalvelujen sekä perusterveydenhuollon avopalvelujen ja hoivapalvelujen kustannusrakenteeseen vaikuttavat asiat kuten ostopalvelujen arvioitua suurempi käyttö volyymeista ja yksikköhintojen noususta johtuen. Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan toimintakatteen ylitys johtui jälleen musiikkiopiston, kaupunginorkesterin ja Hiiden opiston henkilöstömenojen ylityksistä. Kaupunkisuunnittelukeskuksen toimintakatteen ylitykseen johtivat pääasiassa vesihuollon arvioitua pienempi myynti, eläkeperusteisten maksujen ylitykset sekä sähkö- ja lämpöenergian arvioitua suurempi käyttö (energian yksikköhintojen nousu). Keskushallinto, opetuslautakunta, ympäristölautakunta, tarkastuslautakunta, yleinen luottamushenkilöhallinto sekä keskusvaalilautakunta pääsivät muutetun talousarvion mukaiseen toimintakatteeseen tai sen alle. **Toiminnallisten tavoitteiden osalta voi yhteenvetona eri toimialoilta todeta, että valtuuston asettamat keskeiset tavoitteet saavutettiin ja osa pitemmän tähtäimen tavoitteista on vielä työstettävänä.**

Keskushallinto saavutti tavoitteensa sekä taloudellisesta että toiminnallisesta näkökulmasta tarkasteltuna. **Toimialoittaisessa arvioinnissa tarkastuslautakunta teki seuraavia havaintoja ja kehitysehdotuksia:**

- Työpaikkakartoitusta voisi lisätä esimerkiksi Apuomena ry:n kaltaisten järjestöjen kanssa vajaakuntoisten ja vammaisten työllistämiseksi.
- Uuden yrittäjäsukupolven kouluttaminen ja mahdollinen perehdyttäminen jo ammattikouluissa tai lukioissa voisi pitemmällä tähtäimellä myös muodostua Lohjan voimavaraksi.
- Kehittämiseen ja kasvuun suuntautuneiden osaamisintensiivisten yritysten sijoittumiseen Lohjan/Hiiden alueelle tulee jatkossa panostaa kaikin mahdollisin resurssein ja keinoin sekä hyödyntää Lohjan liikenteellisiä yhteyksiä kaupungin tulo-rahoitus pohjan (verotulot) turvaamiseksi ja vahvistamiseksi.
- Työhyvinvointiin, työntekijöiden sisäiseen tehtäväkiertoon ja uralla etenemiseen sekä muihin kuntiin nähden kilpailukykyiseen palkkaukseen pitäisi kiinnittää entistä enemmän huomiota sekä havaitut kehittämistarpeet konkreettisiksi korjaaviksi toimenpiteiksi.
- Työn henkiseen kuormittavuuden hallitsemiseen on syytä panostaa sekä työnantajan että myös työntekijöiden toimesta.
- Tietopalvelujen tulosalue on onnistunut hyvin seudullisessa yhteistyössä ja pystynyt toimimaan tietoteknisesti haasteellisessa ympäristössä varsin kustannustehokkaasti.

Perusturvalautakunta jäi edellisten vuosien tapaan mukaan talousarvion mukaisesta toimintakatteestaan. Perusturvalautakunnan menokehityksen tulevaisuus näyttää myös lähitulevaisuudessa erittäin haasteelliselta mm. väestökehityssennusteesta, henkilöstön rekrytointivaikeuksista ja palkkamenojen kasvupaineesta johtuen. Toiminnallisesta

näkökulmasta vuosi 2006 oli onnistunut ja tarkastuslautakunta antaa erityistä tunnustusta asiakastyytyväisyyskyselyjen erinomaisesta palautteesta (Lohjan terveyskeskuspalvelut, suun terveydenhuolto, vanhus- ja vammaispalvelut).

Toimialoittaisessa tarkastelussa tarkastuslautakunta painottaa seuraavia havaintoja ja kehitysehdotuksia:

- Vaihtoehtoisten toimintatapojen kartoittaminen, perusterveydenhuollon prosessien virtaviivaistaminen eri rajapintojen välillä sekä ennaltaehkäisyyn panostaminen on haaste, johon on perusturvassa lähivuosina entistä korostetummin pystyttävä vastaamaan.
- Ennalta ehkäisevällä vanhustyö kuten vanhusten päivätoiminta ylläpitää ja parantaa vanhusten jaksamista omassa kodissaan ja osaltaan ehkäisee kustannuksiltaan raskaaseen laitoshoitoon siirtymistä. Mielestämme tämän kaltaiseen ennalta ehkäisevään toimintamuotoon pitäisi jatkossa panostaa resursseja entistä enemmän sekä eettisistä että taloudellisista syistä johtuen.
- Vanhus- ja vammaispalvelujen työntekijöiden jaksamista ja palkkausta tulisi kehittää kaikin käytettävissä olevien keinoin ja varautua tuleviin haasteisiin vanhusväestön suhteelliseen (% kokonaisväestöstä) ja määrällisen osuuden kasvaessa.
- Tulevan työvoimasaannin parantamiseksi opiskelijoiden kanssa tehtävään yhteistyöhön tulisi panostaa terveydenhuollon avo- ja hoivapalveluissa entistä enemmän kohdentamalla talousresursseja terveyskeskuksen lisävakansseihin. Tämä helpottaisi hoitohenkilöstön oman työn ohessa antamaa perehdytystä ja työnohjausta oppisopimustyöntekijöille, opiskelijoille ja kesäharjoittelijoille.
- Edellisessä arviointikertomuksessa esille nostettu työterveyshuollon hintojen tarkistus kattamaan palvelun aiheuttamat todelliset kustannukset toteutui, sillä työterveyskeskuksen toimintakate oli positiivinen eli tuotot olivat 16.219 euroa kuluja suuremmat. Tarkastuslautakunta toivoo, että sekä ulkoisille että sisäisille asiakkaille myytävien työterveyspalvelujen hinnoittelu ja kustannusrakenne pidetään jatkossakin ajan tasalla positiivisen tuloksen ylläpitämiseksi.

Opetuslautakunta saavutti tavoitteensa sekä taloudellisesta että toiminnallisesta näkökulmasta tarkasteltuna. Toimialoittaisessa arvioinnissa tarkastuslautakunta teki seuraavia havaintoja ja kehitysehdotuksia:

- Yksi merkittävimmistä toiminnallisista saavutuksista oli perusturvan ja opetustoimen yhteisen oppilashuollon kehittämisryhmän (Monet-ryhmä) toiminnan aloittaminen. Varhainen puuttuminen oli yksi niistä keskeisistä asioista, johon tarkastuslautakunta otti kantaa vuoden 2005 arviointikertomuksessaan. Mielestämme myös Linkin ja koulujen välinen syrjäytymisvaaraa ehkäisevä yhteistyö on ollut hedelmällistä, sillä syyslukukauden 2006 alkaessa kaikki nuoret aloittivat keskiasteen koulutuksen.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta saavutti keskeiset toiminnalliset tavoitteet, mutta toimintakate ylitti valtuuston hyväksymän muutetun talousarvion. Tarkastuslautakunta nostaa esille toimialakohtaisessa arvioinnissa seuraavia havaintoja ja kehitysehdotuksia:

- Tarkastuslautakunta edellyttää, että henkilöstömenojen budjetoinnin tarkkuuteen ja relevanttiuteen kiinnitetään jatkossa Hiiden opistossa, musiikkiopistossa ja

kaupunginorkesterissa korostetummin huomiota. Sama pätee talousarvion säännölliseen seurantaan ja olennaisiin poikkeamiin reagoimiseen.

- Päihdevalistuksen antaminen 6. luokkalaisille ja päihdeaiheisten vanhempainiltojen järjestäminen yhteistyössä Harjun koulun 7.luokkien luokanvalvojien kanssa on mielestämme hyvä esimerkki varhaisen puuttumisen mallin käytännön soveltamisesta nuorisotoimissa.
- Laurentius-salin ja varsinkin Kässän talon käyttöasteet ovat parantuneet edellisestä kertomusvuodesta.
- Lohjan teatteri on mielestämme saavuttanut sekä toiminnalliset (näytösten kävijämäärä ja palaute) että taloudelliset tavoitteet, erityisesti pääsymaksujen kertymän, kiitettävästi.
- Museo näytti hyvää esimerkkiä olemalla vuoden aikana aktiivinen koulujen kanssa tehtävässä yhteistyössä sekä kääntämällä kustannuskehityksen suunnan edellisestä arviointivuodesta.
- Kirjastotoimen toiminnalliset saavutukset (mm. seudullinen tietojärjestelmä) sekä toimintakate/lainaus tunnusluvun positiivinen kehitys ansaitsevat mielestämme myönteisen kokonaisarvion.
- Tarkastuslautakunnan mielestä liikunnan terveysvaikutusten korostamista yhteistyössä Lohjan alueen koulujen kanssa olisi priorisoitava toiminnassa, sillä se on ensiarvoisen tärkeää uusien sukupolvien terveystottumuksia kehitettäessä.

Tekninen lautakunta ylitti muutetun talousarvion mukaisen toimintakatteensa, mutta strategialähtöiset keskeiset toiminnalliset tavoitteet kyettiin pääosin saavuttamaan ja osa pitkän tähtäimen suunnittelua ja toteutusta vaativista tavoitteista on vielä työn alla. Tarkastuslautakunta nostaa esille toimialakohtaisessa arvioinnissa seuraavia havaintoja ja kehitysehdotuksia:

- Hallinnon tulosalue saavutti sille asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet alueellista pelastustoimen kustannuskehitystä lukuun ottamatta.
- Toivomme, että paikalliset asukasyhdistykset aktivoitaisiin projektiluonteisesti kaupungin tukemalla ohjauksella puisto- ja muiden yleisten virkistysalueiden ylläpitoon ympäristön viihtyvyyden lisäämiseksi ja kustannustason hallitsemiseksi. Kaupunkistrategiassa esitetyt pitkän tähtäimen painopistealueet kuten pohjaveden laadun turvaaminen sekä järvialueen erityispiirteiden jalostaminen ja tasapainoinen hyödyntäminen ovat myös niitä asioita, joiden kehittämiseen tulisi panostaa jatkossa nykyistä enemmän.
- Toiminnallisten tavoitteiden toteutusaste oli tilapalvelujen tulosalueella mielestämme erinomainen. Poikkihallinnollinen tilaverkkotyö, jossa selvitettiin tilojen käytön tehokkuutta hallintotiloissa, päiväkodeissa ja kouluissa, sujui hyvässä yhteisymmärryksessä eri osapuolten kesken.
- Mielestämme kaupungin tilojen kuntokartoituksen ja sen perusteella lasketun peruskorjaustarpeen määrä (30-40 Me) edellyttää Lohjan kaupungin tilaverkon kriittistä tarkastelua palvelujen todellisen tarpeen näkökulmasta sekä konkreettista

varautumista tuleviin perusparannuksiin toiminnallisten ja taloudellisten riskien hallitsemiseksi.

- Ruoka- ja siivouspalvelujen ostotoiminnan tehokkuus on parantunut huomattavasti edelliseen kertomusvuoteen verrattuna. Lisäksi aluemallin taustalla oleva kartoitus ja pilottikokeilu toiminnan harkitusta keskittämisestä, resurssien kohdentamisesta sekä uusista ruuan tuotantotavoista on mielestämme konkreettinen esimerkki palvelujen tuottamisprosessin kehittämispyrkimyksistä.

Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunta saavutti sille asetetut taloudelliset ja keskeiset toiminnalliset tavoitteet, mutta muutamissa kaupunkistrategian toteuttamiseen tähtäävissä tavoitteissa olisi parantamisen varaa. Toimialakohtaisessa arvioinnissa nousi esille seuraavia näkökulmia ja kehitystarpeita:

- Mielestämme ympäristötoimen painopistealueiden valinta ja toimenpiteet niiden toteuttamiseksi ovat onnistuneet suhteutettuna käytettävissä oleviin resursseihin. Toivomme kuitenkin monipuolisempia rakennusmääräyksiä.
- Mielestämme Hiidensalmen ja Paloniemen alueen suunnittelussa on pidetty liikaa kiirettä, eikä ole etukäteen selvitetty ELSA-ratavarausta.
- Toivomme, että kaavoitettujen omakotitalotonttien pinta-aloissa olisi nykyistä enemmän vaihtelua ympärillä olevan maisemaan suhteutettuna.

4. Kaupunkikonserni

Kaupunkikonsernin omavaraisuusastan lasku 1,4 %-yksiköllä edellisestä kertomusvuodesta johtuu lähes yksinomaan kaupungin lainakannan kasvusta, joka mielestämme pitäisi saada pysähtymään kaupunkikonsernin pitkän tähtäimen strategisten tavoitteiden toteuttamisen turvaamiseksi sekä korkokulujen kasvun hillitsemiseksi. **Taloudellisen ja toiminnallisen arvioinnin yhteydessä tarkastuslautakunta nostaa esille seuraavia kehityskohteita:**

- Lohjan Kuplahallit Oy:n todellinen käyttötarve ja vaihtoehtoiset vastaavan liikuntapalvelun tuottamistavat tulisi kartoittaa kustannustehokkaan ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisen (palloilu)toiminnan varmistamiseksi.
- Yrityspalvelukeskus on mielestämme ollut aktiivisessa yhteistyössä muiden tahojen kanssa alueen yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi. Lisäksi Yrityspalvelukeskuksen taloudellinen asema kohentui kertomusvuoden aikana. Yleisarviona voidaan todeta, että haasteet on toteutettu hyvin.

